

VALTIOKONTTORIN JULKAISUJA | KESTÄVÄ KEHITYS, VASTUULLISUUS 9/2023

Yhteistyötä kestävä tulevaisuuden raken- tamiseksi

Yhteenveto ja näkökulmia valtionhallinnon vastuullisuusraporteista
vuodelta 2022

Katri Kanerva, Netta Jakola ja Anni Toiviainen

Kestävyys
yhdessä

Valtiokonttori
Statskontoret
State Treasury

Kuvailulehti

Julkaisija: Valtiokonttori		Julkaisupäivämäärä: 26.9.2023	
Tekijät: Katri Kanerva, Netta Jakola ja Anni Toiviainen		Julkaisun teema: Kestävä kehitys, vastuullisuus	
Julkaisun nimi: Yhteistyötä kestäväen tulevaisuuden rakentamiseksi		ISSN/ISBN: ISSN 2489-4761, ISSN 2953-8432 / ISBN 978-951-53-3880-8	
Tiivistelmä:			
<p>Valtiokonttori julkaisi syyskuussa 2021 ohjeen vastuullisuusraportoinnista. Ohjeessa Valtiokonttori suosittaa kaikkia valtion ministeriöitä, virastoja ja laitoksia laatimaan toiminnastaan vastuullisuusraportin vuosittain. Ohjeessa kuvataan yhteinen ja yhtenäinen viitekehys valtionhallinnon vastuullisuusraportoinnille, joka nojaa vahvasti Yhdistyneiden kansakuntien (YK) Agenda2030-toimintaohjelman 17 kestäväen kehityksen tavoitteen edistämiseen. Vastuullisuusraporteissaan organisaatiot kuvaavat, miten ne omalla ydintoiminnallaan ja -osaamisellaan edesauttavat tunnistamiensa 3–5 YK:n kestäväen kehityksen tavoitteiden toteutumista (toiminnan kädenjälki) ja sitä, kuinka ne huolehtivat toiminnastaan aiheutuvista suorista vaikutuksista toimintaympäristöönsä (toiminnan jalanjälki).</p> <p>Valtiokonttori laatii julkaistuista vastuullisuusraporteista valtiotasoisien yhteenvedon, jonka tavoitteena on luoda valtiotason sidosryhmille ja valtionhallinnolle itselleen kokonaiskuva valtionhallinnossa tehtävästä työstä kestäväen kehityksen edistämiseksi. Yhteenvedo julkaistiin ensimmäistä kertaa lokakuussa 2022 vuoden 2021 vastuullisuusraporteista. Tässä yhteenvedossa on koottu yhteen ne vuotta 2022 käsittelevät vastuullisuusraportit, jotka on julkaistu viimeistään kesäkuussa 2023 ja joista on ilmoitettu Valtiokonttorille. Yhteenvedossa on huomioitu 56 ministeriön, viraston, laitoksen ja muun julkishallinnon organisaation vastuullisuusraportti.</p> <p>Kaikki Agenda2030-toimintaohjelman 17 kestäväen kehityksen tavoitetta tulivat tunnistetuiksi vastuullisuusraporteissa osana organisaatioiden kädenjälkeä. Useimmiten tunnistettiin tavoitteet 12 (vastuullista kuluttamista), 13 (ilmastotekoja) ja 16 (rauha, oikeudenmukaisuus ja hyvä hallinto). Useimmiten tunnistetut tavoitteet ovat vuosien 2021 ja 2022 vastuullisuusraporteilla pysyneet samoina, mutta tavoitteiden keskinäinen järjestys on hieman muuttunut.</p> <p>Valtaosassa raporteja on kuvattu kädenjäljen lisäksi toiminnan jalanjälkeä, eli niitä toiminnasta aiheutuvia suoria vaikutuksia toimintaympäristöön, joihin organisaatio voi itse vaikuttaa. Toiminnan ekologiset vaikutukset on tunnistettu useimmin. Raporteilla on kuvattu myös toiminnan sosiaalisia ja taloudellisia vaikutuksia.</p> <p>Kestäväen kehityksen edistäminen ja varmistaminen ovat kaikkien yhteiskunnallisten toimijoiden vastuulla. Vastuullisuusraportointi valtionhallinnossa tarjoaa työkalun oman toiminnan kehittämisen seurantaan sekä avointa tietoa valtiotason kestävyys- ja vastuullisuustyöstä. Kun vastuullisuusraportointia jatketaan tulevaisuudessa säännöllisesti, se tukee sidosryhmien tietotarpeita, yhteiskunnan läpinäkyvyyttä kestäväen kehityksen edistämässä sekä valtionhallinnon organisaatioiden työtä kestäväen tulevaisuuden rakentamisessa.</p> <p>Valtiokonttori tukee valtionhallinnon organisaatioiden vastuullisuusraportointia. Vastuullisuusraportoinnin tilaisuudet ja Vastuullisuusverkoston toiminta jatkuvat. Verkostoon voi ilmoittautua mukaan ottamalla yhteyttä vastuullisuusraportointi@valtiokonttori.fi.</p>			
Asiasanat:	kestävä kehitys, vastuullisuusraportointi, agenda2030, kestävyys, vaikuttavuus, vastuullisuus, kestävyysraportointi		
Kieli:	suomi	Sivumäärä:	78
Julkaisujen jakelu:	Valtiokonttori		

Yhteenvedossa käytetyt lyhenteet

Tässä yhteenvedoraportissa on käytetty seuraavia lyhenteitä:

Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus	ARA
Eduskunta	EK
Kansaneläkelaitos	Kela
Liikenne- ja viestintäministeriö	LVM
Liikenne- ja viestintävirasto	Traficom
Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus	Fimea
Maa- ja metsätalousministeriö	MMM
Oikeusministeriö	OM
Opetus- ja kulttuuriministeriö	OKM
Puolustusministeriö	PLM
Sisäministeriö	SM
Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto	Valvira
Sosiaali- ja terveysministeriö	STM
Suomen ympäristökeskus	Syke
<i>Sustainable Development Goal</i> (eng.), Yhdistyneiden kansakuntien Agenda2030-toimintaohjelman kestävä kehityksen tavoite	SDG
Tasavallan presidentti	TP
Terveyden ja hyvinvoinninlaitos	THL
Työ- ja elinkeinoministeriö	TEM
Ulkoministeriö	UM
Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskus	Palkeet
Valtion tieto- ja viestintätekniikkakeskus	Valtori
Valtioneuvoston kanslia	VNK
Valtiovarainministeriö	VM
Yhdistyneet kansakunnat	YK
Ympäristöministeriö	YM

Sisällysluettelo

1	Vastuullisuusraportointi valtionhallinnossa	6
2	Valtionhallinto edistää laajasti YK:n kestävän kehityksen tavoitteita	8
2.1	Raportoineet organisaatiot	8
2.2	Vastuullisuusraporttien keskeiset tunnusluvut	12
2.3	Organisaatioilla erilaisia tapoja työstää vastuullisuusraportteja	12
2.4	Tavoitteet ja mittarit tukemassa kestävyys- ja vastuullisuustyötä	14
3	Kestävän kehityksen tavoitteet hallinnonaloilla	19
3.1	Eduskunta	22
3.2	Valtioneuvoston kanslia	22
3.3	Ulkoministeriö	23
3.4	Oikeusministeriö	23
3.5	Sisäministeriö	24
3.6	Puolustusministeriö	25
3.7	Valtiovarainministeriö	26
3.8	Opetus- ja kulttuuriministeriö	27
3.9	Maa- ja metsätalousministeriö	28
3.10	Liikenne- ja viestintäministeriö	29
3.11	Työ- ja elinkeinoministeriö	30
3.12	Sosiaali- ja terveysministeriö	31
3.13	Ympäristöministeriö	32
3.14	Muu julkishallinto	33
4	Valtionhallinto Agenda2030-toimintaohjelman edistäjänä	36
4.1	SDG 12: Vastuullista kuluttamista	37
4.2	SDG 13: Ilmastotekoja	39
4.3	SDG 16: Rauha, oikeudenmukaisuus ja hyvä hallinto	41
4.4	SDG 8: Ihmisarvoista työtä ja talouskasvua	44
4.5	SDG 3: Terveyttä ja hyvinvointia	45
4.6	SDG 5: Sukupuolten tasa-arvo	48
4.7	SDG 9: Kestävää teollisuutta, innovaatioita ja infrastruktuureja	50
4.8	SDG 10: Eriarvoisuuden vähentäminen	52
4.9	SDG 17: Yhteistyö ja kumppanuus	53
4.10	SDG 11: Kestävät kaupungit ja yhteisöt	55

4.11	SDG 4: Hyvä koulutus	57
4.12	SDG 15: Maanpäällinen elämä	59
4.13	SDG 6: Puhdas vesi ja sanitaatio	60
4.14	SDG 7: Edullista ja puhdasta energiaa	62
4.15	SDG 14: Vedenalainen elämä	63
4.16	SDG 1: Ei köyhyyttä.....	65
4.17	SDG 2: Ei nälkää	67
5	Valtionhallinnon jalanjälki.....	69
5.1	Valtionhallinnon suorat vaikutukset toimintaympäristöön.....	69
5.2	Ekologinen jalanjälki	71
5.3	Sosiaalinen ja kulttuurinen jalanjälki	72
5.4	Taloudellinen jalanjälki.....	73
6	Vastuullisuusraportointi elää ajassa.....	75
6.1	Näkökulmia vastuullisuusraportoinnin viitekehykseen	75
6.2	Lopuksi	77
Liitteet	79
Liite 1	Agenda2030-toimintaohjelman kestävän kehityksen tavoitteet ja alatavoitteet	79
Lähdeluettelo	92

1 Vastuullisuusraportointi valtionhallinnossa

Valtiokonttori suosittaa kaikkia valtion ministeriöitä, virastoja ja laitoksia laatimaan toiminnastaan vastuullisuusraportin vuosittain. Suositus on, että raportin laadinnassa hyödynnetään valtionhallinnon yhtenäistä vastuullisuusraportoinnin viitekehystä, joka on kuvattu Valtiokonttorin syyskuussa 2021 antamassa ohjeessa *Vastuullisuusraportointi valtionhallinnossa* (VK/69429/00.00.00.01/2021).

Valtionhallintoon kuuluvat ministeriöt sekä niiden alaiset virastot ja laitokset. Valtionhallinnon organisaatorakenteen visualisointi sekä sanastoa ja selittäviä tekstejä on saatavilla osoitteessa tutkihallintoa.fi. Myös osoitteesta suomi.fi on saatavilla tietoa valtion keskushallinnosta.

Valtionhallinnon yhteisen raportoinnin viitekehysten mukaan raportoiva organisaatio kuvaa toimintaansa kahden keskeisen käsitteen, **toiminnan kädenjäljen ja jalanjäljen**, avulla. Toiminnan kädenjäljellä tarkoitetaan organisaation omalla ydintoiminnalla ja siihen liittyvillä valinnoilla aikaansaatuja positiivisia vaikutuksia tunnistettuihin Agenda2030-toimintaohjelman kestäväen kehityksen tavoitteisiin. Keskeistä on, että jokainen organisaatio ei raportoisi siitä, miten se toiminnallaan edistää kaikkia 17 toimintaohjelman tavoitetta. Sen sijaan organisaation tulisi ennen varsinaista raportin laadintaa tunnistaa kolmesta viiteen (3–5 kpl) YK:n kestäväen kehityksen tavoitetta, joiden saavuttamista se voi merkittävimmin edistää. Valinta ohjaa organisaation tunnistamaan oman toimintansa merkittävimmän vaikuttavuuden yhteiskunnallisella tasolla ja keskittymään sen kasvattamiseen. Merkittävimpään vaikuttavuuteen keskittyminen auttaa kohdentamaan rajallisia resursseja niin organisaation ydintoiminnassa kuin vastuullisuusraportin laatimisessa niihin osa-alueisiin, joihin organisaatio voi merkittävimmin vaikuttaa.

Toisella viitekehysten keskeisellä käsitteellä, toiminnan jalanjäljellä, kuvataan raportoivan organisaation olemassaolosta ja toiminnan käynnissä pitämisestä aiheutuvia suoria vaikutuksia toimintaympäristöön. Toiminnan jalanjäljen kuvaamiseksi on usein hyödynnetty toiminnan vaikutusten kolmijakoa ekologisiin, sosiaalisiin ja taloudellisiin vaikutuksiin. Jalanjäljen käsite ohjaa tavoittelemaan negatiivisten vaikutusten vähentämistä eli jalanjäljen pienentämistä, esimerkiksi

- vähentämällä toiminnasta syntyviä päästöjä ja luontokatoa (ekologiset vaikutukset),
- huolehtimalla henkilöstön, asiakkaiden ja sidosryhmien hyvinvoinnista (sosiaaliset vaikutukset) ja ottamalla huomioon toiminnan yhteyden yhteiskunnan kulttuurisiin osa-alueisiin (kulttuuriset vaikutukset) sekä
- huolehtimalla käytettävissä olevien yhteisten varojen avoimesta ja tarkoituksenmukaisesta käytöstä (taloudelliset vaikutukset).

Valtionhallinnon ministeriöillä, virastoilla ja laitoksilla on lakisääteisiä tehtäviä ja monessa suhteessa rajatut toimintamahdollisuudet. Kädenjäljen ja jalanjäljen käsitteiden tarkoituksena on erotella valtionhallinnon organisaatioiden toiminnasta eri tasoja, joilla voidaan edistää kestävää kehitystä ja vastuullista toimintaa. Kestäväen kehityksen tavoitteita voi edistää tehokkaimmin, kun kaikilla toiminnan tasoilla kiinnitetään huomiota tehtävien toteutustapaan.

Valtiokonttorin ohjeistuksessa viitataan vastuullisuusraportteihin. Ohjeistuksen laatimisen jälkeen kestävyys- ja vastuullisuuden käsitteistö on kehittynyt. Kestävyys voidaan nähdä viittaavan selkeämmin toiminnan seurauksiin ja vaikutuksiin, kun taas vastuullisuudella voidaan viitata oman toiminnan toteuttamistapaan. Valtiokonttorin viitekehysten kontekstissa on perusteltua nähdä, että käsite *kestävyys* ja esimerkiksi sanapari *kestävyystyö* viittaavat etenkin kädenjälkeen ja kestäväen kehityksen tavoitteiden edistämistyöhön, kun taas *vastuullisuus* ja *vastuullisuustyö* kuvaavat paremmin jalanjälkeä ja oman toiminnan vastuullisuuden kehittämistä. Tämä käsitejako ei ole kuitenkaan vakiintunut, joten näin ollen sekä nimitykset kestävyys- että vastuullisuusraportti ovat mahdollisia käytettäväksi.

Vastuullisuusraportointi on ennen kaikkea työväline, jonka tarkoituksena on edistää kahta keskeistä tavoitetta:

1. Kiinnittää organisaation itsensä huomio omiin mahdollisuuksiinsa kestävän kehityksen edistämiseksi. Vastuullisuusraportin kokoaminen vuosittain ohjaa organisaatiota seuraamaan ja ottamaan kantaa oman toiminnan vaikuttavuuden kehittymiseen.
2. Kertoa avoimesti ja läpinäkyvästi muulle yhteiskunnalle siitä, miten organisaatio pyrkii omalla toiminnallaan edistämään kestäväää kehitystä ja toimimaan vastuullisesti.

Vastuullisuusraportoinnin ei siten ole tarkoitus olla itseisarvo vaan toimiva työväline omien vaikutusmahdollisuuksien hyödyntämiseen ja tunnistamiseen. Vaikka valtionhallinnon organisaatioiden toimintaa ohjaavat eri käytänteet ja toimintatavat kuin yritysmaailman organisaatioita, ei valtionhallinnon organisaatioidenkaan toiminta ole automaattisesti kestäväää kehitystä edistävää. Kaikkea potentiaalista vaikuttavuutta kestävän kehityksen edistämiseksi ei saada käyttöön, mikäli kestävyuden ja vastuullisuuden eri näkökulmiin ei erikseen kiinnitetä huomiota.

Valtiokonttori laatii vastuullisuusraporteista valtiotasoisien yhteenvedon ohjeistuksen mukaisesti. Tavoitteena on luoda kokonaiskuva valtion- ja julkishallinnon työstä kestävän kehityksen edistämiseksi. Yhteenvedo toimii ennen kaikkea kokoavana asiakirjana, joka tuo samoihin kansiin vastuullisuusraporttien keskeisimmät sisällöt. Yhteenvedon tarkoituksena ei siten ole vastuullisuusraporttien tarkastus, arviointi tai varmennus, eivätkä valtionhallinnon vastuullisuusraportit ole osa virallisraportointia.

2 Valtionhallinto edistää laajasti YK:n kestävä- vän kehityksen tavoitteita

2.1 Raportoineet organisaatiot

Tässä yhteenvedossa on huomioitu seuraavien valtionhallinnon sekä julkishallinnon organisaatioiden vastuullisuusraportit:

Eduskunnan hallinnonala

- Eduskunnan kanslia

Valtioneuvoston kanslian hallinnonala

- Valtioneuvoston kanslia

Ulkoministeriön hallinnonala

- Ulkoministeriö

Oikeusministeriön hallinnonala

- Oikeusministeriö
- Rikosseuraamuslaitos
- Tuomioistuinlaitos
- Ulosottolaitos ja Konkurssiasiamiehen toimisto

Sisäministeriön hallinnonala

- Häätäkeskuslaitos
- Kriisinhallintakeskus (CMC Finland)
- Rajavartiolaitos
- Suojelupoliisi

Puolustusministeriön hallinnonala

- Puolustusministeriö ja Puolustusvoimat

Valtiovarainministeriön hallinnonala

- Aluehallintovirastot
- Rahoitusvakuusvirasto
- Tilastokeskus
- Tulli
- Valtiokonttori
- Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskus Palkeet
- Valtion tieto- ja viestintätekniikkakeskus Valtori

- Valtiovarainministeriö
- Verohallinto

Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonala

- Kansallisarkisto
- Museovirasto
- Opetushallitus
- Opetus- ja kulttuuriministeriö
- Saavutettavuuskirjasto Celia
- Suomen Akatemia
- Suomenlinnan hoitokunta
- Taiteen edistämiskeskus

Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonala

- Luonnonvarakeskus
- Maanmittauslaitos
- Ruokavirasto

Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonala

- Ilmatieteen laitos
- Liikenne- ja viestintäministeriö
- Liikenne- ja viestintävirasto Traficom
- Väylävirasto

Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonala

- Business Finland
- Energiavirasto
- Geologian tutkimuskeskus
- Kilpailu- ja kuluttajavirasto
- Patentti- ja rekisterihallitus
- Turvallisuus- ja kemikaalivirasto Tukes
- Työ- ja elinkeinoministeriö

Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön hallinnonala

- Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus Fimea
- Niuvanniemen sairaala

- Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto Valvira
- Sosiaali- ja terveysministeriö
- Säteilyturvakeskus
- Terveyden ja hyvinvoinninlaitos

Ympäristöministeriön hallinnonala

- Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus
- Suomen ympäristökeskus
- Ympäristöministeriö

Muu julkishallinto

- Kansaneläkelaitos Kela
- Senaatti-konserni
- Työterveyslaitos
- Suomen metsäkeskus

Linkit organisaatioiden vastuullisuusraportteihin löytyvät kootusti [tutkihallintoa.fi](https://www.tutkihallintoa.fi)-sivustolta.

Yllä mainitut organisaatiot ovat laatineet vastuullisuusraportin vuodelta 2022 soveltaen Valtiokonttorin antamaa ohjetta. Valtionhallinnon vastuullisuusraportoinnin viitekehyksen mukaisesti vastuullisuusraportin voi laatia organisaatioiden harkinnan perusteella joko hallinnonala-, kirjanpitoyksikkö- tai virastotasolla.

Kirjanpitoyksiköt laativat toiminnastaan tilinpäätöksen, joten kirjanpitoyksikkötaso voi olla joillekin organisaatioille luonteva raportoinnin taso, mutta vastuullisuusraportin luonteesta johtuen kaikissa tapauksissa näin ei ole. Vastuullisuusraportin laadintaohjeessa suositetaan valitsemaan 3–5 kestävän kehityksen tavoitetta, joita raportoiva organisaatio voi toiminnallaan merkittävimmin edistää. On mahdollista, että tämäntyyppinen rajuus onnistuu kirjanpitoyksikkötasolla, mikäli kirjanpitoyksikön organisaatioiden tehtäväkentät ovat keskenään samankaltaisia. Toisinaan kuitenkin kirjanpitoyksikön sisällä ydintoiminnot vaihtelevat niin, että organisaatioiden kestävyystyön raportoiminen yhteisten kestävän kehityksen tavoitteiden kautta ei onnistu. Lisäksi voi olla, että kirjanpitoyksikön organisaatioiden sidosryhmät eroavat toisiinsa nähden, jolloin vastuullisuusraportti on syytä tehdä organisaatiotasoisesti.

Sekä vuoden 2022 että vuoden 2021 raporttien joukossa on esimerkkejä kaikista kolmesta toteutusvaihtoehdosta (ks. Taulukko 1). Hallinnonalakohtaisen raportin laati molempina raportointivuosina puolustushallinto, joka sisältää sekä puolustusministeriön että Puolustusvoimien toiminnan kuvauksen. Sen sijaan esimerkiksi Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen sekä sisäministeriön kirjanpitoyksiköistä julkaistiin useampia raportteja.

Taulukko 1: Julkaistut vastuullisuusraportit hallinnonaloittain

Hallinnonala	Julkaistuja raportteja*	Raportin julkais- seet kirjanpito- yksiköt**	Kirjanpitoyski- köt yhteensä	Raportin julkais- seiden kirjanpi- toyksiköiden osuus %
Eduskunta	1	0	3	0 %
Tasavallan presidentin kanslia	0	0	1	0 %
Valtioneuvoston kanslia	1	1	1	100 %
Ulkoministeriö	1	1	1	100 %
Oikeusministeriö	4	4	6	67 %
Sisäministeriö	4	3	7	43 %
Puolustusministeriö	1	2	2	100 %
Valtiovarainministeriö	9	9	12	75 %
Opetus- ja kulttuuriministeriö	8	6	6	100 %
Maa- ja metsätalousministeriö	3	3	4	75 %
Liikenne- ja viestintäministeriö	4	4	4	100 %
Työ- ja elinkeinoministeriö	7	7	8	88 %
Sosiaali- ja terveysministeriö	6	5	6	83 %
Ympäristöministeriö	3	3	3	100 %
Yhteensä	52	48	64	75 %
*Tässä sarakkeessa esitetyt luvut sisältävät hallinnonalalla julkaistujen raporttien määrän kokonaisuudessaan riippumatta siitä, onko raportit toteutettu hallinnonala-, virasto- tai kirjanpitoyksikötasolla. Tästä syystä tässä sarakkeessa esitetty luku voi olla suurempi kuin hallinnonalalla olevien kirjanpitoyksiköiden määrä on.				
**Tässä sarakkeessa esitetyt luvut sisältävät hallinnonalalla julkaistujen raporttien määrän kirjanpitoyksikötasolla. Yhdestä kirjanpitoyksiköstä voi olla tuotettu useampi erillinen raportti.				

Tässä vuoden 2022 vastuullisuusraporttien yhteenvedossa tuodaan yksiin kansiin 56 vastuullisuusraporttia. Yhteenvedossa on huomioitu ne raportit, jotka on julkaistu kesäkuun 2023 loppuun mennessä ja joista on ilmoitettu Valtiokonttorille. Vastuullisuusraportteja saapui määräaikaan mennessä kolmeltatoista hallinnonalalta (yhteensä 52 kappaletta) ja lisäksi neljältä valtionhallinnon ulkopuoliselta organisaatiolta. Tasavallan presidentin kanslia oli hallinnonaloista ainoa, jolta ei julkaistu vastuullisuusraporttia vuodelta 2022. Vuoden 2021 vastuullisuusraporttien yhteenvedossa pystyttiin huomioimaan yhteensä 49 vastuullisuusraporttia, joista 46 tuli valtionhallinnon organisaatioilta ja kolme muun julkishallinnon alalta. Yhteenvedossa huomioitiin sellaiset raportit, jotka oli julkaistu ja joista oli ilmoitettu Valtiokonttorille viimeistään heinäkuussa 2022. Loppuvuonna 2022 julkaistiin vielä muutamia vuoden 2021 vastuullisuusraportteja, joita ei ollut enää mahdollista sisällyttää vuoden 2021 vastuullisuusraporttien yhteenvedoon.

On hyvä huomata, että tässä yhteenvedossa raportoinnin kattavuutta tarkastellaan kirjanpitoyksikötasolla. Kattavuutta olisi mahdollista arvioida myös esimerkiksi henkilötöyvuosien kautta ja tarkastella sitä, kuinka suuresta osasta raportoineet organisaatiot vastaavat kaikista valtionhallinnon henkilötöyvuosista.

Valtiokonttori kokoaa verkkosivuilleen raportointikierroksien ajantasaiset luvut, jotka sisältävät sekä vuonna 2021 että vuonna 2022 julkaistut vastuullisuusraportit.

Tässä yhteenvedossa tehdään monessa asiayhteydessä vertailua vuoden 2021 vastuullisuusraporttien tunnuslukuihin. Lukijan on hyvä huomata, että **raportointivuosien välisissä vertailuissa on huomioitu raportointivuoden 2021 osalta vain ne raportit, jotka on sisällytetty vuoden 2021 vastuullisuusraporttien yhteenvedoon**. Loppuvuonna 2022 julkaisuja raportteja, joita ei ole sisällytetty vuoden 2021 vastuullisuusraporttien yhteenvedoon, ei siten ole huomioitu tässä yhteenvedossa tehtävässä raportointivuosien välisessä vertailussa. Rajaus on tehty siitä syystä, että vuoden 2021 yhteenvedon vastuullisuusraporttien tunnusluvut ovat vertailukelpoisempia vuoden 2022 yhteenvedoon sisällytettävien raporttien tunnuslukujen kanssa. On todennäköistä, että tulevinakin vuosina vastuullisuusraportteja julkaistaan niitä käsittelevän yhteenvedon julkaisun jälkeen. Pidemmän aikavälin vertailun kannalta on siis perusteltua asettaa vertailutilanteeksi mahdollisimman yhdenmukainen ajankohta: tässä tapauksessa kunkin vuoden yhteenvedon vastuullisuusraportit.

2.2 Vastuullisuusraporttien keskeiset tunnusluvut

Vastuullisuusraportoinnin ohjeistus tarjoaa eväitä raportin sisältöön, mutta jättää melko vapaat kädet organisaatioille raportin toteutusmuodon suhteen.

Vuoden 2022 vastuullisuusraporteissa yleisin toteutusmuoto oli PDF-raportti, joita tuotettiin 37 kappaletta (66 %). Verkkosivupohjaisia raportteja julkaistiin 16 (29 %), ja kolme organisaatioista (5 %) tuotti sekä PDF-muotoisen että verkkosivupohjaisen raportin.

Viitekehyksessä ei ole annettu ohjeistusta raportin pituudesta, vaan organisaatiot voivat itse määrittää raporttinsa laajuuden. Keskimääräinen sivupituus vastuullisuusraporteille vuonna 2022 oli 27 sivua ja keskimääräinen merkkimäärä 47 468 merkkiä. Sivu- ja merkkimääräkohtaiset laajuudet on laskettu PDF-muodossa julkaistujen raporttien pohjalta (66 % julkaistuista raporteista), eikä laskelmassa ole pystytty huomioimaan verkkosivupohjaisia raportteja.

Vuosi 2021 oli monelle organisaatiolle ensimmäinen raportointivuosi, jolloin organisaatioista 91 % raportoi ensimmäistä kertaa kestävyys- ja vastuullisuustyöstään. Vuoden 2022 vastuullisuusraportti oli ensimmäinen laatuaan neljälle raportoineelle organisaatiolle (7 %).

Valtiokonttorin ohjeistuksessa suositellaan tunnistamaan organisaation oman toiminnan näkökulmasta sellaiset 3–5 YK:n kestävä kehityksen tavoitetta, joihin organisaatiolla on merkittävintä vaikuttavuutta oman ydintoimintansa kautta. Tarkoituksenmukaista on raportoida näistä tunnistetuista tavoitteista vuositasolla, jolloin työn edistymistä on luontevaa seurata. Koska kestävyys- ja vastuullisuusraportointi ovat melko tuoreita raportoinnin muotoja, on luonnollista huomata muutostarpeita tunnistetuissa tavoitteissa. Vuoden 2022 vastuullisuusraporteissa 13 (25 %) raportoinutta organisaatiota teki muutoksia tunnistamiinsa tavoitteisiin vuoden 2021 raportointikierrokseen verrattuna.

Vastuullisuusraportit suositellaan tehtävän aina kalenterivuodesta ja julkaistavan seuraavan vuoden huhtikuun loppuun mennessä. Koska vastuullisuusraportointi on verrattain uusi raportoinnin muoto valtionhallinnon organisaatioille, on tässä yhteenvedossa pyritty huomioimaan mahdollisimman kattavasti julkaistuja raportteja vuodelta 2022. Yhteenvedoon on pystytty pääsääntöisesti sisällyttämään sellaiset raportit, jotka on julkaistu viimeistään kesäkuun 2023 loppuun mennessä ja joista on ilmoitettu Valtiokonttorille. Huhtikuun loppuun mennessä raportin julkaisi 23 organisaatiota ja toukokuun loppuun mennessä 21 organisaatiota.

2.3 Organisaatioilla erilaisia tapoja työstää vastuullisuusraportteja

Valtiokonttorin ohjeistuksessa suositellaan, että raportin toteutukseen osallistuisi mahdollisuuksien mukaan henkilöitä eri puolilta organisaatiota. Tämän voi toteuttaa esimerkiksi vastuullisuusraportoinnin työryhmällä tai muita olemassa olevia raportointirakenteita hyödyntämällä. Lisäksi ohjeistuksessa suositellaan myös vastuullisuusraportointia toteuttavien henkilöiden säännöllistä vaihtamista.

Vastuullisuusraporttien perusteella vaikuttaa siltä, että monessa organisaatiossa on olemassa jonkinlainen pysyvä työryhmä tai rakenne, jonka vastuulla raportointi on. Raportteja on toteutettu myös niin, että raportin

on koonnut ja koordinoanut esimerkiksi yksi osasto tai yksikkö, ja sisältöä ovat tuottaneet substanssiasiantuntijat.

Nosto työ- ja elinkeinoministeriön vastuullisuusraportilta:

”Toinen vastuullisuusraportti valmisteltiin pitkälti samaan tapaan kuin ensimmäinenkin raportti eli osastojen ja yksiköiden vastuullisuusverkostossa. Tällä kieroksella järjestettiin lyhyet SDG-kohtaiset työpajat, joissa käsiteltiin kunkin osion valmistelutilanne yhdessä vastuuhenkilön kanssa.”

Organisaatioissa on voitu tehdä raportoinnin organisointia myös käden- ja jalanjäljen erottelun avulla, jolloin kädenjäljen raportointi on keskitetty eri toimijoiden vastuulle kuin jalanjäljen. Toisaalta vastuuttamista on saatettu tehdä myös esimerkiksi tavoitekohtaisesti.

Nosto Opetushallituksen vastuullisuusraportilta:

”Vuoden 2023 alussa organisoiduimme kestävän kehityksen toimissamme siten, että Agenda 2030 -työryhmän tehtäväksi määrittelimme oman kestävän kehityksen toimintamme kehittämisen ja siitä raportoinnin (jalanjälki). Kestävän kehityksen vahvistamisen koordinointi kasvatuksessa, koulutuksessa ja kansainvälistymisessä tehdään puolestaan osana vaikuttavuustoimintaamme (kädenjälki).”

Vastuullisuusraportoinnin organisointi on usein tarkoituksenmukaisinta järjestää tavalla, joka on mahdollista toistaa vuosittain ja joka tukee raportoinnin jatkuvuutta. Lisäksi tapa, joka saa tukea organisaation rakenteista ja käytännöistä, palvelee parhaimmalla tavalla niin raportin sisältöä kuin myös raportointia toteuttavien henkilöiden työskentelyä.

Valtiokonttorin ohjeistuksessa suositellaan, että organisaation johto on mukana raportointiprosessin eri vaiheissa vähintään työn vahvistavana tahona. Vahvistuksen voi ilmaista omalle organisaatiolle sopivalla tavalla, esimerkiksi mainintana raportin tekstissä, erillisellä esipuheella tai johdon katsauksella. Raportin esipuheessa tai johdon katsauksessa voi viestiä organisaation kestävyys- ja vastuullisuustyön eri painopisteistä ja tavoitteista sekä tulevaisuuden suunnitelmista, haasteista ja mahdollisuuksista.

Vastuullisuusraporteista 66 prosenttia sisältää johdon katsauksen, esipuheen tai kommentin. Lähes kaikissa raporteissa on kerrottu, että johtoryhmä on hyväksynyt ja/tai vahvistanut raportin. Johdolla vaikuttaa olevan keskeinen rooli niin onnistuneessa raportoinnissa kuin ympärivuotisessa kestävyys- ja vastuullisuustyössäkin.

Myös henkilöstön aktiivinen osallistuminen ja osallistaminen tukee onnistunutta vastuullisuus- ja raportointityötä. Usealla raportilla on esitetty erilaisia toimia henkilöstön äänen kuulemiseksi ja osallistamiseksi.

Nosto Valtiokonttorin vastuullisuusraportilta:

”Valtiokonttorilaisia pyydettiin alkuvuodesta 2023 kertomaan näkemyksiä siitä, miten yhteiskunnan hyvä, asiakkaan hyvä sekä kestävän kehityksen edistäminen näkyvät heidän työssään. Alle on koottu poimintoja kyselyn tuloksista. Henkilöstön ääni kuuluu sitaatteina myös raportin myöhemmissä luvuissa.”

Raporteissa on myös esitetty erilaisia tapoja kertoa kestävyys- ja vastuullisuusteemoista, jotta henkilöstöllä on mahdollisuus hyödyntää käsiteltyjä asioita omassa työssään.

Nosto Kelan vastuullisuusraportilta:

”Syksyllä 2022 otimme käyttöömme uuden vastuullisuusvarttien konseptin. Vastuullisuusvartit ovat Kelan henkilöstölle suunnattuja, vastuullisuusteemoja tukeksi tekeviä lyhyitä tietoiskuja. Syksyn vastuullisuusvarteissa teemana oli Kelan asiakkaisiin liittyvä monimuotoisuus, yhdenvertaisuus ja inklusiivisuus. Henkilöstömme sai vastuullisuusvarteista tietoa ja konkreettisia vinkkejä niin työhön kuin arkeenkin. Vastuullisuusvartteja on tarkoitus jatkaa pysyvänä konseptina, joka tarjoaa Kelan henkilöstölle tietoiskuja vastuullisuustyöstä myös jatkossa.”

Myös sidosryhmät voivat tukea onnistunutta kestävyys- ja vastuullisuusraportointia. Sidoryhmät voivat auttaa raportoivia organisaatioita kiinnittämään huomiota sellaisiin teemoihin, jotka erityisesti vaikuttavat organisaation ulkopuolisiin toimijoihin. Sidoryhmät voivat auttaa tunnistamaan myös organisaation vahvuuksia ja heikkouksia. Sidoryhmien kytkeminen osaksi vastuullisuusraportointia voi paitsi kirittää organisaatiota kestävyys- ja vastuullisuuskysymyksen kanssa, mutta myös tiivistää yhteistyötä sidoryhmiin.

Nosto Geologian tutkimuskeskuksen vastuullisuusraportilta:

”Vuonna 2022 aloitimme vuosille 2024–2027 ulottuvan strategian laatimisen. Vastuullisuus integroidaan tulevaan strategiaan. Strategian laadintaan liittyen johtokunnalta, asiakkailta ja sidoryhmiltä kartoitettiin syksyllä 2022 näkemyksiä keskeisistä kehityskuluista ja miten GTK voi edesauttaa tavoitteiden saavuttamisessa. Strategian 2024–2027 pohjalta laaditaan vastuullisuuden painopisteet, toimeenpano-ohjelma ja mittarit. Asiakkaille toteutetaan vastuullisuuden olennaisuusanalyysi osana asiakastytyväisyystutkimusta syksyllä 2023.”

Vastuullisuusraporttia työstäessä on syytä pitää mielessä raportin lukija. Lukijat eivät välttämättä ole ainoastaan organisaation läheisimpien sidoryhmien edustajia, joten vastuullisuusraportin ymmärrettävyyttä ja luotavuutta voi parantaa yleiskatsaus organisaation toiminnasta. Katsaus auttaa usein lukijaa suhteuttamaan raportissa kerrottuja tietoja sekä selvittää organisaation toimintakenttää ja taustatekijöitä, jotka ovat oleellisia tekijöitä vastuullisuusraportissa tehtyjen valintojen kannalta.

Nosto Hätäkeskuslaitoksen vastuullisuusraportilta:

”Henkilöstöön kuuluu noin 600 hätäkeskustoiminnan asiantuntijaa, jotka työskentelevät verkottuneella toimintamallilla kuudella eri paikkakunnalla: Kera-valla, Turussa, Porissa, Kuopiossa, Vaasassa ja Oulussa. Hätäkeskuslaitos on avun ja turvan ensimmäinen viranomaislenkki auttamisen ketjussa, jossa yhteistyö laajan verkoston kanssa on avainasemassa.

Vuonna 2021 hätäkeskuksissa käsiteltiin yhteensä 2,8 miljoonaa hätäilmoitusta, joista hätäpuheluja oli 2,7 miljoonaa. Hätäilmoitusten perusteella viranomaisille välitettiin 1,5 miljoonaa tehtävää. Hätäpuhelujen lisäksi vastaanotettiin ilmoitinlaitehälytyksiä, eCall-hälytyksiä (autojen automaattinen hätäpuhelujärjestelmä) sekä hätätekstiviestejä.”

2.4 Tavoitteet ja mittarit tukemassa kestävyys- ja vastuullisuustyötä

Yksi vastuullisuusraportoinnin keskeisistä pyrkimyksistä on tarjota sekä raportoivalle organisaatiolle itselleen että sen sidoryhmille ja muulle yhteiskunnalle tietoa siitä, miten organisaation kestävyys- ja vastuullisuustyö etenee. Valtiokonttorin ohje keskittyy vastuullisuusraporttien laatimisen ohjeistukseen ja ohjeessa suositellaan organisaatioita asettamaan omalle työlleen konkreettisia tavoitteita.

Kuten monessa muussakin pitkäjänteisessä ja johdonmukaisessa työssä, on kestävyys- ja vastuullisuustyössä tärkeää asettaa omalle toiminnalle selkeitä tavoitetasoja ja luoda työn tueksi toimivia mittareita. Paikoin voi olla tarpeellista myös luoda pidempiaikaisia suunnitelmia tai strategioita.

Tavoitteenasetanta

Vastuullisuusraporttien perusteella suurin osa raportoineista organisaatioista on asettanut omalle työlleen eriasteisia tavoitteita, joiden edistymistä sekä seurataan että mitataan. Tavoitteet vaihtelevat luonteeltaan, aikajänteeltään ja tarkkuustasoltaan.

Hieman yli puolella vuoden 2022 vastuullisuusraporteista on asetettu kestävyys- ja vastuullisuustyölle selkeitä tavoitteita. Tässä laskelmassa tavoitteenasetannaksi on tulkittu tilanteet, joissa tavoite on asetettu nimienomaisesti kestävyys- ja vastuullisuustyön alueelle, tavoite asetuu tulevaisuuteen, tavoitteesta kerrotaan

raportilla, ja raportilta käy jossain määrin ilmi organisaation edistyminen tavoitteen suhteen. On huomionarvoista, että organisaatioilla voi olla asetettuja tavoitteita myös ilman, että ne käyvät organisaatioiden raporteilta ilmi. Näin voi olla, mikäli organisaatioilla on raportin lisäksi esimerkiksi erilliset vastuullisuuslinjaukset, joista ei ole raportilla kerrottu. Lisäksi organisaatioilla saattaa olla suunniteltuja tavoitteita, joita ei ole vielä ehditty tuomaan vastuullisuusraportille. Vuoden 2022 vastuullisuusraportti on myös monelle raportoivalle organisaatiolle vasta toinen laatuaan, minkä vuoksi tarkkaan määriteltyjä tavoitteita ei ole välttämättä vielä ehditty asettamaan.

Organisaation kestävyys- ja vastuullisuustyötä koskevat tavoitteet olisi hyvä tuoda raportille, jotta organisaation sidosryhmillä olisi aidot mahdollisuudet arvioida vastuullisuusraportilla esitettyjä toimenpiteitä.

Nosto Suomen Akatemian vastuullisuusraportilta:

”Akademia seuraa rahoittamansa tutkimuksen vastuullisuutta tutkimusraporteista saatavalla aineistolla. Tutkimusrahoituksen vaikuttavuuden seuranta on tarve edelleen kehittää aiempaa systemaattisempaan suuntaan erityisesti kestävän kehityksen tavoitteiden toteutumisen seuraamiseksi. Uudessa kestävän kehityksen yhteiskuntasitoumuksessaan (ks. edellä) Akatemian toimenpiteenä on pannaan seurantaan kestävän kehityksen näkökulmasta entistä voimakkaammin.”

Monelle organisaatiolle vastuullisuusraportointi on vielä verrattain uusi raportoinnin muoto. Yksi edellytys onnistuneelle tavoitteenasetannalle on usein se, että organisaatiolla on riittävä ymmärrys ja kokonaiskuva oman kestävyys- ja vastuullisuustyönsä nykytasosta ja toimivuudesta. Tästä syystä selkeää tavoitteenasetantaa tai mittareita ei yleensä voida toteuttaa ennen kokonaisvaltaista nykytilan kartoitusta. On siten todennäköistä, että tulevaisuudessa tavoitteiden ja mittarien asettaminen konkretisoituvat ja selkeytyvät entisestään.

Nosto Kelan vastuullisuusraportilta:

”Syksyllä 2022 tartuimme vastuullisuustyössä tähän teemaan ja teimme kartoituksen vähemmistöasiakkaiden tarpeista. Vähemmistöjen määrittelyssä käyimme perustana yhdenvertaisuusvaltuutetun tekemää määritelmää Suomessa identifioiduista vähemmistöistä.

[– –]

Hyödynnämme kartoituksesta saatua tietoa palveluidemme kehittämisessä tulevina vuosina. Olemme arvioineet myös kehittämistyön positiivisia talousvaikutuksia toiminnassamme. Tavoitteenamme on kuulla asiakkaita ja tehdä säännöllisiä asiakaskokemuskyselyitä myös jatkossa. Niiden avulla voimme syventää ymmärrystä vähemmistöasiakkaiden tarpeista ja saada tietoa toimiemme vaikutuksista. Ihmisoikeuksien toteutumisen näkökulmasta on tärkeää, että kehitämme palveluitamme näistä lähtökohdista.

Syksyllä 2022 tehty kartoitus käynnisti Kelassa aiempaa laaja-alaisemman työn monimuotoisuuden, yhdenvertaisuuden ja inklusiivisuuden huomioimiseksi. Tavoitteenamme on tehdä suunnitelma siitä, miten voimme saada nämä teemat entistä näkyvämmiksi toiminnassamme. Kerromme asiasta lisää myöhemmin, kun suunnitelmamme ja niiden käytäntöön vieminen tarkentuvat.”

Vastuullisuusraporttien perusteella joissakin organisaatioissa on pohdittu toimivinta tapaa tavoitteiden asettamiselle. Esimerkiksi erilaiset vuosikellot, työpajat tai organisaation yhteiset tilaisuudet voivat auttaa niin tavoitteiden asettamisessa kuin niiden edistymisen seuraamisessakin. Lisäksi joissakin organisaatioissa on pyritty tuomaan kestävyys- ja vastuullisuustavoitteet yhä kiinteämmäksi osaksi organisaation muitakin tavoitteita.

Nosto Väyläviraston vastuullisuusraportilta:

”Vastuullisuusraportin laadinnan prosessia ja vuosikelloa on kehitetty vuoden 2022 aikana. Vuodesta 2024 alkaen vastuullisuustavoitteet ja mittarit

määritellään raportointivuotta edeltävänä syksynä. Näin tavoitteet saadaan nivottua aiempaa tehokkaammin osaksi toiminnan suunnittelua, mikä tehostaa tavoitteiden täyttymisen seuranta ja raportointia.”

Tavoitteenasetanta voi olla helpompaa aloittaa jalanjäljen pienentämisen alueella, kuten tavoittelemalla päästöjen vähentämistä organisaation eri toiminnoissa. Kädenjäljen kasvattamiseen tähtäviä tavoitteita voi olla haastavampaa asettaa, sillä nämä tavoitteet vaativat usein pidemmän aikavälin toiminnan tarkastelua ja analysointia. Voi olla tarkoituksenmukaista aloittaa tavoitteenasetanta jalanjäljen osa-alueelta, jolloin on mahdollista hyödyntää kehitettyjä rakenteita ja toimintatapoja myös kädenjäljen kasvattamiseen liittyvässä tavoitteenasetannassa.

Mittarit

Kestävän kehityksen tavoitteiden edistämistä voidaan mitata eri tavoin. Agenda2030-toimintaohjelmassa on asetettu kestävän kehityksen tavoitteille omat globaalit indikaattorit, joita joidenkin organisaatioiden on luontevaa hyödyntää omassa työssään. Jäsenvaltiot vastaavat kansallisten indikaattorien seurannasta. Kussakin jäsenvaltiossa kansallinen tilastoviranomainen vastaa indikaattoritietojen kokoamisesta ja raportoi ne eteenpäin kansainväliselle tasolle. Suomessa kansallisen datan kokoaa Tilastokeskus.

Mittarit ovat tärkeä osa kestävyys- ja vastuullisuusraportointia, sillä niiden avulla viestitään raportin lukijalle organisaation toiminnassa tapahtuneesta kehityksestä. Toisaalta mittarit voivat myös osoittaa sen, ettei kehitystä ole syystä tai toisesta tapahtunut. Systemaattinen mittaaminen on tärkeä aisapari asetetuille tavoitteille. Sekä vuoden 2021 että vuoden 2022 vastuullisuusraporteissa suurin osa organisaatioista on käyttänyt tai ainakin tunnistanut mittareita kestävän kehityksen tavoitteiden edistymisen seuraamiseksi. Jos mittareita ei ole tunnistettu, on raporteissa usein kuvattu laadullisella otteella toimenpiteitä tavoitteen edistämiseksi.

Toisinaan mittarit saattavat olla hyvinkin kuvaavia, mutta organisaation ulkopuoliselle henkilölle mittarin arvo ei aina sellaisenaan tarjoa riittävästi tietoa kuvatusta kehityksestä. Tästä syystä vastuullisuusraporteilla on usein hyvä tuottaa mittarin tueksi tekstiä, jolla kuvataan mittarin arvoa ja sen kehittymistä.

Nosto sosiaali- ja terveysministeriön vastuullisuusraportilta:

”Kuolleisuutta pidetään yhtenä luotettavimmista väestön terveydentilan osoittimista. Menetetyt elinvuodet on kattavin koko väestön terveyttä objektiivisesti tarkasteleva indikaattori, joka mittaa ennen aikaista kuolleisuutta korostaen nuorella iällä tapahtuvien kuolemantapausten merkitystä. Väestön terveydentilan kehitys näkyy seurantaindikaattorien osalta erityisesti menetetyissä elinvuosissa.

Viime vuosien myönteisestä kehityksestä huolimatta sukupuolten välinen ero menetetyissä elinvuosissa ei ole vuosien saatossa pienentynyt, eli miehillä esiintyy edelleen lähes kaksinkertainen määrä menetettyjä elinvuosia naisiin verrattuna.

Suomessa PYLL-indeksin suuruudessa on merkittäviä eroja sukupuolten lisäksi myös suuri- ja pienituloisten kesken. Tämä tarkoittaa, että yleisen hyvinvoinnin ja terveydentilan jakautuminen väestön keskuudessa on yhä alueellisesti epätasaisempaa ja eriarvoisempaa.”

Karkeasti jaoteltuna raporteilla on usein kahdenlaisia mittareita: epäsuoraan tai suoraan organisaation toiminnan vaikuttavuutta kuvaavia. Epäsuoraan toiminnan vaikuttavuutta kuvaavia mittareita ovat usein kansallisen tason mittarit ja indikaattorit tai muut sellaiset mittarit, joiden arvoon vaikuttaa organisaation toiminnan lisäksi myös muut toimijat. Usein nämä mittarit ovat luonteeltaan yleisluontoisia. Näiden mittareiden etuna on kansallisen tason kehityksen ja suuremman kuvan hahmottaminen. Mittari voi mitata myös hyvin suoraan organisaation vaikuttavuutta mittarin arvoon. Tällaiset mittarit ovat usein luonteeltaan rajattuja ja organisaatiokohtaisia. Näiden mittareiden etuna on organisaatiokohtaisen työn tarkastelu. Vastuullisuusraporteilla voi esiintyä lisäksi mittariryppien välimaastoon asettuvia mittareita.

Tässä yhteenvedossa on edellisvuoden tapaan tulkittu mittariksi sellainen numeerinen tieto, joka kuvaa, kuinka hyvin raportoivassa organisaatiossa on saavutettu omalle toiminnalle asetettuja tavoitteita. Jos

luvusta ei voi päätellä, onko tavoitteen suhteen menty parempaan tai huonompaan suuntaan, kyseessä ei useinkaan ole mittari vaan ennemminkin datapiste. Lisäksi mittarin kriteerinä on pidetty sitä, että organisaation toiminnalla on vaikuttavuutta mittarin arvoon. Mikäli organisaatio ei pysty itse vaikuttamaan mittarin arvoon, on kyseessä usein raportin tekstiä tukeva numeerinen tieto.

Vuoden 2022 vastuullisuusraporteista 68 prosentilla oli käytössä selkeästi tunnistettuja mittareita. Vuoden 2021 yhteenvedossa vastaava luku oli 61 prosenttia.

Työtä ohjaavat suunnitelmat, strategiat ja ohjelmat

Vastuullisuusraporttien perusteella valtionhallinnon organisaatioiden kestävyys- ja vastuullisuustyötä johdetaan mm. kansallisista strategioista, hallitusohjelmasta, tulossopimuksista sekä organisaatioiden omista strategioista käsin.

[Kestävän kehityksen toimikunnan strategia vuosille 2022–2030](#) *Luonnon kantokyvyn turvaava, hyvinvoiva ja globaalisesti vastuullinen Suomi* toimii johdonmukaisuuden varmistavana välineenä eri hallinnonalojen ja yhteiskunnallisten toimijoiden strategia- ja ohjelmatyölle. Strategia rakentuu kuudesta muutosalueesta, joista kukin sisältää vuoteen 2030 ulottuvan vision muutoksesta sekä keskeisiä tavoitteita ja toimenpiteitä. Muutosalueiden lisäksi strategiassa on määritelty viisi läpileikkaavaa periaatetta, joita noudattaen muutoksia tulisi edistää.

Ministeriöiden työtä ohjaa hallitusohjelma, ja ministeriöt puolestaan ohjaavat hallinnonalojensa organisaatioita tulossopimusten ja -tavoitteiden avulla. Hallitusohjelma näkyy erityisesti ministeriöiden vastuullisuusraporteilla. Kestävyys- ja vastuullisuustavoitteiden sisällyttäminen ministeriöiden ja tulosohjattavien virastojen väliseen vuoropuheluun on yleinen tapa varmistaa ja seurata kestävän kehityksen tavoitteiden edistämistä. Raportoineista valtionhallinnon organisaatioista 44 prosenttia kertoo vastuullisuusraportillaan kestävyys- ja vastuullisuustyönsä kytkeytymisestä tulosohjaukseen. Esimerkiksi oikeusministeriö kertoo vastuullisuusraportillaan, että kestävän kehityksen tavoitteet huomioidaan hallinnonalan tulosohjauksessa.

Nosto oikeusministeriön vastuullisuusraportilta:

”Hallinnonalan ohjauksessa Agenda 2030 -toimenpideohjelman 17 päätavoitteesta painopisteinä ovat Päätavoite 5: sukupuolten tasa-arvo, Päätavoite 10: eriarvoisuuden vähentäminen, Päätavoitteet: 12 ja 13 vastuullista kuluttamista ja ilmastotekoja, Päätavoite 16: rauha, oikeudenmukaisuus ja hyvä hallinto.

Vuosittain hallinnonalan tulossuunnitteluohjeessa ohjeistetaan päätavoitteisiin liittyvistä yhteisistä keskeisistä tavoiteteemoista. Vuoden 2022 tulossuunnitteluohjeessa yksi yhteisistä tavoitteista on kestävän kehityksen edistäminen. Tavoite on jaettu edelleen neljään tavoitteeseen.”

Oikeusministeriön vastuullisuusraportissa mainitut neljä hallinnonalan tulosohjaukseen vaikuttavaa tavoitetta ovat kestävää kehitystä koskevan tiedon analysoinnin ja käytön lisääminen, järjestelmällisen häirinnän, uhkailun, maalittamisen ja vihapuheen vastaisen työn vahvistaminen, hallinnonalan hiilijalanjäljen pienentäminen sekä lapsen aseman parantaminen demokratiassa ja oikeushallinnossa.

Osalla hallinnonaloista on puolestaan omia kestävyysstrategioita ja suunnitelmia, joiden tarkoituksena on ohjata hallinnonalan organisaatioita kestävyystyössä. Esimerkiksi opetus- ja kulttuuriministeriön raportissa on kuvattu hallinnonalan yhteistä kestävän kehityksen linjausta.

Nosto opetus- ja kulttuuriministeriön vastuullisuusraportilta:

”Opetus- ja kulttuuriministeriö on vuoteen 2030 ulottuvassa strategiassaan sitoutunut kestävään kehitykseen. Työtä ohjaa myös opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan kestävän kehityksen linjaus (2020). Ministeriön tavoitteena on sisällyttää kestävän kehityksen näkökulma yhä johdonmukaisemmin sääntöohjaukseen, tulosohjaukseen, resurssiohjaukseen, toiminnan ja talouden suunnitteluun sekä informaatio-ohjaukseen. Tavoitteiden toteuttaminen ja seuranta, sekä osallistuminen valtioneuvoston kanslian johdolla tapahtuvaan

kansalliseen Agenda2030-työhön, edellyttävät saumatonta ja verkostomaista työskentelyä. Siksi on tärkeää ylläpitää toimintakulttuuria, joka mahdollistaa sujuvan yhteistyön ja vuoropuhelun niin ministeriön sisällä kuin muiden ministeriöiden, hallinnonalan toimijoiden, sidosryhmien ja kolmannen sektorin kanssa.”

Raportoineista organisaatioista 17 (30 %) on kertonut raportillaan vastuullisuusohjelmasta, -suunnitelmasta, -strategiasta tai vastaavasta kehyksestä, jolla ohjataan pidemmän aikavälin työtä. Joillakin organisaatioilla kyseinen kehys on keskittynyt erityisesti ilmasto- ja ympäristövaikutuksiin. Kaksi raportoineista organisaatioista on kertonut kehittävänsä kestävyydelle ja vastuullisuudelle omaa, pidemmän aikavälin suunnitelmaa.

Vastuullisuustoimintansa kehittämiseksi liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalalla toimiva Ilmatieteen laitos kertoo aloittaneensa yhteistyöprojektin Aalto-yliopiston kanssa.

Nosto Ilmatieteen laitoksen vastuullisuusraportilta:

”Vuonna 2022 käynnistimme vastuullisuustoimintamme kehittämiseksi yhteistyöprojektin Aalto-yliopiston kanssa. Tavoitteenamme on luoda Ilmatieteen laitokselle oma vastuullisuusohjelma, kirkastaa tavoitteitamme ja mittareitamme. Pyrimme tunnistamaan tulevaisuudessa yhä paremmin oman toimintamme merkityksen YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden edistämiseksi, mutta myös toimintamme jalanjäljen. Saimme opiskelijoilta runsaasti eväitä oman työmmme kehittämiseen.”

Vastuullisuuden ja kestävyden ohjelmien pääasiallisena tarkoituksena on toimia pidemmän aikavälin ohjainasiakirjoina. Esimerkiksi Ruokavirasto kertoo vastuullisuusraportillaan kestävän kehityksen ohjelman valmistelusta eli Kestokas-projektista:

Nosto Ruokaviraston vastuullisuusraportilta:

”Ruokaviraston ensimmäistä vastuullisuusraporttia laadittaessa keväällä 2022 huomattiin, että virastossa tehdään paljon työtä kestävän kehityksen eteen, mutta kokonaisvaltainen tarkastelu siitä, miten kestävä kehitys edistetään, puuttui. Kestävän kehityksen ohjelman valmistelun eli Kestokas-projektin tarkoituksena on tuoda kestävä kehitys osaksi arkista toimintaa virastossa (mm. Green Office- eli GO-ympäristöjärjestelmä) sekä varmistaa kestävän toiminnan edistäminen ja seurattavuus sekä siitä viestiminen.”

Myös Maanmittauslaitoksella on vastuullisuusohjelma, joka valmistui loppuvuonna 2021. Ohjelman toteutus käynnistyi vuonna 2022.

Nosto Maanmittauslaitoksen vastuullisuusraportilta:

”Vastuullisuusohjelmassa Maanmittauslaitos on sitoutunut edistämään 50 vastuullisuustekoa vuoden 2027 loppuun mennessä. Vuonna 2022 edistettiin 16 vastuullisuustekoa.”

Sisäministeriön kirjanpitoyksikköön kuuluva Kriisinhallintakeskus kertoo raportillaan vuosille 2021–2025 laaditusta kestävän kehityksen strategiasta, jossa on määritelty organisaatiolle keskeiset kestävän kehityksen tavoitteet ja painopisteet. Vastuullisuusraportissa kerrotaan, että ulkopuolisista asiantuntijoista koostuva kestävän kehityksen ohjausryhmä tukee Kriisinhallintakeskusta kestävyystyössä ja ohjausryhmälle raportoidaan myös työn edistymisestä.

Muutamit organisaatiot ovat kehittäneet vastuullisuustyötään liittymällä mukaan UN Global Compact -aloitteeseen, joka on YK:n vuonna 2000 käynnistämä yritysvastuualoite. Se on nykyään maailman suurin yritysvastuualoite ja tarjoaa organisaatioille hyödynnettäväksi vastuullisuuden viitekehysten. Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalalla toimivat Business Finland ja Geologian tutkimuskeskus liittyivät aloitteeseen vuonna 2022.

Kestävän kehityksen ja vastuullisen toiminnan kehittämiseksi on olemassa hyvin monenlaisia tapoja kuten yllä olevista esimerkeistä voi huomata. Kaikkein tarkoituksenmukaisinta pitkällä aikavälillä on löytää sellaiset toimet ja keinot, jotka palvelevat oman organisaation työtä ja tekemistä.

3 Kestävän kehityksen tavoitteet hallinnonaloilla

Tunnistetut YK:n kestävän kehityksen tavoitteet

Valtionhallinnon vastuullisuusraportoinnin viitekehys nojaa YK:n kestävän kehityksen Agenda2030-toimintaohjelmaan. Suomi on muiden YK:n jäsenmaiden tavoin sitoutunut toimintaohjelman 17 kestävän kehityksen tavoitteen saavuttamiseen vuoteen 2030 mennessä. Agenda2030-toimintaohjelmaan voi tutustua tarkemmin osoitteessa kestavakehitys.fi.

YK:n Agenda2030-toimintaohjelman kestävän kehityksen tavoitteista käytetään myös vakiintunutta lyhennettä **SDG**, joka tulee tavoitteiden englanninkielisestä nimityksestä *Sustainable Development Goals*.

Kestävän kehityksen tavoitteet kuvaavat globaaleja haasteita, joiden ratkaisemiseksi tarvitaan kaikkia toimijoita. Laaja-alaisuutensa vuoksi toimintaohjelma tarjoaa hyvän viitekehityksen myös valtionhallinnon organisaatioiden vastuullisuusraportoinnille, sillä valtionhallinnon tehtäväkenttä on laaja. Vastuullisuusraporttien perusteella valtionhallinto pyrkii edistämään kaikkia kestävän kehityksen tavoitteita (ks. Taulukko 2). Kestävän kehityksen pää- ja alatavoitteiden selitteet on kerrottu liitteessä 1.

Taulukko 2: Vastuullisuusraporteissa tunnistettujen kestävän kehityksen tavoitteiden lukumäärä hallinnonaloittain

	EK	TP	VNK	UM	OM	SM	PLM	VM	OKM	MMM	LVM	TEM	STM	YM	Yhteensä
SDG 1					1			1	1				1		4
SDG 2										2			1		3
SDG 3					1	2	1	3	1	1	3	1	6		19
SDG 4				1				2	6						9
SDG 5	1		1	1	4	1	1	1	2	1		2	3		18
SDG 6												1	2	2	5
SDG 7												3	1	1	5
SDG 8			1		2	1		8	4	2		5	2		25
SDG 9								2	2	1	3	7	2		17
SDG 10					4	2		3	4				2		15
SDG 11							1		3	1	3		1	2	11
SDG 12	1		1		3	4	1	4	4	3		3	3	3	30
SDG 13				1	3	3	1	1	5	3	4	5	1	2	29
SDG 14						1			1	1				2	5
SDG 15							1	1		2				2	6
SDG 16	1		1	1	4	3	1	6	2	1		3	4		27
SDG 17				1		1		3	4		1	3	1		14

Vastuullisuusraporttien keskeisintä sisältöä ovat organisaatioiden kädenjälkeä kuvaavat osiot. Organisaatiot tunnistavat 17 tavoitteen joukosta tavoitteet, joita organisaatiot katsovat voivansa omalla toiminnallaan merkittävimmin edistää. Viitekehyksessä suositellaan, että organisaatiot tunnistaisivat 3–5 YK:n kestävän kehityksen tavoitetta, joiden eteen tehtävästä työstä raportoidaan vastuullisuusraportilla. Keskittymällä vain tärkeimpien tavoitteiden käsittelyyn organisaation vastuullisuusraportti säilyy lukijalle helposti lähestyttävänä, eikä sen laatiminen ole kohtuuton ponnistus organisaatiolle itselleen. Vuoden 2022 raporteissa organisaatiot ovat käsitelleet keskimäärin viittä kestävän kehityksen tavoitetta, kun vuoden 2021 raporteissa vastaava luku oli neljä.

Muutokset raportointivuosien 2021 ja 2022 välillä

Vuoden 2021 vastuullisuusraporteissa tunnistettiin eniten seuraavia kestävän kehityksen tavoitteita: vastuullinen kuluttaminen (SDG 12), rauha, oikeudenmukaisuus ja hyvä hallinto (SDG 16) sekä ilmastotekoja (SDG 13). Vuoden 2022 vastuullisuusraporteissa kolme eniten tunnistettua tavoitetta olivat samat, mutta ilmastotekoja (SDG 13) oli rauhaa, oikeudenmukaisuutta ja hyvää hallintoa (SDG 16) tunnistetumpi tavoite. (ks. Taulukko 3)

Taulukko 3: Raporteissa tunnistettujen kestävän kehityksen tavoitteiden tunnistusmäärät raportointivuosina 2021 ja 2022

Kestävän kehityksen tavoite	Tunnistusmäärä 2021	Prosentuaalinen osuus 2021	Tunnistusmäärä 2022	Prosentuaalinen osuus 2022	Muutos prosenttiyksiköinä
SDG 1	1	0,53 %	4	1,65 %	1,13 %
SDG 2	2	1,05 %	3	1,24 %	0,19 %
SDG 3	15	7,89 %	19	7,85 %	-0,04 %
SDG 4	9	4,74 %	9	3,72 %	-1,02 %
SDG 5	15	7,89 %	18	7,44 %	-0,46 %
SDG 6	3	1,58 %	5	2,07 %	0,49 %
SDG 7	5	2,63 %	5	2,07 %	-0,57 %
SDG 8	17	8,95 %	25	10,33 %	1,38 %
SDG 9	16	8,42 %	17	7,02 %	-1,40 %
SDG 10	13	6,84 %	15	6,20 %	-0,64 %
SDG 11	10	5,26 %	11	4,55 %	-0,72 %
SDG 12	26	13,68 %	30	12,40 %	-1,29 %
SDG 13	21	11,05 %	29	11,98 %	0,93 %
SDG 14	2	1,05 %	5	2,07 %	1,01 %
SDG 15	3	1,58 %	6	2,48 %	0,90 %
SDG 16	22	11,58 %	27	11,16 %	-0,42 %
SDG 17	10	5,26 %	14	5,79 %	0,52 %

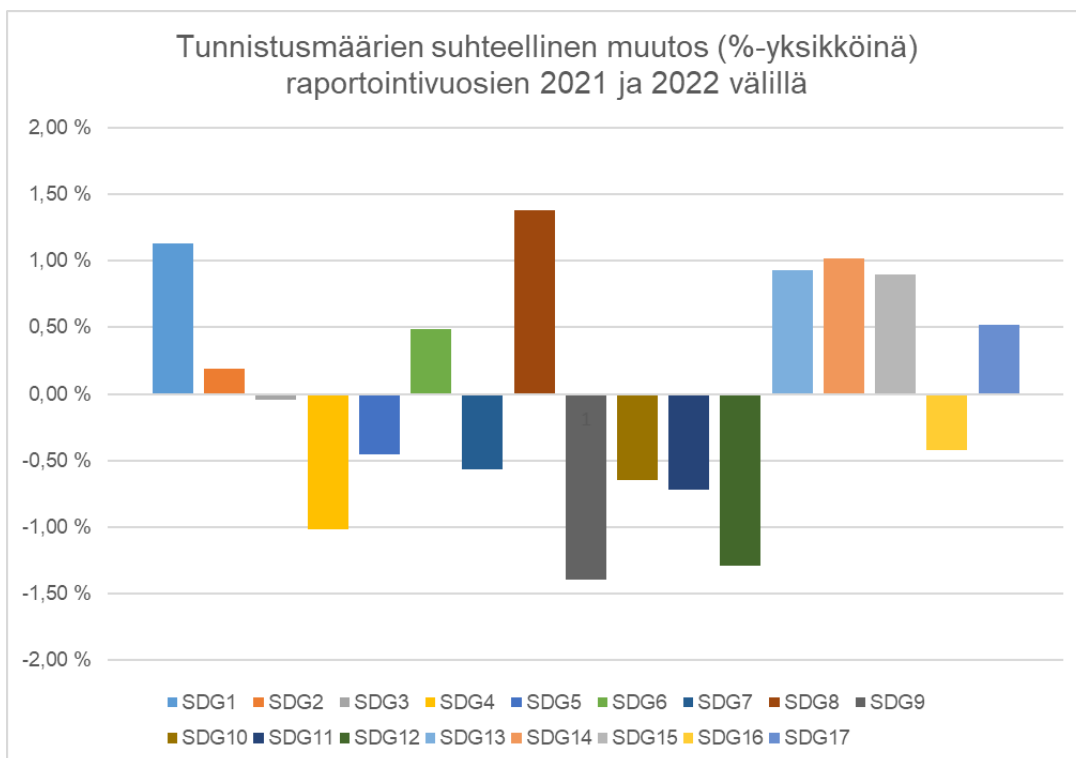
Yhteensä	190	100,00 %	242	100,00 %	
-----------------	-----	----------	-----	----------	--

Kuvio 1: Kestävän kehityksen tavoitteiden tunnistusmäärissä tapahtunut absoluuttinen muutos raportointivuosina 2021 ja 2022

Jokaista kestävän kehityksen tavoitetta tunnistettiin raportointivuonna 2022 enemmän tai yhtä paljon kuin raportointivuonna 2021. Yhdenkään tavoitteen absoluuttinen tunnistusmäärä ei siis pienentynyt.

Kuvio 2: Kestävän kehityksen tavoitteiden suhteellisissa tunnistusmäärissä tapahtunut muutos raportointivuosina 2021 ja 2022

Vuoden 2022 vastuullisuusraporteissa tunnistettiin huomattavasti enemmän tavoitteita kuin vuoden 2021 vastuullisuusraporteissa. Vuoden 2021 raporteissa tunnistettiin kestävä kehityksen tavoitteita yhteensä 190 kertaa (46 raporttia) ja vuoden 2022 raporteissa tunnistettiin tavoitteita yhteensä 242 kertaa (52 raporttia)¹. Tunnistuspäämien kasvua selittää luonnollisesti se, että uusien raporttien myötä on tunnistettu tavoitteita enemmän. Lisäksi jo aiemmin raportoineet organisaatiot ovat saattaneet täydentää tällä raportointikaudella tunnistamia tavoitteita, mikä on lisännyt tunnistettujen tavoitteiden kokonaismäärää. Esimerkiksi ensimmäisen vastuullisuusraportin kohdalla on saatettu käsitellä vain muutamia tavoitteita, ja toiseen raporttiin on tuotu loput tunnistetuista tavoitteista.

Pieniä muutoksia lukuun ottamatta tavoitekohtaiset tunnistusmäärät ja -järjestys ovat pysyneet molempina raportointivuosina samansuuntaisina. Tämä kuvastaa osaltaan sitä, että valtionhallinnon kestävyystyössä ei ole tapahtunut suuria muutoksia. Koska tunnistettuja tavoitteita on kokonaisuudessaan enemmän, joidenkin tavoitteiden suhteellinen tunnistusmäärä on laskenut hieman vuodesta 2021, vaikka lukumäärällisesti tavoitetta olisi tunnistettu enemmän (ks. Kuvio 2). Esimerkiksi tavoitetta 12 tunnistettiin vuoden 2022 vastuullisuusraporteissa määrällisesti enemmän kuin vuoden 2021 raporteissa, mutta kokonaismäärään nähden tavoitteen tunnistusaste oli pienempi vuoden 2022 raporteissa. Suhteelliset muutokset ovat kuitenkin raportointivuosien välillä melko maltillisia.

Yhteenvedon voi todeta, että mitä sisällöllisesti tarkkarajaisempi tavoite, sitä harvempi organisaatio on tunnistanut voivansa edistää tavoitteen toteutumista. Esimerkiksi tavoitteet koskien ekologista kestävyttä yhdistävät organisaatioita tehtäväkentästä riippumatta, jolloin yhä useamman organisaation on mahdollista tunnistaa omat vaikutusmahdollisuutensa tavoitteen edistämiseen. Mitä tarkkarajaisempi ja suppeampi tavoite, sitä harvempi organisaatio katsoo ydintoimintansa vaikuttavan tavoitteen edistymiseen.

3.1 Eduskunta

Eduskunnan hallinnonalalta julkaistiin yksi vastuullisuusraportti vuodelta 2022. Eduskunnan kanslian vastuullisuusraportissa tunnistettiin seuraavat kestävä kehityksen tavoitteet:

Eduskunnan hallinnonalan kirjanpitoyksiköistä 0 prosenttia tuotti vastuullisuusraportin, koska eduskunnan kanslia ei itsessään muodosta kirjanpitoyksikköä, vaan kuuluu eduskunnan kirjanpitoyksikköön yhdessä eduskunnan oikeusasiamiehen kanssa. Eduskunnan kanslia julkaisi vastuullisuusraportin toista kertaa.

3.2 Valtioneuvoston kanslia

Valtioneuvoston kanslian hallinnonalalta julkaistiin yksi vastuullisuusraportti vuodelta 2022. Valtioneuvoston kanslian vastuullisuusraportissa tunnistettiin seuraavat kestävä kehityksen tavoitteet:

Valtioneuvoston kanslian hallinnonalan kirjanpitoyksiköistä 100 prosenttia tuotti vastuullisuusraportin. Valtioneuvoston kanslia julkaisi vastuullisuusraportin toista kertaa.

¹ Luvut sisältävät valtionhallinnon organisaatiot.

3.3 Ulkoministeriö

Ulkoministeriön hallinnonalalta julkaistiin yksi vastuullisuusraportti vuodelta 2022. Ulkoministeriön vastuullisuusraportissa tunnistettiin seuraavat kestävän kehityksen tavoitteet:

Ulkoministeriön hallinnonalan kirjanpitoyksiköistä 100 prosenttia tuotti vastuullisuusraportin. Ulkoministeriö julkaisi vastuullisuusraportin toista kertaa.

3.4 Oikeusministeriö

Oikeusministeriön hallinnonalalta julkaistiin yhteensä neljä vastuullisuusraporttia vuodelta 2022. Raportoineet organisaatiot ovat:

- Oikeusministeriö
- Rikosseuraamuslaitos
- Tuomioistuinlaitos
- Ulosottolaitos ja Konkurssiasiamiehen toimisto

Hallinnonalalla tunnistettiin seuraavat kestävän kehityksen tavoitteet:

Kuvio 3: Oikeusministeriön hallinnonalalla tunnistetut kestävän kehityksen tavoitteet

Hallinnonalalla tunnistettiin useimmin tavoitteet 5 (sukupuolten tasa-arvo), 10 (eriarvoisuuden vähentäminen) ja 16 (rauha, oikeudenmukaisuus ja hyvä hallinto).

Oikeusministeriön hallinnonalan kirjanpitoyksiköistä 67 prosenttia tuotti vastuullisuusraportin. Vuoden 2022 vastuullisuusraportti oli yhdelle raportoineista organisaatioista ensimmäinen laatuaan. Loput kolme raportoinnutta organisaatiota julkaisivat vastuullisuusraportin toista kertaa.

Hallinnonalalla tuotettiin sekä verkkosivupohjaisia että PDF-muotoisia vastuullisuusraportteja. Raportoineista organisaatioista kaksi tuotti raporttinsa verkkosivutoteutuksena ja kaksi PDF-toteutuksena. Raporttien keskimääräinen sivupituus oli 27 sivua.

3.5 Sisäministeriö

Sisäministeriön hallinnonalalta julkaistiin yhteensä neljä vastuullisuusraporttia vuodelta 2022. Raportoineet organisaatiot ovat:

- Hätäkeskuslaitos
- Kriisinhallintakeskus
- Rajavartiolaitos
- Suojelupoliisi

Hallinnonalalla tunnistettiin seuraavat kestävän kehityksen tavoitteet:

Kuvio 4: Sisäministeriön hallinnonalalla tunnistetut kestävän kehityksen tavoitteet

Hallinnonalalla tunnistettiin useimmin tavoitteet 12 (vastuullista kuluttamista), 13 (ilmastotekoja) ja 16 (rauha, oikeudenmukaisuus ja hyvä hallinto).

Sisäministeriön hallinnonalan kirjanpitoyksiköistä 43 prosenttia tuotti vastuullisuusraportin. Kaikki neljä raportointia organisaatiota julkaisivat vastuullisuusraportin toista kertaa.

Hallinnonalalla tuotettiin sekä verkkosivupohjaisia että PDF-muotoisia vastuullisuusraportteja. Raportoineista organisaatioista kaksi tuotti raporttinsa verkkosivutoteutuksena ja kaksi PDF-toteutuksena. Raporttien keskimääräinen sivupituus oli 16 sivua.

3.6 Puolustusministeriö

Puolustusministeriön hallinnonalalta julkaistiin yhteensä yksi vastuullisuusraportti vuodelta 2022, joka kattaa koko hallinnonalan. Raportoineet organisaatiot ovat:

- Puolustusministeriö
- Puolustusvoimat

Hallinnonalalla tunnistettiin seuraavat kestävän kehityksen tavoitteet:

Puolustusministeriön hallinnonalan kirjanpitoyksiköistä 100 prosenttia tuotti vastuullisuusraportin. Puolustushallinto julkaisi vastuullisuusraportin toista kertaa.

3.7 Valtiovarainministeriö

Valtiovarainministeriön hallinnonalalta julkaistiin yhteensä yhdeksän vastuullisuusraporttia vuodelta 2022. Raportoineet organisaatiot ovat:

- Aluehallintovirastot
- Rahoitusvakuusvirasto
- Tilastokeskus
- Tulli
- Valtiokonttori
- Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskus Palkeet
- Valtion tieto- ja viestintätekniikkakeskus Valtori
- Valtiovarainministeriö
- Verohallinto

Hallinnonalalla tunnistettiin seuraavat kestävän kehityksen tavoitteet:

Kuvio 5: Valtiovarainministeriön hallinnonalalla tunnistetut kestävän kehityksen tavoitteet

Hallinnonalla tunnistettiin useimmin tavoitteet 8 (ihmisarvoista työtä ja talouskasvua) ja 16 (rauha, oikeudenmukaisuus ja hyvä hallinto).

Valtiovarainministeriön hallinnonalan kirjanpitoyksiköistä 75 prosenttia tuotti vastuullisuusraportin. Vuoden 2022 vastuullisuusraportti oli kahdelle raportoineista organisaatioista ensimmäinen laatuaan. Kuusi raportoineista organisaatioista julkaisi vastuullisuusraportin toista kertaa. Yksi raportoineista organisaatiosta on laatinut vastuullisuusraportin jo tätä useampana vuonna.

Hallinnonalalla tuotettiin sekä verkkosivupohjaisia että PDF-muotoisia vastuullisuusraportteja. Raporttien keskimääräinen sivupituus oli 28 sivua. Yksi raportoineista organisaatioista julkaisi vastuullisuusraporttinsa osana toimintakertomusta.

3.8 Opetus- ja kulttuuriministeriö

Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalta julkaistiin yhteensä kahdeksan vastuullisuusraporttia vuodelta 2022. Raportoineet organisaatiot ovat:

- Kansallisarkisto
- Museovirasto
- Opetushallitus
- Opetus- ja kulttuuriministeriö
- Saavutettavuuskirjasto Celia
- Suomen Akatemia
- Suomenlinnan hoitokunta
- Taiteen edistämiskeskus

Hallinnonalalla tunnistettiin seuraavat kestävän kehityksen tavoitteet:

Kuvio 6: Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalla tunnistetut kestävän kehityksen tavoitteet

Hallinnonalla tunnistettiin useimmin tavoitteet 4 (hyvä koulutus) ja 13 (ilmastotekoja).

Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan kirjanpitoyksiköistä 100 prosenttia tuotti vastuullisuusraportin. Opetus- ja kulttuuriministeriön kirjanpitoyksiköstä julkaistiin kolme vastuullisuusraporttia (opetus- ja kulttuuriministeriö, Saavutettavuuskirjasto Celia ja Taiteen edistämiskeskus Taike). Kaikki kahdeksan raportoinutta organisaatiota julkaisivat vastuullisuusraportin toista kertaa.

Hallinnonalalta julkaistiin pääosin PDF-muotoisia vastuullisuusraportteja. Yksi raportoineista organisaatioista tuotti verkkosivupohjaisen raportin. Raporttien keskimääräinen sivupituus oli 18 sivua.

3.9 Maa- ja metsätalousministeriö

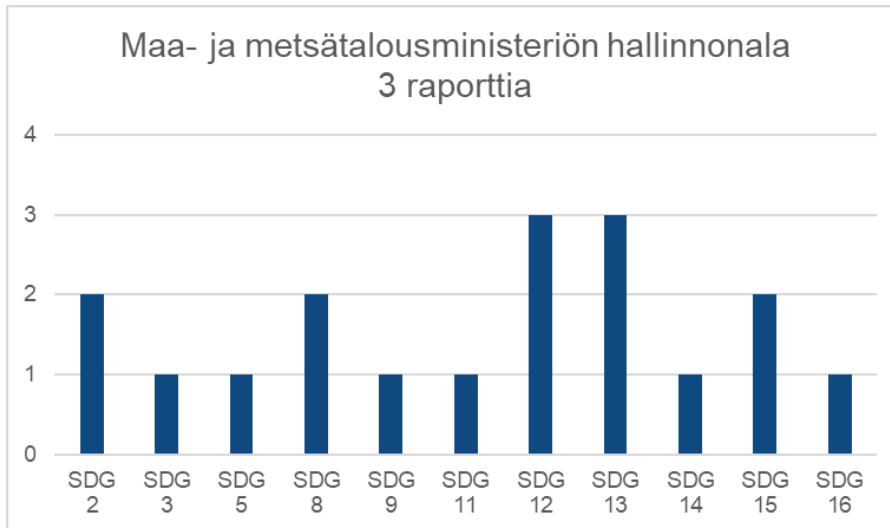
Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalta julkaistiin yhteensä kolme vastuullisuusraporttia vuodelta 2022. Raportoineet organisaatiot ovat:

- Luonnonvarakeskus
- Maanmittauslaitos
- Ruokavirasto

Hallinnonalalla tunnistettiin seuraavat kestävän kehityksen tavoitteet:

Kuvio 7: Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalla tunnistetut kestävän kehityksen tavoitteet

Hallinnonalalla tunnistettiin useimmin tavoitteet 12 ja 13.

Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan kirjanpitoyksiköistä 75 prosenttia tuotti vastuullisuusraportin. Yksi raportoineista organisaatioista julkaisi vastuullisuusraportin toista kertaa. Kaksi raportoineista organisaatiosta on laatinut vastuullisuusraportin jo tätä useampana vuonna.

Hallinnonalalla tuotettiin sekä verkkosivupohjaisia että PDF-muotoisia vastuullisuusraportteja. Kaksi raportoinutta organisaatiota tuotti verkkosivupohjaisen raportin, ja yksi organisaatioista PDF-muotoisen raportin.

3.10 Liikenne- ja viestintäministeriö

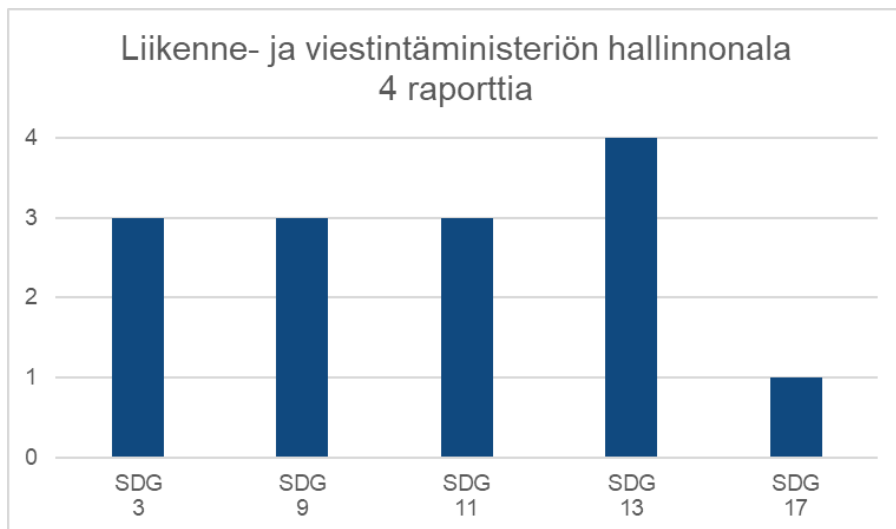
Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalalta julkaistiin yhteensä neljä vastuullisuusraporttia vuodelta 2022. Raportoineet organisaatiot ovat:

- Ilmatieteen laitos
- Liikenne- ja viestintäministeriö
- Liikenne- ja viestintävirasto Traficom
- Väylävirasto

Hallinnonalalla tunnistettiin seuraavat kestävän kehityksen tavoitteet:

Kuvio 8: Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalalla tunnistetut kestävän kehityksen tavoitteet

Hallinnonalalla tunnistettiin useimmin tavoite 13 (ilmastotekoja).

Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan kirjanpitoyksiköistä 100 prosenttia tuotti vastuullisuusraportin. Kaikki neljä raportoinutta organisaatiota julkaisivat vastuullisuusraportin toista kertaa.

Hallinnonalalla tuotettiin sekä verkkosivupohjaisia että PDF-muotoisia vastuullisuusraportteja. Raportoineista organisaatioista kaksi tuotti PDF-muotoisen raportin, yksi organisaatioista verkkosivupohjaisen raportin ja yksi organisaatioista sekä PDF- että verkkosivupohjaisen raportin. Raporttien keskimääräinen sivupituus oli 28 sivua.

3.11 Työ- ja elinkeinoministeriö

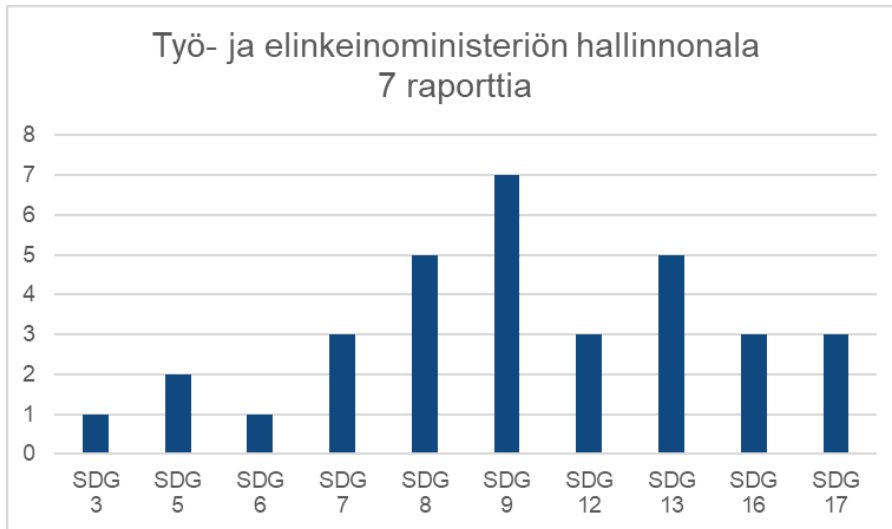
Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalalta julkaistiin yhteensä seitsemän vastuullisuusraporttia vuodelta 2022. Raportoineet organisaatiot ovat:

- Business Finland
- Energiavirasto
- Geologian tutkimuskeskus
- Kilpailu- ja kuluttajavirasto
- Patentti- ja rekisterihallitus
- Turvallisuus- ja kemikaalivirasto
- Työ- ja elinkeinoministeriö

Hallinnonalalla tunnistettiin seuraavat kestävän kehityksen tavoitteet:

Kuvio 9: Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalalla tunnistetut kestävän kehityksen tavoitteet

Hallinnonalalla tunnistettiin useimmin tavoitteet 9 (kestävää teollisuutta, innovaatioita ja infrastruktuureja), 8 (ihmisarvoista työtä ja talouskasvua) ja 13 (ilmastotekoja).

Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan kirjanpitoyksiköistä 88 prosenttia tuotti vastuullisuusraportin. Vuoden 2022 vastuullisuusraportti oli yhdelle raportoineelle organisaatiolle ensimmäinen laatuaan. Viisi raportoivutta organisaatiota julkaisivat vastuullisuusraportin toista kertaa. Yksi raportoineista organisaatiosta on laatinut vastuullisuusraportin jo tätä useampana vuonna.

Hallinnonalalla tuotettiin sekä verkkosivupohjaisia että PDF-muotoisia vastuullisuusraportteja. Raportoineista organisaatioista neljä tuotti raporttinsa verkkosivutoteutuksena ja kolme PDF-toteutuksena. Raporttien keskimääräinen sivupituus oli 58 sivua.

3.12 Sosiaali- ja terveysministeriö

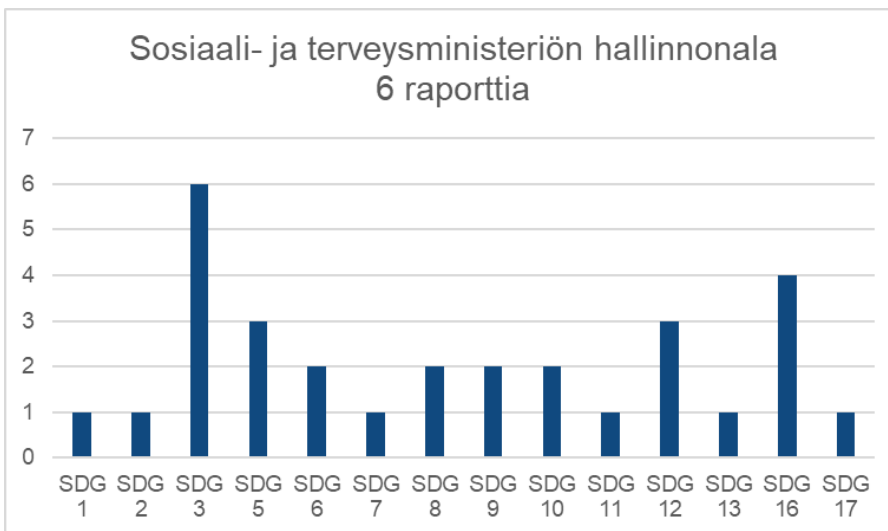
Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalta julkaistiin yhteensä kuusi vastuullisuusraporttia vuodelta 2022. Raportoineet organisaatiot ovat:

- Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus Fimea
- Niuvanniemen sairaala
- Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto Valvira
- Sosiaali- ja terveysministeriö
- Säteilyturvakeskus

- Terveyden ja hyvinvoinnin laitos THL

Kuvio 10: Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalla tunnistetut kestävän kehityksen tavoitteet

Hallinnonalalla tunnistettiin useimmin tavoitteet 6 (puhdas vesi ja sanitaatio) ja 16 (rauha, oikeudenmukaisuus ja hyvä hallinto).

Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan kirjanpitoyksiköistä 83 prosenttia tuotti vastuullisuusraportin. Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen kirjanpitoyksiköstä julkaistiin kaksi vastuullisuusraporttia (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos ja Niuvanniemen sairaala). Kaikki kuusi raportoinutta organisaatiota julkaisivat vastuullisuusraportin toista kertaa.

Hallinnonalalta julkaistiin pääosin PDF-muotoisia vastuullisuusraportteja. Yksi raportoineista organisaatioista tuotti verkkosivupohjaisen raportin. Raporttien keskimääräinen sivupituus oli 14 sivua.

3.13 Ympäristöministeriö

Ympäristöministeriön hallinnonalalta julkaistiin yhteensä kolme vastuullisuusraporttia vuodelta 2022. Raportoineet organisaatiot ovat:

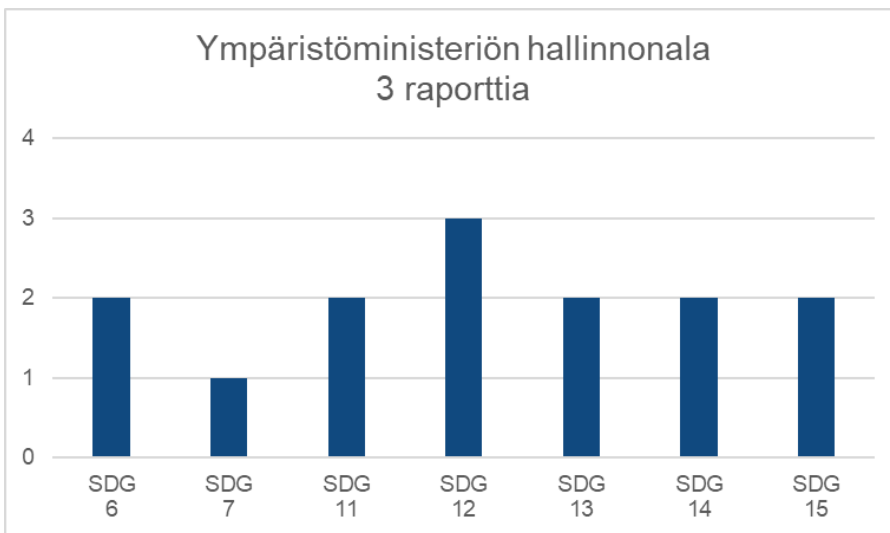
- Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus ARA

- Suomen ympäristökeskus Syke
- Ympäristöministeriö

Hallinnonalalla tunnistettiin seuraavat kestävän kehityksen tavoitteet:

Kuvio 11: Ympäristöministeriön hallinnonalalla tunnistetut kestävän kehityksen tavoitteet

Hallinnonalalla tunnistettiin useimmin tavoite 12 (vastuullista kuluttamista).

Ympäristöministeriön hallinnonalan kirjanpitoyksiköistä 100 prosenttia tuotti vastuullisuusraportin. Kaikki kolme raportoinutta organisaatiota julkaisivat vastuullisuusraportin toista kertaa.

Hallinnonalalla tuotettiin sekä verkkosivupohjaisia että PDF-muotoisia vastuullisuusraportteja. Raportoineista organisaatioista yksi tuotti raporttinsa verkkosivutoteutuksena ja kaksi PDF-toteutuksena. Raporttien keskimääräinen sivupituus oli 32 sivua.

3.14 Muu julkishallinto

Valtionhallinnon organisaatioiden lisäksi Kansaneläkelaitos Kela, Senaatti-konserni, Suomen metsäkeskus ja Työterveyslaitos ovat laatineet vastuullisuusraportin Valtiokonttorin antaman ohjeistuksen mukaisesti ja ilmoittaneet julkaisusta Valtiokonttorille. Vaikka nämä organisaatiot eroavat toimintakentältään toisistaan, käsitellään organisaatioiden vastuullisuusraportit yhteisesti tässä luvussa. Valtionhallinnon organisaatioiden kädenjälkeä käsitellään pääluvussa 4.

Julkishallinnon alalta julkaistiin yhteensä neljä vastuullisuusraporttia vuodelta 2022. Raportoineet organisaatiot ovat:

- Kansaneläkelaitos Kela

- Senaatti-konserni
- Suomen metsäkeskus
- Työterveyslaitos

Muun julkishallinnon raporteissa tunnistettiin seuraavat kestävän kehityksen tavoitteet:

Muun julkishallinnon organisaatiot ovat raportoineet edistävänsä kyseisiä kestävän kehityksen tavoitteita mm. seuraavilla toimilla:

Työterveyslaitos koordinoi Nolla tapaturmaa -foorumia, jonka tavoitteena on tukea työpaikkoja työturvallisuuden ja työhyvinvoinnin tavoittelussa. Vuonna 2022 verkostoon kuului 500 jäsenyöpaikkaa. Työterveyslaitoksen lisäksi myös **Kela** tunnisti toimintansa edistävän SDG-tavoitetta 3.

Kansaneläkelaitos on vuonna 2022 toteutuneen perhevapaaudistuksen myötä kannustanut kaikkia perhevapaisiin oikeutettuja työntekijöitään perhevapaalle jäämiseen. **Mittareina** Kela seuraa perhevapaiden ja perhevapailla olleiden määrää sekä sukupuolijakaumaa.

Senaatti-konserni käynnisti syksyllä 2022 energiansäästöohjelman, jonka tarkoituksena oli Senaatti-kiinteistöjen osalta hillitä energiapulan riskiä ja energiakustannusten nousua. **Mittarina** energiansäästöille ja energiatehokkuudelle Senaatti seuraa mm. konsernin kokonaisenergiankulutusta.

Työterveyslaitos edisti vuonna 2022 ilmastonmuutos ja työ -tutkimushankettaan. Keväällä 2022 toteutettiin kyselytutkimus, jolla selvitettiin työpaikkojen ilmastotoimia sekä työntekijöiden ilmastoasenteita ja -käsityksiä. Työterveyslaitoksen lisäksi myös **Kela** ja **Metsäkeskus** tunnistivat toimintansa edistävän SDG-tavoitetta 8.

Kansaneläkelaitos otti vuonna 2022 käyttöön pikatulkkauksen useimmissa palvelupisteissään. Pikatulkkaus on etätulkkauspalvelu, jossa tulkkiin saadaan yhteys välittömästi asiakaspalvelutilanteessa ilman ennakotilausta. Tulkkauspalveluiden laajentuminen parantaa Kelan palveluiden saavutettavuutta.

11 KESTÄVÄT
KAUPUNGIT
JA YHTEISÖT

Senaatti-konserniin perustettiin vuonna 2022 arvokohdetiimi, jonka tehtävänä on vastata tärkeimpien suojeltujen rakennusten hoidosta ja rakennuttamisesta. Arvokohdetiimin tavoitteena on vahvistaa arvokohteiden restaurointiin ja suojeluun liittyvää tietoa ja osaamista koko konsernissa.

12 VASTUULLISTA
KULUTTAMISTA

Senaatti-konserni kehitti vuonna 2022 valtion yhteisiä työympäristöjä ja toteutti monia jaettujen toimitilojen hankkeita. **Mittareina** Senaatti seuraa mm. toimitilojen käyttöastetta sekä tilakustannusten kehitystä. Senaatin lisäksi myös **Kela**, **Metsäkeskus** ja **Työterveyslaitos** tunnistivat toimintansa edistävän SDG-tavoitetta 12.

13 ILMASTOTEKOJA

Suomen metsäkeskus järjestää metsänomistajille ja metsäammattilaisille erilaisia ilmastonmuutosta käsitteleviä koulutuksia. **Mittarina** Metsäkeskus seuraa ilmastonmuutoksen hillintään ja sopeutumiseen liittyvien koulutusten vuosittaista määrää. Metsäkeskuksen lisäksi myös **Kela** ja **Senaatti** tunnistivat toimintansa edistävän SDG-tavoitetta 13.

15 MAANPÄÄLLINEN
ELÄMÄ

Suomen metsäkeskus myöntää metsätalouden määräaikaista ympäristötukea, joka on yksi METSO-suojeluohjelman toteutuskeinoista. **Mittarina** seurataan myönnettyjen luonnonhoitohankkeiden ja ympäristötukien määrää (ha/v).

4 Valtionhallinto Agenda2030-toimintaohjelman edistäjänä

Tässä osiossa käsitellään valtionhallinnon organisaatioiden raportoimia toimia kestävän kehityksen tavoitteiden edistämiseksi. Vastuullisuusraporteissaan useimmat organisaatiot ovat valinneet Valtiokonttorin ohjetta soveltaen kolmesta viiteen Agenda2030-tavoitetta, joihin ne pystyvät ydintoiminnallaan merkittävimmin vaikuttamaan. 66 prosenttia raportoineista organisaatioista tunnisti kestävän kehityksen päätavoitteiden lisäksi toimintansa kannalta keskeisimpiä alatavoitteita. Alatavoitteet ovat päätavoitteita rajatumia ja konkreettisia.

Seuraavissa alaluvuissa käydään läpi Agenda2030-toimintaohjelman kestävän kehityksen 17 tavoitetta tunnistusjärjestyksessä. Käsittely aloitetaan siis tavoitteesta, joka on vastuullisuusraporteissa tunnistettu kaikkein useimmin. Kunkin tavoitteen osalta kuvataan myös lyhyesti Suomen kansallista edistymistä tavoitteen saavuttamisessa. Kansainvälisessä kestävän kehityksen maavertailussa² Suomi oli vuonna 2023 jo kolmatta vuotta peräkkäin kärkisijalla. Vertailussa on arvioitu valtioiden työtä kestävän kehityksen Agenda2030-toimintaohjelman edistämiseksi. Erinomaisesta sijoituksestaan huolimatta Suomi ei ole nykytoimillaan saavuttamassa kaikkia kestävän kehityksen tavoitteita.

Taulukko 4: Vastuullisuusraporteissa tunnistetut kestävän kehityksen tavoitteet tunnistusmäärän mukaan

Kestävän kehityksen tavoite	Tunnistusmäärä
SDG 12: Vastuullista kuluttamista	30
SDG 13: Ilmastotekoja	29
SDG 16: Rauha, oikeudenmukaisuus ja hyvä hallinto	27
SDG 8: Ihmisarvoista työtä ja talouskasvua	25
SDG 3: Terveyttä ja hyvinvointia	19
SDG 5: Sukupuolten tasa-arvo	18
SDG 9: Kestävää teollisuutta, innovaatioita ja infrastruktuureja	17
SDG 10: Eriarvoisuuden vähentäminen	15
SDG 17: Yhteistyö ja kumppanuus	14
SDG 11: Kestävät kaupungit ja yhteisöt	11
SDG 4: Hyvä koulutus	9
SDG 15: Maanpäällinen elämä	6
SDG 6: Puhdas vesi ja sanitaatio	5
SDG 7: Edullista ja puhdasta energiaa	5
SDG 14: Vedenalainen elämä	5
SDG 1: Ei köyhyyttä	4
SDG 2: Ei nälkää	3

Kolmea useimmiten tunnistettua tavoitetta yhdistää se, että niitä on mahdollisuus edistää riippumatta organisaatioiden toimialasta, tehtäväkentästä tai ydinosasta. Vastuullinen kuluttaminen (tavoite 12) ja ilmastoteot (tavoite 13) koskettavat kaikkia organisaatioita ja niitä on syytä edistää kaikilla toimialoilla. Lisäksi tavoite rauhasta, oikeudenmukaisuudesta ja hyvästä hallinnosta (tavoite 16) nivoo valtionhallinnon organisaatioita yhteen, vaikka organisaatioiden tehtävät eroavatkin toisistaan. Näihin tavoitteisiin on myös useimmiten helpompi löytää tukea muista organisaatioista verrattuna sellaisiin tavoitteisiin, jotka ovat sisällöltään rajatumpia.

Molempina raportointivuosina kestävän kehityksen tavoitteita 2 (ei nälkää) ja 1 (ei köyhyyttä) tunnistettiin vähiten. On melko luonnollista, että vähiten tunnistetut tavoitteet ovat keskenään samankaltaisia kuten myös useimmiten tunnistetut tavoitteet ovat. Vähiten tunnistettuja tavoitteita yhdistää todennäköisesti se, että

² Sachs et al. 2023

useimmilla asiantuntijaorganisaatioilla voi olla haasteita nähdä välitöntä yhteyttä oman toiminnan ja tavoitteen edistämisen välillä. Lisäksi saatetaan tulkita, että tavoitteet tähtäävät ainoastaan nälänhädän ja äärimmäisen köyhyyden vähentämiseen. Perinteisessä muodossa ymmärrettynä nämä haasteet on Suomessa pääosin ratkaistu. On kuitenkin syytä huomioida, että tavoitteet koostuvat monenlaisista osatekijöistä: tavoitteen 1 saavuttaminen edellyttää esimerkiksi kattavaa sosiaaliturvajärjestelmää ja tavoitteen 2 saavuttaminen puolestaan monipuolisen ravitsemuksen turvaamista kaikille.

On mahdollista, että mitä lähemmäs saavutaan Agenda2030-toimintaohjelman määrävuotta 2030, vastuullisuusraporteilla korostuu yhä vahvemmin sellaiset tavoitteet, joiden saavuttamisessa on haasteita ja jotka vaativat yhä kokonaisvaltaisempia toimia toteutuakseen.

4.1 SDG 12: Vastuullista kuluttamista

Kestävän kehityksen tavoitteen 12 tarkoituksena on varmistaa kulutus- ja tuotantotapojen kestävyys. Tavoitteen saavuttamiseen kansallisesti liittyy useiden seurantalähteiden perusteella erittäin merkittäviä haasteita.³ Kansalliset haasteet liittyvät mm. korkeaan asukaskohtaiseen luonnonvarojen kulutustasoon sekä yhdyskuntajätteen määrään ja kierrätysasteeseen.⁴

Seuraavat 30 organisaatiota tunnistivat 2022 vastuullisuusraporteissaan voivansa edistää tätä tavoitetta:

- Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus
- Eduskunnan kanslia
- Geologian tutkimuskeskus
- Häätäkeskuslaitos
- Kilpailu- ja kuluttajavirasto
- Kriisinhallintakeskus
- Luonnonvarakeskus
- Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus Fimea
- Maanmittauslaitos
- Museovirasto
- Niuvanniemen sairaala
- Oikeusministeriö
- Opetushallitus
- Puolustushallinto
- Rahoitusvakausvirasto
- Rajavartiolaivos
- Ruokavirasto
- Sosiaali- ja terveysministeriö
- Suojelupoliisi
- Suomen ympäristökeskus
- Suomenlinnan hoitokunta
- Taiteen edistämiskeskus
- Tulli
- Tuomioistuinlaitos
- Turvallisuus- ja kemikaalivirasto
- Ulosottolaitos ja Konkurssiasiamiehen toimisto
- Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskus Palkeet
- Valtion tieto- ja viestintätekniikkakeskus Valtori
- Valtioneuvoston kanslia
- Ympäristöministeriö

³ Sachs et al. 2023, s. 240–241; Lafortune et al. 2022, s. 128–129

⁴ Prime Minister's Office 2020, s. 128–129

Vastuullisen kuluttamisen tavoite on ollut sekä vuoden 2021 että vuoden 2022 vastuullisuusraporteissa tunnistetuin YK:n kestävän kehityksen tavoite. Vuoden 2021 vastuullisuusraporteissa tavoitteen tunnisti 26 organisaatiota ja vuoden 2022 raporteissa 30 organisaatiota. Tavoitteen 12 osuus kaikista vastuullisuusraporteissa tunnistetuista kestävän kehityksen tavoitteista oli 13,68 prosenttia raportointivuonna 2021 ja 12,40 prosenttia vuonna 2022. Tavoitetta on tunnistettu tällä raportointikaudella määrällisesti enemmän verrattuna edelliseen raportointivuoteen, mutta suhteellinen osuus on pienentynyt 1,29 prosenttiyksikköä. Muutos johtuu todennäköisesti siitä, että vuoden 2022 vastuullisuusraportteja on julkaistu enemmän, jolloin tunnistettujen tavoitteiden kokonaismäärä on kasvanut.

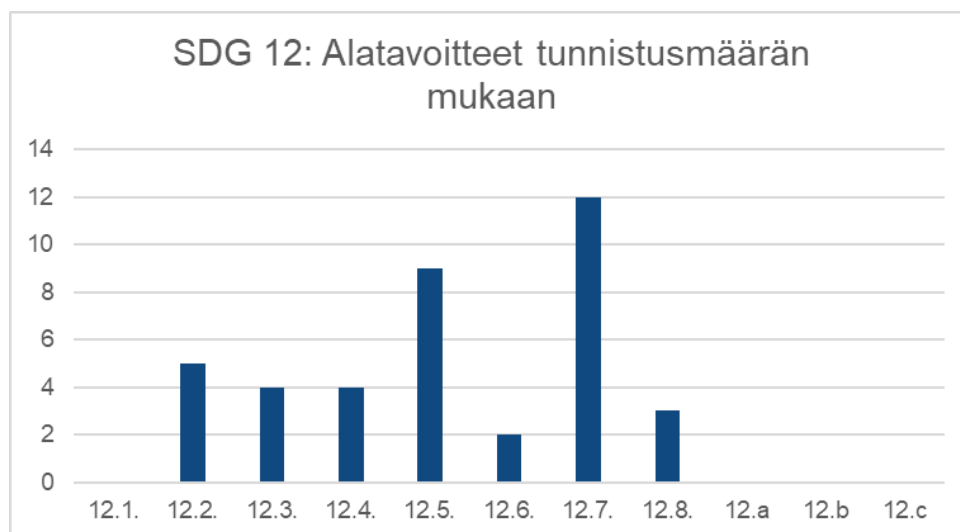
Tavoitteen korkeaa tunnistusastetta selittää todennäköisesti ainakin se, että kuluttamisen teemat yhdistävät toimijoita riippumatta siitä, mikä niiden ydintehtävä on. Lisäksi organisaatioilla on usein ennestään jo olemassa jonkinlaisia hankintakäytänteitä ja -rakenteita, joiden kautta tavoitetta on mahdollista lähestyä taloudellisten näkökulmien lisäksi myös ekologisista ja sosiaalisista näkökulmista. Lisäksi vastuullisen kuluttamisen korkeaa tunnistusastetta voi selittää se, että tavoitetta on mahdollista edistää keinoilla, jotka samanaikaisesti tähtäävät myös ekologisen jalanjäljen pienentämiseen. Organisaation voi olla helpompaa pohtia sellaisen kestävän kehityksen tavoitteen edistämistä, jonka teemoja organisaatio käsittelee myös jalanjälkeä kuvaavassa osiossa.

Tavoite 12 jakautuu edelleen yhteentoista alatavoitteeseen, jotka määrittävät yksityiskohtaisemmin kulutus- ja tuotantotapojen kestävyden edistämistä. Vastuullisuusraporteissa tunnistettiin useimmin seuraavat alatavoitteet:

12.5 Vähentää vuoteen 2030 mennessä merkittävästi jätteiden syntymistä ennaltaehkäisyn, kierrätyksen ja uudelleenkäytön keinoin.

12.7 Edistää kestäviä julkisia hankintakäytäntöjä kansallisten lakien ja prioriteettien mukaisesti.

Kuvio 12: Kestävän kehityksen tavoitteen 12 alatavoitteet tunnistusmäärän mukaan

Poimintoja raporteissa kuvatuista toimenpiteistä ja mittareista

Valtion tieto- ja viestintätekniikkakeskus Valtori on kehittänyt ympäristötekijöiden huomioimista hankintaketjuissa. Edistymistä **mitataan** tarkastelemalla, kuinka suureen osaan vuosittaisista kilpailutuksista on sisällytetty jokin vastuullisuusvaatimus, esimerkiksi ympäristösertifikaatti tai julkinen ympäristöohjelma.

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto vastaa Suomessa EU:n konfliktimineraaliasetuksen toimeenpanosta ja valvoo maahantuojien vastuullisuusjärjestelmiä. Vuonna 2022 Suomessa oli 103 konfliktimineraalien maahantuoja, joista viisi kuului asetuksen soveltamispiiriin. Tukes tekee maahantuojille vuosittaisia tarkastuksia ja tarjoaa neuvontaa ja opastusta.

Geologian tutkimuskeskus tuottaa tutkimustietoa mineraalien ja metallien kestävydestä ja kierrätettävyydestä. Edistymistä **mitataan** tutkimushankkeiden lukumäärällä: GTK raportoi, että vuoden 2022 aikana käynnissä oli 15 vastuullisia kulutus- ja tuotantotapoja edistävää tutkimushanketta.

Kilpailu- ja kuluttajavirasto valvoo julkisten hankintojen kilpailutuksia ja niiden avoimuutta. KKV avasi vuonna 2022 vihjelomakkeen, jonka kautta kuka tahansa voi ilmoittaa epäilyksensä laittomasta suorahankinnasta tai muusta lainvastaisesta hankinnasta.

4.2 SDG 13: Ilmastotekoja

Kestävän kehityksen tavoitteen 13 tarkoituksena on toimia kiireellisesti ilmastonmuutosta ja sen vaikutuksia vastaan. Tavoitteen saavuttamiseen kansallisesti liittyy useiden seurantalähteiden perusteella suuria haasteita. Kansalliset haasteet liittyvät mm. tuonti- ja vientituotteiden hiilidioksidipäästöihin sekä kansallisten päästövähennysten toteutustasoon.⁵

Seuraavat 29 organisaatiota tunnistivat 2022 vastuullisuusraporteissaan voivansa edistää tätä tavoitetta:

- Business Finland
- Energiavirasto
- Ilmatieteen laitos
- Kansallisarkisto
- Kilpailu- ja kuluttajavirasto
- Kriisinhallintakeskus
- Liikenne- ja viestintäministeriö
- Liikenne- ja viestintävirasto Traficom
- Luonnonvarakeskus
- Maanmittauslaitos
- Oikeusministeriö
- Opetushallitus
- Puolustushallinto
- Rajavartiolaitos
- Ruokavirasto
- Saavutettavuuskirjasto Celia
- Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö
- Suojelupoliisi
- Suomen Akatemia
- Suomen ympäristökeskus
- Suomenlinnan hoitokunta
- Tuomioistuinlaitos
- Turvallisuus- ja kemikaalivirasto
- Työ- ja elinkeinoministeriö

⁵ Sachs et al. 2023, s. 240–241; Lafortune et al. 2022, s. 128–129; Prime Minister’s Office 2020, s. 128–129

- Ulkoministeriö
- Väylävirasto
- Ulosottolaitos ja Konkurssiasiamiehen toimisto
- Ympäristöministeriö
- Valtiovarainministeriö

Tavoite 13 on vuoden 2022 vastuullisuusraporteissa toiseksi tunnistetuin YK:n kestävän kehityksen tavoite, kun vuoden 2021 vastuullisuusraporteissa tavoite oli kolmanneksi tunnistetuin. Vuoden 2021 vastuullisuusraporteissa tavoitteen tunnisti 21 organisaatiota ja vuoden 2022 raporteissa 29 organisaatiota. Tavoitteen 13 osuus kaikista vastuullisuusraporteissa tunnistetuista kestävän kehityksen tavoitteista oli 11,05 prosenttia raportointivuonna 2021 ja 11,98 prosenttia vuonna 2022. Suhteellinen tunnistusosuus kasvoi siis 0,93 prosenttiyksikköä.

Tavoitteen 13 korkeaa tunnistusastetta selittää se, että pyrkimys ilmastonmuutoksen hidastamiseen yhdistää nykyään organisaatioita riippumatta niiden ydintehtävästä. Yhteiskunnallisessa keskustelussa ilmastonmuutoksen hillintä ja siihen sopeutuminen ovat erityisen ajankohtaisia teemoja, joiden katsotaan kuuluvan jokaisen yhteiskunnallisen toimijan vastuulle. Myös esimerkiksi sidosryhmien odotukset voivat olla korkeita juuri ilmasto- ja ympäristötekojen osalta. Lisäksi ilmastotekojen korkeaa tunnistusastetta voi selittää se, että tavoitetta on mahdollista edistää keinoilla, jotka samanaikaisesti tähtäävät myös ekologisen jalanjäljen pienentämiseen. Organisaation voi olla helpompaa pohtia sellaisen kestävän kehityksen tavoitteen edistämistä, jonka teemoja organisaatio käsittelee myös jalanjälkeä kuvaavassa osiossa.

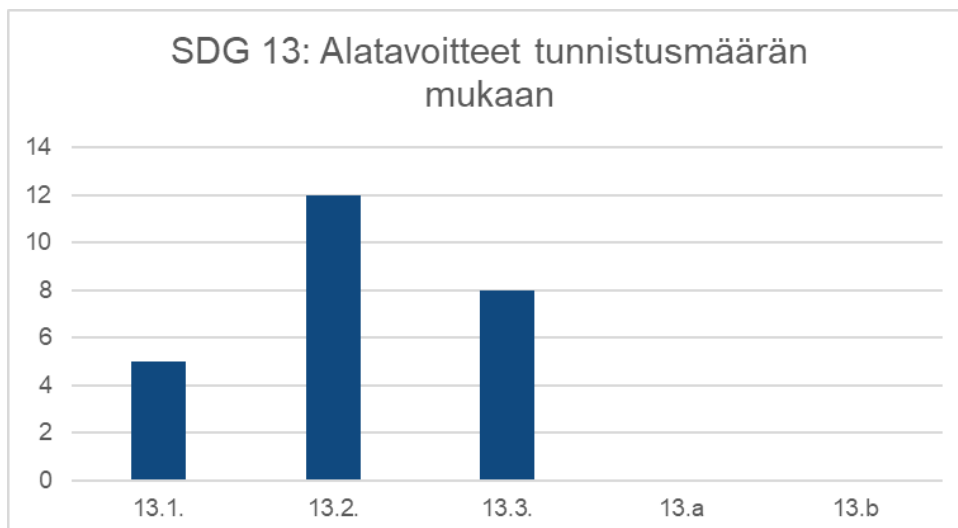
Suomella on ollut useiden seurantalähteiden perusteella haasteita ekologisessa kestävydessä; esimerkiksi juuri ilmastotekojen ja vastuullisen kuluttamisen teemoissa. On merkittävää, että valtionhallinnon organisaatiot ovat tarttuneet näihin haasteisiin ja tunnistanee oman vaikuttavuutensa ekologisen kestävyuden edistämiseksi.

Tavoite 13 jakautuu edelleen viiteen alatavoitteeseen, jotka määrittävät yksityiskohtaisemmin ilmastotekojen edistämistä. Vastuullisuusraporteissa tunnistettiin useimmin seuraavat alatavoitteet:

13.2 Integroida ilmastonmuutosta koskevat toimenpiteet kansalliseen politiikkaan, strategiaihin ja suunniteluun.

13.3 Parantaa ilmastonmuutoksen hidastamiseen, sopeutumiseen, vaikutusten lievittämiseen ja ennakkoarvoituksiin liittyvää koulutusta, tietämyksen lisäämistä sekä kansalaisten ja instituutioiden valmiuksia.

Kuvio 13: Kestävän kehityksen tavoitteen 13 alatavoitteet tunnistusmäärän mukaan

Poimintoja raporteissa kuvatuista toimenpiteistä ja mittareista

Ulkoministeriö kertoo Suomen tehneen merkittäviä lisäpanostuksia ilmastonmuutokseen liittyvään sopeutumisrahoitukseen: vuonna 2022 suunnattiin kolme miljoonaa euroa rahan-
toon, joka tukee säähavaintoverkoston ja -palveluiden rakentamista erityisesti kehitty-
vissä, ilmastonmuutoksen vaikutuksille haavoittuvissa maissa.

Suomen ympäristökeskus tuottaa tietoa kuntien ja maakuntien kulutusperäisistä pääs-
töistä. Vuonna 2022 Syke laski ensimmäistä kertaa kasvihuonekaasupäästötiedot kaikille
Suomen kunnille ja maakunnille. Kulutusperusteisten päästöjen laskenta antaa systemaati-
sta tietoa kunnan päästöjen jakautumisesta.

Väylävirasto koosti vuonna 2022 *Ilmastonmuutokseen sopeutuminen väylänpidossa* -sel-
vityksen, joka sisältää 73 ilmastonmuutokseen sopeutumista edistävää toimenpide-esi-
tystä. Selvitys pitää sisällään mm. toimintamalleja suunnitteluun, rakentamiseen ja kunnos-
sapitoon.

Liikenne- ja viestintävirasto Traficom edisti 2022 monia fossiilittoman liikenteen tiekar-
tan toimia, jotka tähtäävät kotimaan liikenteen kasvihuonekaasupäästöjen puolittamiseen
vuoteen 2030 mennessä (vrt. 2005 taso). Näitä olivat esimerkiksi hankintatuet sähkö- ja
kaasukäyttöisille ajoneuvoille, kestävien kulutus- ja tukitoimet, jakeluinfratyöryhmään
osallistuminen sekä aihepiirin tutkimukset.

4.3 SDG 16: Rauha, oikeudenmukaisuus ja hyvä hallinto

Kestävän kehityksen tavoitteen 16 tarkoituksena on edistää rauhanomaisia yhteiskuntia ja taata kaikille pääsy oikeuspalveluiden piiriin sekä rakentaa vastuullisia ja tehokkaita instituutioita kaikilla tasoilla. Eri seurantalähteiden mukaan tavoitteen kansallisessa edistymisessä on havaittu positiivista kehitystä.⁶

Seuraavat 27 organisaatiota tunnistivat 2022 vastuullisuusraporteissaan voivansa edistää tätä tavoitetta:

- Aluehallintovirastot
- Eduskunnan kanslia
- Kansallisarkisto
- Kilpailu- ja kuluttajavirasto
- Kriisinhallintakeskus
- Maanmittauslaitos
- Niuvanniemen sairaala
- Oikeusministeriö
- Patentti- ja rekisterihallitus
- Puolustushallinto
- Rajavartiolaitos
- Rikosseuraamuslaitos
- Sosiaali- ja terveysministeriö
- Suojelupoliisi

⁶ Sachs et al. 2023, s. 240–241; Lafortune et al. 2022, s. 128–129

- Säteilyturvakeskus
- Taiteen edistämiskeskus
- Terveyden ja hyvinvoinnin laitos
- Tilastokeskus
- Tulli
- Tuomioistuinlaitos
- Turvallisuus- ja kemikaalivirasto
- Ulkoministeriö
- Ulosottolaitos ja Konkurssiasiamiehen toimisto
- Valtiokonttori
- Valtioneuvoston kanslia
- Valtiovarainministeriö
- Verohallinto

Tavoite 16 on vuoden 2022 vastuullisuusraporteissa kolmanneksi tunnistetuin YK:n kestävän kehityksen tavoite, kun vuoden 2021 raporteissa tavoite oli toiseksi tunnistetuin. Vuoden 2021 vastuullisuusraporteissa tavoitteen tunnisti 22 organisaatiota ja vuoden 2022 raporteissa 27 organisaatiota. Tavoitteen 16 osuus kaikista vastuullisuusraporteissa tunnistetuista kestävän kehityksen tavoitteista oli 11,58 prosenttia raportointivuonna 2021 ja 11,16 prosenttia vuonna 2022. Tavoitetta on siis tunnistettu tällä raportointikaudella määrällisesti enemmän verrattuna edelliseen raportointivuoteen, mutta suhteellinen osuus on pienentynyt 0,42 prosenttiyksikköä. Muutos johtuu todennäköisesti siitä, että vuoden 2022 vastuullisuusraportteja on julkaistu enemmän, jolloin tunnistettujen tavoitteiden kokonaismäärä on kasvanut.

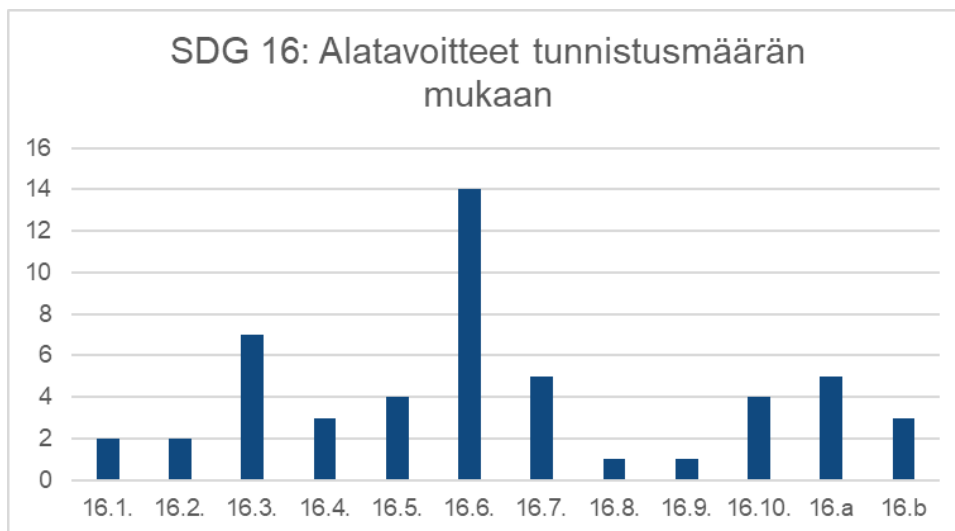
Valtionhallinnon viitekehyksessä on odotettavaa, että juuri tavoite 16 korostuu. Valtionhallinnon organisaatioiden toiminnassa keskeistä on varmistaa oikeudenmukaisuuden ja hyvän hallinnon toteutuminen. Kuten vastuullisen kuluttamisen ja ilmastotekojenkin tapauksessa, myös tavoite 16 yhdistää organisaatioita niiden lakisääteisestä tehtävästä riippumatta.

Tavoite 16 jakautuu edelleen kahteentoista alatavoitteeseen, jotka määrittävät yksityiskohtaisemmin rauhan, oikeudenmukaisuuden ja hyvän hallinnon edistämistä. Vastuullisuusraporteissa tunnistettiin useimmin seuraavat alatavoitteet:

16.3 Edistää oikeusturvaa kansallisilla ja kansainvälisillä tasoilla sekä varmistaa kaikille yhtäläinen pääsy oikeuspalveluiden piiriin.

16.6 Kehittää tehokkaita, vastuullisia ja läpinäkyviä instituutioita kaikilla tasoilla.

Kuvio 14: Kestävän kehityksen tavoitteen 16 alatavoitteet tunnistusmäärän mukaan

Poimintoja raporteissa kuvatuista toimenpiteistä ja mittareista

Valtiokonttorin Tutkihallintoa.fi-verkkopalvelussa julkaistiin vuonna 2022 uusia tietokoko-
naisuuksia, kuten julkisia hankintoja koskeva osio sekä hyvinvointialueiden talousarviot.
Palvelun vaikuttavuutta **mitataan** mm. verkkosivun kävijä- ja istuntomäärillä.

Tilastokeskus vastasi vuonna 2022 päättyneestä Tiedon laatukehikko -hankkeesta, jonka
tavoitteena oli lisätä tietoaineistojen käyttöä yhteiskunnan ja yritysten päätöksenteossa.
Hankkeessa tuotettiin malli julkishallinnon yhteiseksi tietovarantojen laatukehikoksi.

Tuomioistuinlaitoksen tavoitteena on, että oikeusturva toteutuu yhdenvertaisesti eri alu-
eilla ja keskimääräiset käsittelyajat pysyvät kohtuullisina. **Mittarina** seurataan tuomioistuin-
ten lukumäärää, joiden keskimääräinen käsittelyaika ylittää enintään kolmella kuukaudella
oikeudellisen linjan keskiarvon.

Eduskunnan kanslia edisti vuonna 2022 päätöksentekijöiden ja kansalaisten laajaa tie-
donsaantia Suomen Nato-jäsenyyden hakuprosessiin liittyen. Aiheen ympärille laadittiin
mm. oma viestintäsuunnitelma ja myös englanninkielistä viestintää lisättiin. Yhtenä **mitta-
rina** eduskunnan kanslia seuraa sidosryhmien tavoittamista eri viestintäkanavissa.

Suojelupoliisissa avattiin vuonna 2022 eettinen
kanava, jossa työssä havaittuja lainvastaisuuksia tai epäkohtia voi ilmoittaa nimettömästi.
Vuoden 2023 tavoitteena on, että ilmoituskanavan yhdenmukaisuus uuden ilmoittajansuo-
jelulain kanssa tarkastetaan.

Patentti- ja rekisterihallitus järjesti vuonna 2022 ensimmäisen kaikille tilintarkastajille
avoimen infotilaisuuden rahanpesulaista. Tavoitteena on järjestää jatkossa vastaavia tilai-
suuksia puolen vuoden välein. Tilintarkastajilla on keskeinen rooli epäilyttävien liiketoimien
havaitsemisessa ja siten myös rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen torjunnassa.

Maanmittauslaitos nosti vuonna 2022 avoimesti saatavilla olevien tutkimusjulkaisujen
osuuden 80,5 prosenttiin. Maanmittauslaitoksen kartta-aineistojen avaaminen sai touko-
kuussa 2022 tunnustuspalkinnon yhteiskunnan avoimuuden edistämisestä.

4.4 SDG 8: Ihmisarvoista työtä ja talouskasvua

Kestävän kehityksen tavoitteen 8 tarkoituksena on edistää kaikkia koskevaa kestävää talouskasvua, täyttää ja tuottavaa työllisyyttä sekä säällisiä työpaikkoja. Eri seurantalähteiden mukaan tavoitteen kansallisessa edistymisessä on havaittu positiivista kehitystä.⁷

Seuraavat 25 organisaatiota tunnistivat 2022 vastuullisuusraporteissaan voivansa edistää tätä tavoitetta:

- Aluehallintovirastot
- Business Finland
- Kansallisarkisto
- Kilpailu- ja kuluttajavirasto
- Maanmittauslaitos
- Museovirasto
- Oikeusministeriö
- Opetus- ja kulttuuriministeriö
- Opetushallitus
- Patentti- ja rekisterihallitus
- Rahoitusvakausvirasto
- Ruokavirasto
- Sosiaali- ja terveysministeriö
- Suojelupoliisi
- Terveysten ja hyvinvoinnin laitos
- Tulli
- Turvallisuus- ja kemikaalivirasto
- Työ- ja elinkeinoministeriö
- Ulosottolaitos ja Konkursiasiamiehen toimisto
- Valtiokonttori
- Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskus Palkeet
- Valtion tieto- ja viestintätekniikkakeskus Valtori
- Valtioneuvoston kanslia
- Valtiovarainministeriö
- Verohallinto

Tavoite 8 on vuoden 2022 vastuullisuusraporteissa neljänneksi tunnistetuin YK:n kestävä kehityksen tavoite raportointivuoden 2021 tapaan. Vuoden 2021 vastuullisuusraporteissa tavoitteen tunnisti 17 organisaatiota ja vuoden 2022 raporteissa 25 organisaatiota. Tavoitteen 8 osuus kaikista vastuullisuusraporteissa tunnisteista kestävä kehityksen tavoitteista oli 8,95 prosenttia raportointivuonna 2021 ja 10,33 prosenttia vuonna 2022. Suhteellinen osuus tunnisteista tavoitteista kasvoi siis 1,38 prosenttiyksikköä.

Tavoitteen 8 tunnistusastetta selittää osaltaan se, että etenkin uudet raportoijat ovat tunnistaneet voivansa edistää tavoitetta. Lisäksi tavoite on hyvin laaja-alainen ja kattaa monenlaisia työllisyyden, talouden, innovoinnin sekä työelämän oikeuksien teemoja, jotka osuvat monen valtionhallinnon organisaation tehtäväkenttään. Lisäksi edellä mainittujen teemojen seurannan tueksi on usein löydettävissä sekä tilastotietoa että olemassa olevia mittareita, mikä osaltaan helpottaa organisaatioita oman vaikuttavuutensa tunnistamisessa.

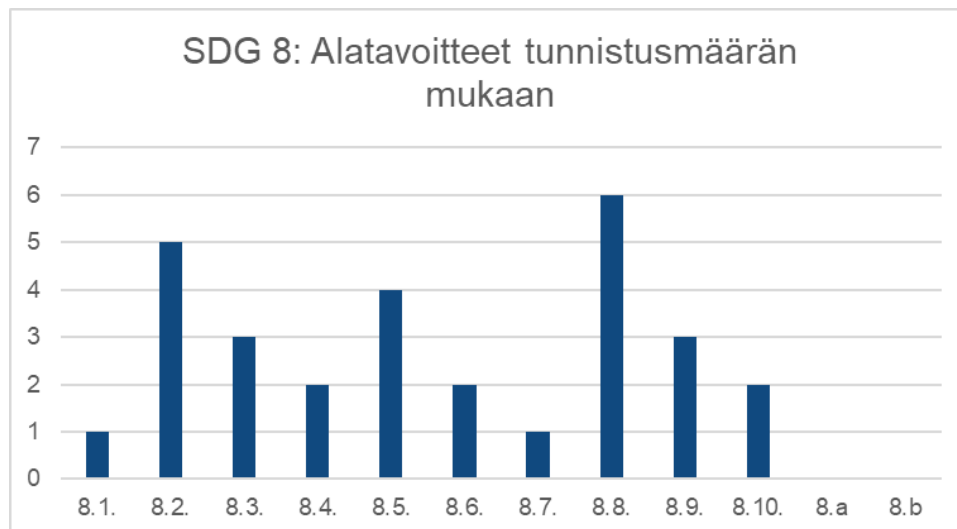
Tavoite 8 jakautuu edelleen kahteentoista alatavoitteeseen, jotka määrittävät yksityiskohtaisemmin ihmisarvoisen työn ja talouskasvun edistämistä. Vastuullisuusraporteissa tunnistettiin useimmin seuraavat alatavoitteet:

8.2 Saavuttaa korkeampi taloudellisen tuottavuuden taso monipuolistamisen, teknologian uudistamisen ja innovaatioiden avulla, esimerkiksi panostamalla lisäarvoa luoviin ja työvoimavaltaisiin aloihin.

8.8 Suojata työelämän oikeuksia ja taata turvallinen työympäristö kaikille työntekijöille, mukaan lukien siirtotyöläisille, erityisesti naisille ja epävarmassa työsuhteessa oleville.

⁷ Sachs et al. 2023, s. 240–241; Lafortune et al. 2022, s. 128–129

Kuvio 15: Kestävän kehityksen tavoitteen 8 alatavoitteet tunnistusmäärän mukaan

Poimintoja raporteissa kuvatuista toimenpiteistä ja mittareista

Aluehallintovirastot valvovat työsuojelutarkastuksin mm. työn psykososiaalista kuormitusta, tapaturmien riskienhallintaa sekä työelämän pelisääntöjen noudattamista. Tavoitteen edistymistä **mitataan** tältä osin työsuojelutarkastusten lukumäärällä.

Ulosottolaitos vastaa yhtenä tehtävänään valtion saatavien perimisestä, millä edistetään kestävää taloudenpitoa. Vuosittain Ulosottolaitos tilittää valtiolle noin 400 miljoonaa euroa, joka koostuu mm. maksamattomista veroista tai muista julkisoikeudellisista maksuista.

Työ- ja elinkeinoministeriön ohjausryhmä jatkoi vuonna 2022 harmaan talouden ja talousrikollisuuden strategian ja toimenpideohjelman toteuttamista ja seuranta. Strategian toimeenpanolla edistetään mm. yritysten välistä tervettä kilpailua ja reiluja työmarkkinoita.

Business Finland mittaa alatavoitteiden 8.2 ja 8.3 edistymistä *Pk-asiakasyritysten viennin kasvu* -mittarilla ja TKI-rahoituksen aikaansaamien työpaikkojen lukumäärää seuraamalla.

4.5 SDG 3: Terveyttä ja hyvinvointia

Kestävän kehityksen tavoitteen 3 tarkoituksena on taata terveellinen elämä ja hyvinvointi kaiken ikäisille. Eri seurantalähteiden mukaan tavoitteen kansallisessa edistymisessä on havaittu positiivista kehitystä.⁸

Seuraavat 19 organisaatiota tunnistivat 2022 vastuullisuusraporteissaan voivansa edistää tätä tavoitetta:

- Aluehallintovirasto
- Häätokeskuslaitos

⁸ Sachs et al. 2023, s. 240–241; Lafortune et al. 2022, s. 128–129

- Ilmatieteen laitos
- Kilpailu- ja kuluttajavirasto
- Liikenne- ja viestintävirasto Traficom
- Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus Fimea
- Niuvanniemen sairaala
- Opetus- ja kulttuuriministeriö
- Puolustushallinto
- Rajavartiolaitos
- Rikosseuraamuslaitos
- Ruokavirasto
- Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto Valvira
- Sosiaali- ja terveysministeriö
- Säteilyturvakeskus
- Terveyden ja hyvinvoinnin laitos
- Tulli
- Valtiokonttori
- Väylävirasto

Tavoite 3 on vuoden 2022 vastuullisuusraporteissa viidenneksi tunnistetuin YK:n kestävän kehityksen tavoite. Vuoden 2021 vastuullisuusraporteissa tavoite 3 oli kuudenneksi tunnistetuin tavoite yhdessä tavoitteen 5 (sukupuolten tasa-arvo) kanssa. Vuoden 2021 vastuullisuusraporteissa tavoitteen tunnisti 15 organisaatiota ja vuoden 2022 raporteissa 19 organisaatiota. Tavoitteen 3 osuus kaikista vastuullisuusraporteissa tunnistetuista kestävän kehityksen tavoitteista oli 7,89 prosenttia raportointivuonna 2021 ja 7,85 prosenttia vuonna 2022. Tavoitetta on siis tunnistettu tällä raportointikaudella määrällisesti enemmän verrattuna edelliseen raportointivuoteen, mutta suhteellinen osuus on pienentynyt 0,04 prosenttiyksikköä. Muutos on pieni ja johtuu todennäköisesti siitä, että vuoden 2022 vastuullisuusraporteja on julkaistu enemmän, jolloin myös tunnistettujen tavoitteiden kokonaismäärä on kasvanut.

Tavoite 3 on muihin useasti tunnistettuihin tavoitteisiin verrattuna sisällöllisesti tarkkarajaisempi. Tavoitteen alatavoitteet kattavat kuitenkin paljon sellaisia teemoja, jotka osuvat erityisesti valtionhallinnon organisaatioiden tehtäväkenttään; näistä esimerkkeinä tartuttavien ja tarttumattomien tautien hoitaminen ja ehkäisy, päihteiden väärinkäytön ehkäisy, liikenneonnettomuuksien vähentäminen ja yleiskattavasta terveydenhuollosta huolehtiminen.

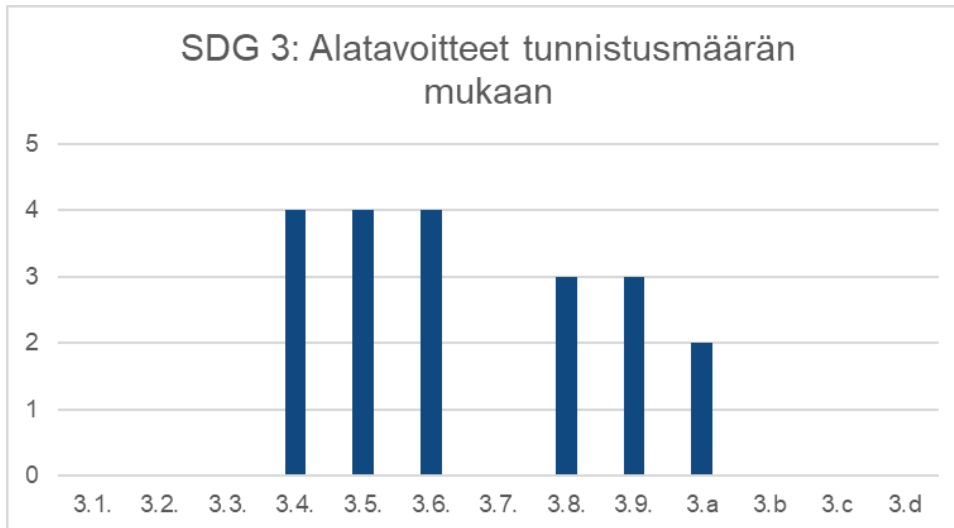
Tavoite 3 jakautuu edelleen kolmeentoista alatavoitteeseen, jotka määrittävät yksityiskohtaisemmin terveyden ja hyvinvoinnin edistämistä. Vastuullisuusraporteissa tunnistettiin useimmin seuraavat alatavoitteet:

3.4 Vähentää vuoteen 2030 mennessä kolmanneksella tarttumattomien tautien aiheuttamia ennenaikaisia kuolemia ennaltaehkäisyn ja hoidon avulla sekä edistää henkistä terveyttä ja hyvinvointia.

3.5 Tehostaa päihteiden, mukaan lukien huumeiden ja alkoholin, väärinkäytön ehkäisemistä ja hoitoa.

3.6 Puolittaa vuoteen 2020 mennessä maailmanlaajuisten liikenneonnettomuuksista johtuvien kuolemien ja vammojen määrä.

Kuvio 16: Kestävän kehityksen tavoitteen 3 alatavoitteet tunnistusmäärän mukaan

Poimintoja raporteissa kuvatuista toimenpiteistä ja mittareista

Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus Fimea johti Euroopan lääkevirastossa osahanketta, jonka tavoitteena on lääkkeiden saatavuushäiriöiden ennaltaehkäisy sekä potilasvaikutusten vähentäminen. Yhtenä työn edistymisen **mittarina** seurataan lääkekategoriarikohtaisten saatavuushäiriöilmoitusten lukumäärää.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos tuotti vuonna 2022 koronapandemiaan liittyviä palveluita mm. laboratoriotutkimuksiin, lääkkeisiin, vasta-ainetesteihin ja rokotuksiin liittyen. THL:n **mittareiden** mukaan 15 000 koronavirusnäytettä tutkittiin sekvensoimalla, pandemiaan liittyviä lausuntoja tehtiin 64 kappaletta ja 7,2 miljoonaa pandemiarokotetta toimitettiin kentälle.

Säteilyturvakeskus vastaa työpaikkojen radonvalvonnasta, jonka päätavoitteena on hillitä työntekijöiden altistumista keuhkosyöpää aiheuttavalle radonkaasulle. Säteilyturvakeskuksen **mittarin** mukaan vuonna 2022 viitearvoja suurempia pitoisuuksia löydettiin 17 prosentissa työpaikkoja.

Niuvanniemen sairaalassa otettiin vuodenvaihteessa 2022 käyttöön perhetapaamishuone. Perhehuone Harmonian ensimmäisen vuoden käyttöaste on ollut korkea, ja sekä potilaiden että henkilökunnan antama palaute myönteistä.

4.6 SDG 5: Sukupuolten tasa-arvo

Kestävän kehityksen tavoitteen 5 tarkoituksena on saavuttaa sukupuolten välinen tasa-arvo sekä vahvistaa naisten ja tyttöjen oikeuksia ja mahdollisuuksia. Eri seurantalähteiden mukaan tavoitteen kansallisessa edistymisessä on havaittu positiivista kehitystä.⁹

Seuraavat 18 organisaatiota tunnistivat 2022 vastuullisuusraporteissaan voivansa edistää tätä tavoitetta:

- Eduskunnan kanslia
- Kilpailu- ja kuluttajavirasto
- Kriisinhallintakeskus
- Maanmittauslaitos
- Oikeusministeriö
- Opetus- ja kulttuuriministeriö
- Patentti- ja rekisterihallitus
- Puolustushallinto
- Rikosseuraamuslaitos
- Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto Valvira
- Sosiaali- ja terveysministeriö
- Suomen Akatemia
- Terveyden ja hyvinvoinnin laitos
- Tuomioistuinlaitos
- Ulkoministeriö
- Ulosottolaitos ja Konkurssiasiamiehen toimisto
- Valtioneuvoston kanslia
- Valtiovarainministeriö

Tavoite 5 on vuoden 2022 vastuullisuusraporteissa kuudenneksi tunnistetuin YK:n kestävän kehityksen tavoite. Vuoden 2021 vastuullisuusraporteissa tavoite 5 oli yhtä lailla kuudenneksi tunnistetuin yhdessä tavoitteen 3 (terveyttä ja hyvinvointia) kanssa. Vuoden 2021 vastuullisuusraporteissa tavoitteen tunnisti 15 organisaatiota ja vuoden 2022 raporteissa 18 organisaatiota. Tavoitteen 5 osuus kaikista vastuullisuusraporteissa tunnistetuista kestävän kehityksen tavoitteista oli 7,89 prosenttia raportointivuonna 2021 ja 7,44 prosenttia vuonna 2022. Tavoitetta on siis tunnistettu tällä raportointikaudella määrällisesti enemmän verrattuna edelliseen, mutta suhteellinen osuus on pienentynyt 0,46 prosenttiyksikköä.

Sukupuolten tasa-arvo on edellä kuvattujen tavoitteiden tavoin organisaatioita yhdistävä. Lisäksi monella organisaatiolla on ollut jo ennen kestävyys- ja vastuullisuustyön järjestelmällistä aloittamista käytössään esimerkiksi erilaisia tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmia, joiden avulla omaa vaikuttavuutta tavoitteen 5 edistämiseen voi olla helpompaa hahmottaa.

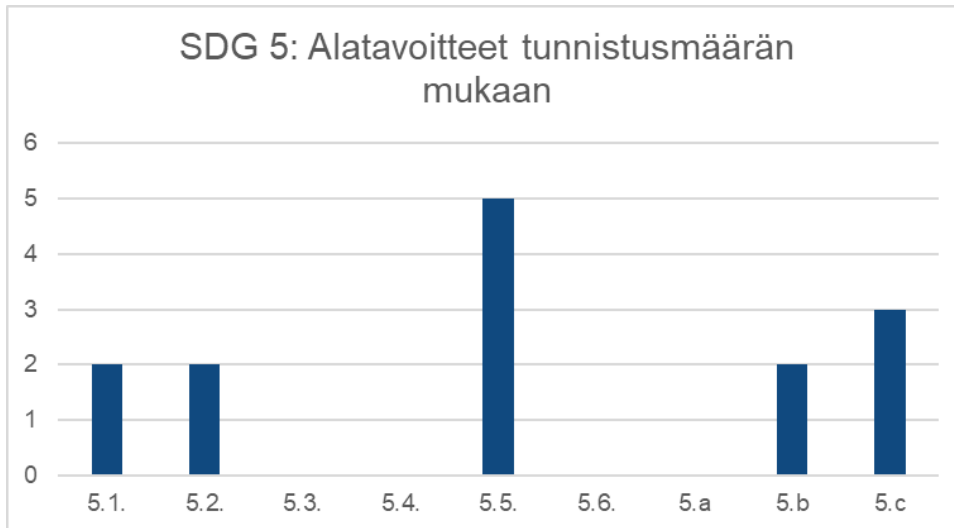
Tavoite 5 jakautuu edelleen yhdeksään alatavoitteeseen, jotka määrittävät yksityiskohtaisemmin sukupuolten tasa-arvon edistämistä. Vastuullisuusraporteissa tunnistettiin useimmin seuraavat alatavoitteet:

5.5 Taata naisille täysivaltainen ja tehokas osallistuminen sekä yhtäläiset johtamismahdollisuudet kaikilla päätöksenteon tasoilla politiikassa, taloudessa ja julkisessa elämässä.

5.c Kehittää ja vahvistaa järkeviä käytäntöjä ja täytäntöönpanokelpoista lainsäädäntöä, joilla edistetään sukupuolten tasa-arvoa ja naisen sekä tyttöjen oikeuksia ja mahdollisuuksia kaikilla tasoilla.

⁹ Sachs et al. 2023, s. 240–241; Lafortune et al. 2022, s. 128–129

Kuvio 17: Kestävän kehityksen tavoitteen 5 alatavoitteet tunnistusmäärän mukaan

Poimintoja raporteissa kuvatuista toimenpiteistä ja mittareista

Kriisinhallintakeskus seuraa sukupuolijakaumaa sekä koulutuksissaan että rekrytoinneissaan. **Mittarina** seurataan kriisinhallintatehtäviin lähetettyjen asiantuntijoiden sukupuolijakaumaa. Vuonna 2022 asiantuntijoista keskimäärin 45 prosenttia oli naisia osuuden vaihdella 44–49 prosentin välillä vuoden aikana.

Ulkoministeriön tavoitteena on, että uusista kehitysyhteistyön ohjelmista ja hankkeista 85 prosenttia sisältäisi sukupuolten tasa-arvoa edistäviä tavoitteita. Alustavasti on **mitattu**, että vuonna 2022 kehitysyhteistyörahoituksesta 72 prosenttia kohdistui toimille, jotka sisälsivät sukupuolten tasa-arvoa edistäviä tavoitteita.

Puolustusministeriö on asettanut poikkihallinnollisen työryhmän, jonka tehtävänä on selvittää ja suunnitella koko ikäluokkaa koskevia kutsuntoja ja maanpuolustusvelvollisuuden toteuttamista. Työryhmä aloitti toimintansa syksyllä 2022.

Valtioneuvoston kanslia alkoi vuonna 2022 valmistella tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyöryhmän kokoamista. Työryhmän tarkoitus on tukea hallituksen tasa-arvopoliittisia linjauksia, valmistella asiaan liittyviä esityksiä, sekä ylläpitää kanslian tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmaa.

4.7 SDG 9: Kestävää teollisuutta, innovaatioita ja infrastruktuureja

Kestävän kehityksen tavoitteen 9 tarkoituksena on rakentaa kestävä infrastruktuuria sekä edistää kestävä teollisuutta ja innovaatioita. Eri seurantalähteissä on arvioitu, että tavoite on kansallisesti saavutettu¹⁰ tai edistymisessä on havaittu positiivista kehitystä¹¹.

Seuraavat 17 organisaatiota tunnistivat 2022 vastuullisuusraporteissaan voivansa edistää tätä tavoitetta:

- Business Finland
- Energiavirasto
- Geologian tutkimuskeskus
- Kilpailu- ja kuluttajavirasto
- Liikenne- ja viestintäministeriö
- Liikenne- ja viestintävirasto Traficom
- Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus
- Maanmittauslaitos
- Opetus- ja kulttuuriministeriö
- Patentti- ja rekisterihallitus
- Sosiaali- ja terveysministeriö
- Suomen Akatemia
- Tulli
- Turvallisuus- ja kemikaalivirasto
- Työ- ja elinkeinoministeriö
- Valtion tieto- ja viestintätekniikkakeskus Valtori
- Väylävirasto

Tavoite 9 on vuoden 2022 vastuullisuusraporteissa seitsemänneksi tunnistetuin YK:n kestävän kehityksen tavoite. Vuoden 2021 vastuullisuusraporteissa tavoite 9 oli viidenneksi tunnistetuin tavoite. Vuoden 2021 vastuullisuusraporteissa tavoitteen tunnisti 16 organisaatiota ja vuoden 2022 raporteissa 17 organisaatiota. Tavoitteen 9 osuus kaikista vastuullisuusraporteissa tunnistetuista kestävä kehityksen tavoitteista oli 8,42 prosenttia raportointivuonna 2021 ja 7,02 prosenttia vuonna 2022. Tavoitetta on siis tunnistettu tällä raportointikaudella määrällisesti enemmän verrattuna edelliseen raportointivuoteen, mutta suhteellinen osuus on pienentynyt 1,40 prosenttiyksikköä. Tavoitteen 9 suhteellisessa tunnistusmäärässä tapahtunut pudotus onkin kaikkien kestävä kehityksen tavoitteiden välisessä vertailussa suurin. On kuitenkin huomattava, että kaikkien tavoitteiden kohdalla tunnistusmäärien muutokset ovat niin pieniä, että 1,40 prosenttiyksikön lasku erottuu joukosta.

Tavoitteen 9 tunnistusmäärässä tapahtunut pudotus ei tarkoita, että aiemmin raportoineet organisaatiot olisivat tunnistaneeet tavoitteen 9 sijasta muita kestävä kehityksen tavoitteita ja jättäneet siten tavoitteen 9 pois. Muutos johtunee siitä, että vuoden 2022 vastuullisuusraporteja on julkaistu enemmän, jolloin myös tunnistettujen tavoitteiden kokonaismäärä on kasvanut. Tavoitetta 9 ei ole muiden organisaatioiden toimesta tunnistettu aiemmin tunnistettujen tavoitteiden lisäksi tai uudet raportoijat eivät ole suurissa määrin tunnistaneeet voivansa edistää tavoitetta 9, minkä vuoksi tavoitteen suhteellinen tunnistusosuus on pienentynyt.

On myös huomattava, että Valtiokonttorin ohjeistuksessa suositellaan raportoimaan vain 3–5 YK:n kestävä kehityksen tavoitteesta, vaikka monella valtionhallinnon organisaatiolla on laajemminkin vaikuttavuutta kestävä kehityksen tavoitteiden edistymiseen. Tästä syystä tavoitteen 9 tunnistusasteen suhteellinen lasku ei tarkoita sitä, että valtionhallinnossa ei edistettäisi tavoitteen toteutumista. Lisäksi Suomi menestyy tavoitteen edistämiseksi jo melko hyvin, mikä voi osaltaan vaikuttaa siihen, että organisaatiot kohdistavat voimavarojaan yhä enemmän niihin tavoitteisiin, joiden saavuttamisessa Suomella on vielä haasteita.

¹⁰ Lafortune et al. 2022, s. 128–129

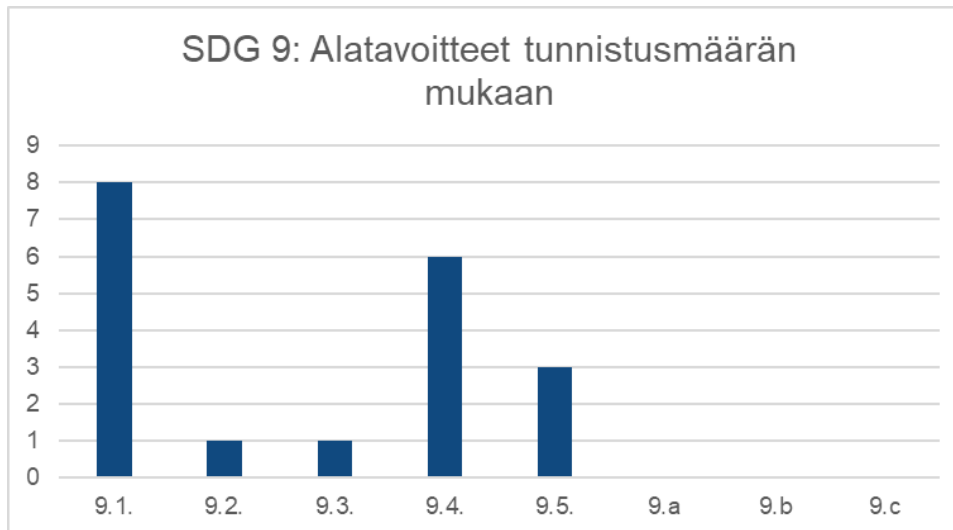
¹¹ Sachs et al. 2023, s. 240–241

Tavoite 9 jakautuu edelleen kahdeksaan alatavoitteeseen, jotka määrittävät yksityiskohtaisemmin kestävä teollisuuden, innovaatioiden ja infrastruktuurien edistämistä. Vastuullisuusraporteissa tunnistettiin useimmin seuraavat alatavoitteet:

9.1 Kehittää laadukasta, luotettavaa ja kestävä infrastruktuuria, kuten alueellista ja rajat ylittävää infrastruktuuria, taloudellisen kehityksen ja ihmisten hyvinvoinnin tueksi panostamalla sen edulliseen ja yhtäläiseen saantiin kaikille.

9.4 Uudistaa vuoteen 2030 mennessä infrastruktuuria ja jälkiasennusaloja kestävä kehityksen mukaisiksi, tehostaa resurssien käyttöä ja lisätä puhtaiden sekä ympäristöystävällisten teknologioiden ja tuotantoprosessien käyttöönottoa jokaisen maan omien valmiuksien mukaisesti.

Kuvio 18: Kestävä kehityksen tavoitteen 9 alatavoitteet tunnistusmäärän mukaan

Poimintoja raporteissa kuvatuista toimenpiteistä ja mittareista

Suomen Akatemia kohdensi vuonna 2022 kestävä kasvun ohjelman rahoituksen (45 miljoonaa €) tutkimusinfrastruktuureille, jotka edistävät digitaalista ja vihreää siirtymää toiminnallaan. Rahoitushakemuksista kerättiin tietoa tutkimusinfrastruktuurien vihreää siirtymää edistävien toimien kartoittamiseksi.

Energiavirasto edistää lataus- ja tankkausasemien infrastruktuurien kehittymistä tarjoamalla investointitukea julkisille lataus- ja tankkausasemille. Edistymisen **mittarina** on seurattu täyssähköautojen ja pikalatauspisteiden lukumääriä. Vuonna 2022 pikalatauspisteiden määrä kasvoi suhteessa nopeammin kuin täyssähköautojen määrä.

4.8 SDG 10: Eriarvoisuuden vähentäminen

Kestävän kehityksen tavoitteen 10 tarkoituksena on vähentää eriarvoisuutta maiden sisällä ja niiden välillä. Eri seurantalähteiden tilannekuvat tavoitteen edistymisestä eroavat osin toisistaan; yhtäällä on arvioitu, että Suomi on kansallisesti saavuttanut tavoitteen¹², mutta toisaalla kansallisessa kehityksessä on havaittu huomattavasti heikentynyttä kehitystä¹³. Negatiivinen trendi liittyy ikäihmisten nousseeseen köyhyysasteen.¹⁴

Seuraavat 15 organisaatiota tunnistivat 2022 vastuullisuusraporteissaan voivansa edistää tätä tavoitetta:

- Hätäkeskuslaitos
- Kriisinhallintakeskus
- Museovirasto
- Oikeusministeriö
- Opetus- ja kulttuuriministeriö
- Rahoitusvakausvirasto
- Rikosseuraamuslaitos
- Saavutettavuuskirjasto Celia
- Sosiaali- ja terveysministeriö
- Taiteen edistämiskeskus
- Terveyden ja hyvinvoinnin laitos
- Tuomioistuinlaitos
- Ulosottolaitos ja Konkurssiasiamiehen toimisto
- Valtiovarainministeriö
- Verohallinto

Tavoite 10 on vuoden 2022 vastuullisuusraporteissa vuoden 2021 tavoin kahdeksanneksi tunnistetuin YK:n kestävän kehityksen tavoite. Vuoden 2021 vastuullisuusraporteissa tavoitteen tunnisti 13 organisaatiota ja vuoden 2022 raporteissa 15 organisaatiota. Tavoitteen 10 osuus kaikista vastuullisuusraporteissa tunnistetuista kestävän kehityksen tavoitteista oli 6,84 prosenttia raportointivuonna 2021 ja 6,20 prosenttia vuonna 2022. Tavoitetta on siis tunnistettu tällä raportointikaudella määrällisesti enemmän verrattuna edelliseen raportointivuoteen, mutta suhteellinen osuus on pienentynyt 0,64 prosenttiyksikköä.

Tavoite 10 jakautuu edelleen kymmeneen alatavoitteeseen, jotka määrittävät yksityiskohtaisemmin eriarvoisuuden vähentämistä. Vastuullisuusraporteissa tunnistettiin useimmin seuraavat alatavoitteet:

10.2 Edistää vuoteen 2030 mennessä kaikkien sosiaalista, taloudellista ja poliittista osallistumista ja kannustaa siihen iästä, sukupuolesta, vammaisuudesta, rodusta, etnisyydestä, alkuperästä, uskonnosta tai taloudellisesta tai muusta asemasta riippumatta.

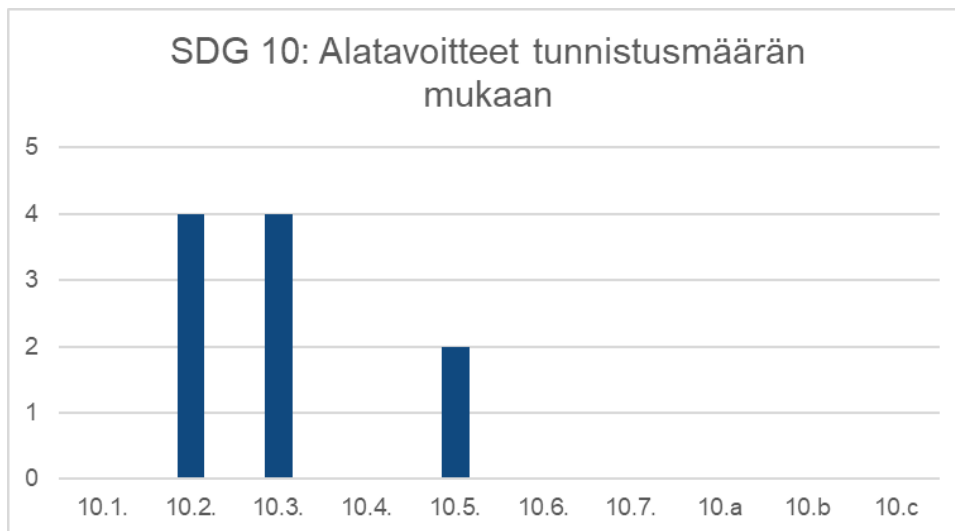
10.3 Taata yhtäläiset mahdollisuudet ja vähentää eriarvoista kohtelua muun muassa poistamalla syrjinnän mahdollistavat lait, politiikat ja käytännöt sekä edistämällä asianmukaista lainsäädäntöä, politiikkoja ja toimenpiteitä.

¹² Lafortune et al. 2022, s. 128–129

¹³ Sachs et al. 2023, s. 240–241

¹⁴ Sachs et al. 2023, s. 240–241

Kuvio 19: Kestävän kehityksen tavoitteen 10 alatavoitteet tunnistusmäärän mukaan

Poimintoja raporteissa kuvatuista toimenpiteistä ja mittareista

Saavutettavuuskirjasto Celia kartoitti asiakasryhmiensä toiveita kirjavalikoimaan liittyen esimerkiksi nuorten aikuisten kirjallisuuden, sateenkaarikirjallisuuden, saamenkielisen kirjallisuuden ja selkokirjojen osalta. **Mittarina** seurattiin aiheeseen keskittyvien työpajojen tai kehittämispäivien lukumäärä vuoden 2022 aikana.

Oikeusministeriö jatkoi vuonna 2022 kieli-ilmapiiirihankkeen työtä. Hankkeen tarkoituksena vahvistaa yhteenkuuluvuutta kieliryhmien välillä ja parantaa yleistä kieli-ilmapiiiriä.

Rikosseuraamuslaitos kehittää projektikumppanuuksien kanssa palveluita esimerkiksi naisille, nuorille rikoksentekeijöille ja muille erityisryhmille. Tavoitteena on helpottaa vankien integroitumista yhteiskuntaan seuraamuksen suorittamisen jälkeen. Vuonna 2022 käynnissä oli lähes 50 projektikumppanuutta.

4.9 SDG 17: Yhteistyö ja kumppanuus

Kestävän kehityksen tavoitteen 17 tarkoituksena on tukea vahvemmin kestävän kehityksen toimeenpanoa ja globaalia kumppanuutta. Eri seurantalähteiden mukaan tavoitteen kansallisessa edistymisessä on havaittu positiivista kehitystä, mutta haasteita on vielä ratkottavana tavoitteen saavuttamiseksi.¹⁵

Seuraavat 14 organisaatiota tunnistivat 2022 vastuullisuusraporteissaan voivansa edistää tätä tavoitetta:

- Geologian tutkimuskeskus
- Kansallisarkisto
- Ilmatieteen laitos
- Kilpailu- ja kuluttajavirasto

¹⁵ Sachs et al. 2023, s. 240–241; Lafortune et al. 2022, s. 128–129

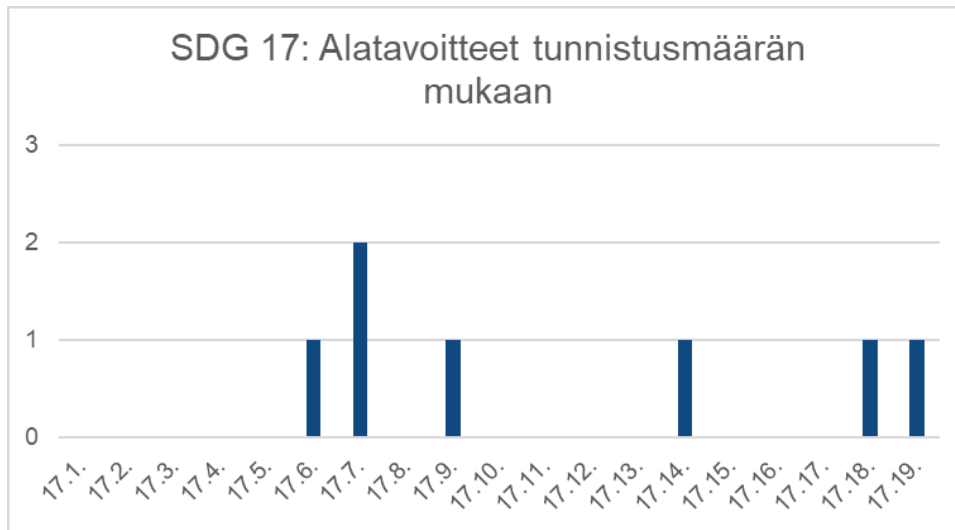
- Kriisinhallintakeskus
- Opetushallitus
- Saavutettavuuskirjasto Celia
- Sosiaali- ja terveysministeriö
- Suomenlinnan hoitokunta
- Tilastokeskus
- Turvallisuus- ja kemikaalivirasto
- Ulkoministeriö
- Valtiovarainministeriö
- Verohallinto

Tavoite 17 on vuoden 2022 vastuullisuusraporteissa yhdeksänneksi tunnistetuin YK:n kestävän kehityksen tavoite, kun raportointivuonna 2021 tavoite oli kymmenes tunnistetuin. Vuoden 2021 vastuullisuusraporteissa tavoitteen tunnisti 10 organisaatiota ja vuoden 2022 raporteissa 14 organisaatiota. Tavoitteen 17 osuus kaikista vastuullisuusraporteissa tunnistetuista kestävän kehityksen tavoitteista oli raportointivuonna 5,26 prosenttia 2021 ja 5,79 prosenttia vuonna 2022. Suhteellinen osuus tunnistetuista tavoitteista kasvoi siis 0,52 prosenttiyksikköä. Tavoitetta ovat tunnistaneeet sekä uudet että jo pidempään raportoineet organisaatiot.

Tavoite 17 jakautuu edelleen yhdeksääntoista alatavoitteeseen, jotka määrittävät yksityiskohtaisemmin yhteistyön ja kumppanuuden edistämistä. Vastuullisuusraporteissa tunnistettiin useimmin seuraava alatavoite:

17.7 Edistää ympäristöystävällisten teknologioiden kehittämistä, siirtoa ja levittämistä kehitysmaihin suotuisin ehdoin, myös ilman täyttävää vastiketta ja etuoikeutusti, jos näin keskinäisesti sovitaan.

Kuvio 20: Kestävän kehityksen tavoitteen 17 alatavoitteet tunnistusmäärän mukaan

Poimintoja raporteissa kuvatuista toimenpiteistä ja mittareista

Ilmatieteen laitos käynnisti tammikuussa 2022 kehityshankkeen Ukrainan hydro-meteorologisen keskuksen kanssa. Hankkeen tavoitteena on uudistaa Ukrainan sää- ja varoituspalveluita sekä kehittää henkilöstön osaamista. Venäjän hyökkäyssodan vuoksi projekti oli tauolla keväällä 2022, ja syksyn 2022 aikana ukrainalaisia meteorologeja työskenteli Ilmatieteen laitoksen tiloissa.

Verohallinto oli vuonna 2022 mukana yli sadassa säännöllisesti kokoontuvassa kansainvälisessä työryhmässä ja projektissa. Yhteistyöfoorumeita olivat mm. OECD, EU, IOTA (Intra-European Organisation of Tax Administrations) sekä pohjoismainen Nordisk Agenda. Kansainvälisillä foorumeilla pyritään edistämään mm. harmaan talouden torjuntaa globaalilla tasolla.

Suomenlinnan hoitokunta osallistuu vuosittain linnoituksessa järjestettävän Unescon vapaaehtoishjelman leirin järjestelyihin. Vapaaehtoistoiminnan vaikuttavuuden **mittarina** hyödynnetään IOOI-mallia (Input, Output, Outcome, Impact).

4.10 SDG 11: Kestävät kaupungit ja yhteisöt

Kestävän kehityksen tavoitteen 11 tarkoituksena on taata turvalliset ja kestävät kaupungit sekä asuinyhdyskunnat. Eri seurantalähteiden mukaan tavoite on kansallisesti saavutettu¹⁶ tai edistymisessä on havaittu positiivista kehitystä¹⁷.

Seuraavat 11 organisaatiota tunnistivat 2022 vastuullisuusraporteissaan voivansa edistää tätä tavoitetta:

- Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus
- Ilmatieteen laitos
- Liikenne- ja viestintäministeriö
- Liikenne- ja viestintävirasto Traficom
- Maanmittauslaitos
- Museovirasto
- Opetus- ja kulttuuriministeriö
- Puolustushallinto
- Sosiaali- ja terveysministeriö
- Suomenlinnan hoitokunta
- Ympäristöministeriö

Tavoite 11 on vuoden 2022 vastuullisuusraporteissa kymmenes tunnistetuin YK:n kestävä kehityksen tavoite, kun vuoden 2021 raporteissa tavoite oli yhdeksänneksi tunnistetuin tavoitteen 17 kanssa. Vuoden 2021 vastuullisuusraporteissa tavoitteen tunnisti 10 organisaatiota ja vuoden 2022 raporteissa 11 organisaatiota. Tavoitteen 11 osuus kaikista vastuullisuusraporteissa tunnistetuista kestävä kehityksen tavoitteista oli 5,26 prosenttia raportointivuonna 2021 ja 4,55 prosenttia vuonna 2022. Tavoitetta on siis tunnistettu tällä raportointikaudella määrällisesti hieman enemmän verrattuna edelliseen, mutta suhteellinen osuus on pienentynyt 0,72 prosenttiyksikköä.

Tavoite 11 jakautuu edelleen kymmeneen alatavoitteeseen, jotka määrittävät yksityiskohtaisemmin kestävien kaupunkien ja yhteisöjen edistämistä. Vastuullisuusraporteissa tunnistettiin useimmin seuraavat alatavoitteet:

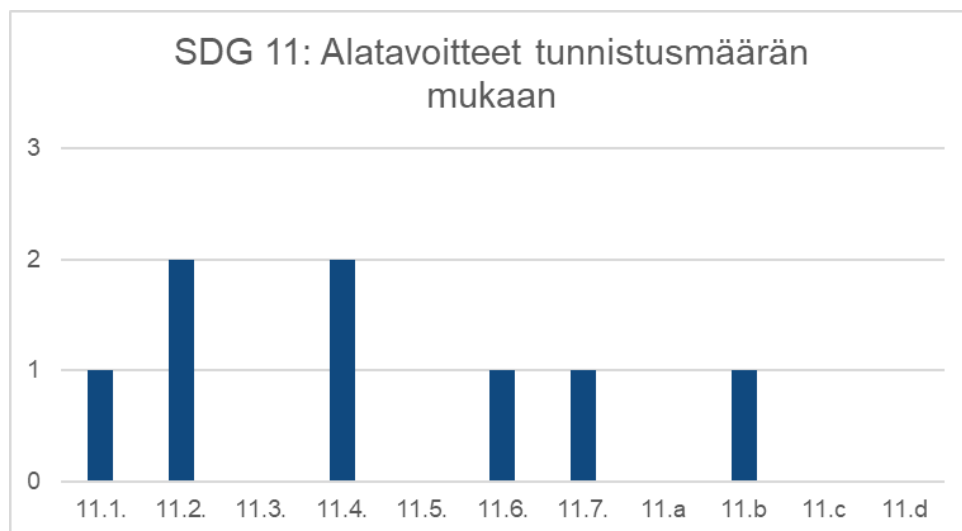
11.2 Taata vuoteen 2030 mennessä kaikille turvallinen, edullinen, luotettava ja kestävä liikennejärjestelmä, parantaa liikenneturvallisuutta erityisesti lisäämällä julkista liikennettä ja kiinnittämällä erityistä huomiota huono-osaisten, naisten, lasten, vammaisten ja ikääntyneiden tarpeisiin.

11.4 Tehostaa hankkeita maailman kulttuuri- ja luontoperinnön suojelemiseksi.

¹⁶ Lafortune et al. 2022, s. 128–129

¹⁷ Sachs et al. 2023, s. 240–241

Kuvio 21: Kestävän kehityksen tavoitteen 11 alatavoitteet tunnistusmäärän mukaan

Poimintoja raporteissa kuvatuista toimenpiteistä ja mittareista

Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus kehitti ja ohjasi vuonna 2022 uutena tehtävänä asumisneuvonnan palveluita. Tavoitteena oli ulottaa asumisneuvontapalvelu kaikkien kuntalaisten saataville asumismuodosta riippumatta ja vähentää vuokravelkoja, asumisen häiriöitä ja häätöjä.

Liikenne- ja viestintäministeriö toteutti pilottihankkeen, jonka tavoitteena oli havainnollistaa matkaketjujen esteettömyyden ja saavutettavuuden haasteita. Pilotissa eri vammaisryhmiin kuuluvat henkilöt kokeilivat joukkoliikenteen matkaketjuja. Selvitys valmistui syksyllä 2022 ja käyttäjäkokemuksia hyödynnetään joukkoliikennejärjestelmien esteettömyyden parantamisessa.

Suomenlinnan hoitokunnan työtä kulttuuriperinnön suojelemiseksi ohjaa osallistavin menetelmin valmisteltu Suomenlinnan hoito- ja käyttösuunnitelma. Työn edistymisen **mittarina** tarkastellaan suunnitelman toimenpideohjelman toteutusastetta: vuodelle 2022 aikataulutetuista 17 toimenpiteestä toteutettiin kokonaisuudessaan kuusi toimenpidettä.

Museovirasto käynnisti vuonna 2022 monivuotisen *Kulttuuriympäristötyö ja kestävyys* -hankkeen, jonka tavoitteena on tukea kestävän kehityksen mukaista kulttuuriympäristötyötä.

4.11 SDG 4: Hyvä koulutus

Kestävän kehityksen tavoitteen 4 tarkoituksena on taata kaikille avoin, tasa-arvoinen ja laadukas koulutus sekä elinikäiset oppimismahdollisuudet. Eri seurantalähteiden mukaan tavoite on kansallisesti saavutettu, mutta edistyminen on toistaiseksi seisahtunut.¹⁸

Seuraavat yhdeksän organisaatiota tunnistivat 2022 vastuullisuusraporteissaan voivansa edistää tätä tavoitetta:

- Aluehallintovirasto
- Kansallisarkisto
- Museovirasto
- Opetus- ja kulttuuriministeriö
- Opetushallitus
- Saavutettavuuskirjasto Celia
- Suomen Akatemia
- Tilastokeskus
- Ulkoministeriö

Tavoite 4 on vuoden 2022 vastuullisuusraporteissa yhdenneksitoista tunnistetuin YK:n kestävän kehityksen tavoite raportointivuoden 2021 tavoin. Sekä vuoden 2021 että vuoden 2022 vastuullisuusraporteissa tavoitteen tunnisti yhdeksän organisaatiota. Tavoitteen 4 osuus kaikista vastuullisuusraporteissa tunnistetuista kestävän kehityksen tavoitteista oli 4,74 prosenttia raportointivuonna 2021 ja 3,72 prosenttia vuonna 2022. Tavoitteen suhteellinen tunnistusosuus on pienentynyt 1,02 prosenttiyksikköä. Pudotus johtuu siitä, että tavoitteen lukumäärällinen tunnistusmäärä on pysynyt samana, mutta muita tavoitteita on tunnistettu raportointivuonna 2022 tavoitteeseen 4 nähden enemmän.

Tavoitteen 4 tunnistaneiden organisaatioiden lisäksi on todennäköisesti muitakin organisaatioita, jotka vähintään epäsuorasti edistävät tai varmistavat hyvän koulutuksen toteutumista. Näissä tapauksissa muita tavoitteita on saatettu priorisoida etenkin siksi, että tavoite 4 on arvioitu kansallisesti saavutetuksi.

Tavoite 4 jakautuu edelleen kymmeneen alatavoitteeseen, jotka määrittävät yksityiskohtaisemmin hyvän koulutuksen edistämistä. Vastuullisuusraporteissa tunnistettiin useimmin seuraavat alatavoitteet:

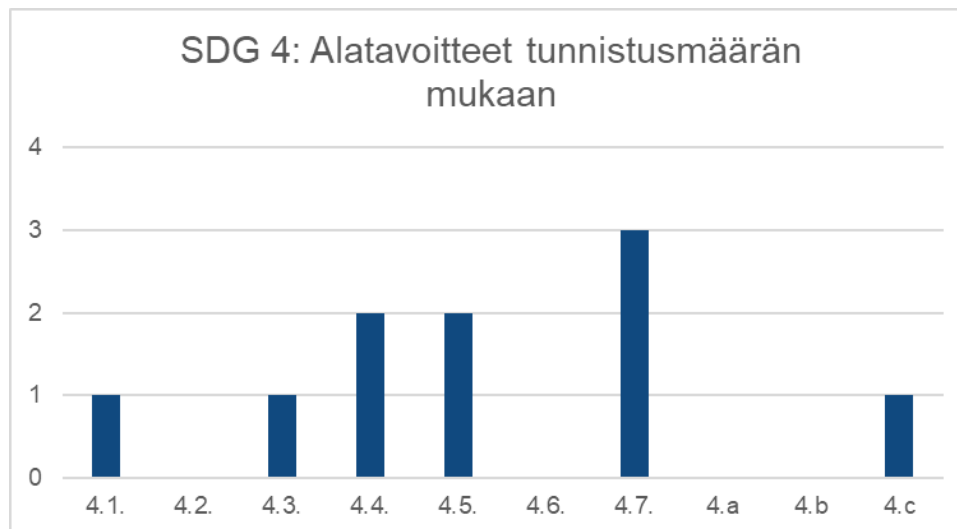
4.4 Lisätä vuoteen 2030 mennessä merkittävästi niiden nuorten ja aikuisten määrää, joilla on työllistymiseen, säällisiin työpaikkoihin ja yrittäjyyteen tarvittavat taidot, kuten tekninen ja ammatillinen osaaminen.

4.5 Poistaa vuoteen 2030 mennessä sukupuolten eriarvoisuus koulutuksessa ja varmistaa heikossa asemassa oleville, kuten vammaisille, alkuperäiskansoille ja huono-osaisille lapsille, yhtäläinen mahdollisuus kaiken tasoiseen koulutukseen ja ammatilliseen valmennukseen.

4.7 Varmistaa vuoteen 2030 mennessä, että kaikki oppijat saavat kestävän kehityksen edistämiseen tarvittavat tiedot ja taidot esimerkiksi kestävästä kehityksestä ja kestäviä elämäntapoja, ihmisoikeuksia, sukupuolten tasa-arvoa, rauhan ja väkivallattomuuden kulttuurin edistämistä, maailmankansalaisuutta, kulttuurien monimuotoisuuden sekä kulttuurin osuutta kestävässä kehityksessä arvostavan koulutuksen kautta.

¹⁸ Sachs et al. 2023, s. 240–241; Lafortune et al. 2022, s. 128–129

Kuvio 22: Kestävän kehityksen tavoitteen 4 alatavoitteet tunnistusmäärän mukaan

Poimintoja raporteissa kuvatuista toimenpiteistä ja mittareista

Opetushallitus kertoo, että elokuussa 2022 voimaan tulleisiin ammatillisiin perustutkintoihin lisättiin tutkinnon osa *Ilmastovastuullinen toiminta* (laajuus 15 osaamispistettä). Opetushallitus on tarjonnut opettajille tukea uuden opintokokonaisuuden toimeenpanoon mm. järjestämällä aiheesta webinaarin.

Kansallisarkisto muodostaa osan suomalaista tutkimusinfrastruktuuria, jolla luodaan pohjaa myös korkeatasoiselle koulutukselle. **Mittareina** Kansallisarkisto seuraa tutkijasaliin toimitettujen asiakirjayksiköiden lukumäärää, käsiteltyjen tietopyyntöjen määrää sekä tutkijasalikäyntien määrää.

Tilastokeskus osallistui vuonna 2022 15 eri koulutustilaston tuottamiseen. Tilastokeskus mittaa opintojen edistymistä kolmella tilastokokonaisuudella: seurannan kohteena on koulutuksen keskeyttäminen, uusien opiskelijoiden opintojen kulku sekä opiskelijoiden työssäkäynti opiskelujen aikana.

Opetus- ja kulttuuriministeriö myönsi lokakuussa 2022 lähes 58 miljoonaa euroa valtionavustusta koronaepidemian vaikutusten tasoittamiseen varhaiskasvatuksessa sekä esi- ja perusopetuksessa.

4.12 SDG 15: Maanpäällinen elämä

Kestävän kehityksen tavoitteen 15 tarkoituksena on suojella maaekosysteemejä, edistää metsien kestävää käyttöä, taistella aavikoitumista vastaan sekä pysäyttää luonnon monimuotoisuuden häviämisen ja maaperän köyhtymisen. Tavoitteen saavuttamiseen kansallisesti liittyy eri seurantalähteiden perusteella merkittäviä haasteita¹⁹, mutta edistymisessä on havaittu myös positiivista kehitystä²⁰. Kansalliset haasteet liittyvät mm. monimuotoisuusarvoltaan merkittävien alueiden suojelutasoon sekä lajien ja elinympäristöjen uhanalaistumisen pysäyttämiseen.²¹

Seuraavat kuusi organisaatiota tunnistivat 2022 vastuullisuusraporteissaan voivansa edistää tätä tavoitetta:

- Luonnonvarakeskus
- Puolustushallinto
- Ruokavirasto
- Suomen ympäristökeskus
- Tulli
- Ympäristöministeriö

Tavoite 15 on vuoden 2022 vastuullisuusraporteissa kahdestoista tunnistetuin tavoite, kun vuoden 2021 vastuullisuusraporteissa tavoite oli kolmastoista. Vuoden 2021 vastuullisuusraporteissa tavoitteen tunnisti kolme organisaatiota ja vuoden 2022 raporteissa kuusi organisaatiota. Tavoitteen 15 osuus kaikista vastuullisuusraporteissa tunnistetuista kestävä kehityksen tavoitteista oli 1,58 prosenttia raportointivuonna 2021 ja 2,48 prosenttia vuonna 2022. Muutos vuosien välillä on 0,90 prosenttiyksikköä, mikä selittyy ennen kaikkea sillä, että uudet raportointijat ovat tunnistaneet voivansa edistää tavoitetta.

Tavoitteen tunnistaneiden organisaatioiden lisäksi on todennäköisesti muitakin organisaatioita, jotka toiminnallaan vaikuttavat maanpäälliseen elämään vähintäänkin epäsuorasti. Tällaiset organisaatiot eivät ole kuitenkaan arvioineet voivansa merkittävästi edistää tavoitetta, jolloin Valtiokonttorin viitekehysten mukaisesti tavoitteesta ei ole raportoitu vastuullisuusraportilla. Lisäksi on mahdollista, että organisaatiot katsovat vaikuttavansa tavoitteeseen ensisijaisesti oman toimintansa ekologisen jalanjäljen kautta. Näin ollen toimia ei ole raportoitu valittujen SDG-tavoitteiden viitekehyksessä, eikä tavoite 15 korostu kädenjälkeä kuvaavassa osiossa.

Tavoite 15 jakautuu edelleen kahteentoista alatavoitteeseen, jotka määrittävät yksityiskohtaisemmin maanpäällisen elämän suojelun edistämistä. Vastuullisuusraporteissa tunnistettiin useimmin seuraava alatavoite:

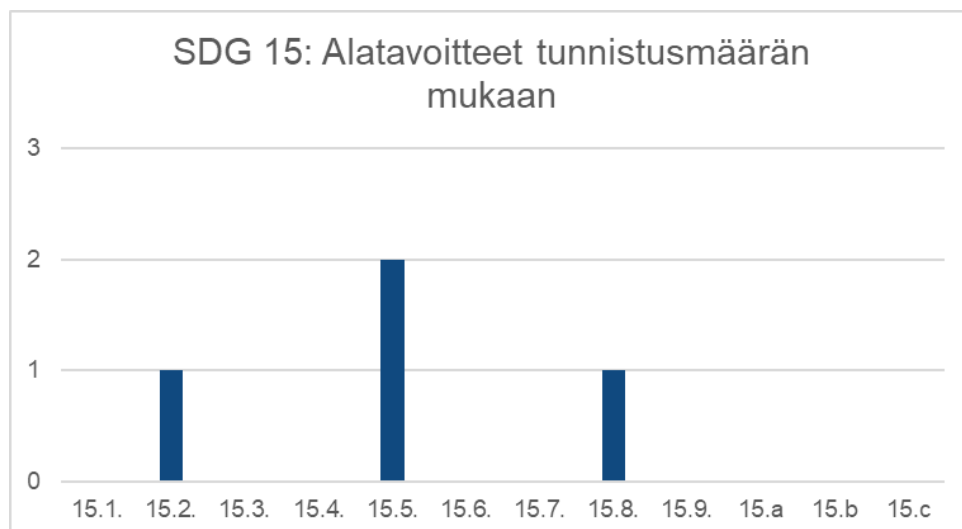
15.5 Ryhtyä kiireellisiin ja merkittäviin toimenpiteisiin luontaisten elinympäristöjen turmeltumisen vähentämiseksi, luonnon monimuotoisuuden katoamisen pysäyttämiseksi ja uhanalaisten lajien suojelemiseksi sekä niiden sukupuuttoon kuoleminen estämiseksi vuoteen 2020 mennessä.

¹⁹ Lafortune et al. 2022, s. 128–129

²⁰ Sachs et al. 2023, s. 240–241

²¹ Sachs et al. 2023, s. 240–241; Lafortune et al. 2022, s. 128–129; Prime Minister's Office 2020, s. 128–129

Kuvio 23: Kestävän kehityksen tavoitteen 15 alatavoitteet tunnistusmäärän mukaan

Poimintoja raporteissa kuvatuista toimenpiteistä ja mittareista

Luonnonvarakeskus tuotti vuonna 2022 positiopaperin muodossa tutkimuspohjaisia ratkaisuja monimuotoisuuskadon hillitsemiseen maankäyttösektorilla. **Mittarina** Luonnonvarakeskus seuraa tavoitteen 15 teemoihin liittyvien politiikkasuositusten ja artikkelien lukumäärää sekä artikkelien saatavuutta julkisilla alustoilla.

Tulli valvoo yhteistyössä eri viranomaisten kanssa eläin- ja kasviperäisten tuotteiden tuontia EU:n ulkopuolelta sekä EU:n sisäliikenteessä. Valvonnan tavoitteena on ehkäistä kasvi- ja eläinperäisten tautien leviämistä. **Mittarina** Tulli seuraa mm. erilaisten tarkastusten lukumäärää ja osuutta sekä haltuun otettujen tuotteiden määrää.

Ruokavirastossa toteutettiin vuonna LUMO-projekti, jossa tuotettiin käytännönläheistä tietoa luonnon monimuotoisuuden edistämiseksi maataloilla. Tieto julkaistiin kahtena tietopakettina ja projektin tiimoilta järjestettiin sidosryhmätilaisuuksia. Projektista viestittiin sosiaalisen median kanavissa ja viestinnällä tavoitettiin yhteensä noin 400 000 henkilöä.

4.13 SDG 6: Puhdas vesi ja sanitaatio

Kestävän kehityksen tavoitteen 6 tarkoituksena on varmistaa veden saanti ja kestävä käyttö sekä sanitaatio kaikille. Eri seurantalähteiden mukaan tavoitteen kansallisessa edistymisessä on havaittu positiivista kehitystä.²²

Seuraavat viisi organisaatiota tunnistivat 2022 vastuullisuusraporteissaan voivansa edistää tätä tavoitetta:

- Geologian tutkimuskeskus

²² Sachs et al. 2023, s. 240–241; Lafortune et al. 2022, s. 128–129

- Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto Valvira
- Sosiaali- ja terveysministeriö
- Suomen ympäristökeskus
- Ympäristöministeriö

Tavoite 6 on vuoden 2022 vastuullisuusraporteissa kolmastoista tunnistetuista tavoitteista, kun vuoden 2021 vastuullisuusraporteissa tavoite oli neljästoista. Vuoden 2021 vastuullisuusraporteissa tavoitteen tunnisti kolme organisaatiota ja vuoden 2022 raporteissa viisi organisaatiota. Tavoitteen 6 osuus kaikista vastuullisuusraporteissa tunnistetuista kestävä kehityksen tavoitteista oli 1,58 prosenttia raportointivuonna 2021 ja 2,07 prosenttia vuonna 2022. Muutos vuosien välillä on 0,49 prosenttiyksikköä, mikä selittyy tavoitteen 15 tapaan uusien raportojien tunnistettua voivansa edistää tavoitetta 6.

Tavoitteen tunnistaneiden organisaatioiden lisäksi on todennäköisesti muitakin organisaatioita, jotka toiminnallaan vaikuttavat puhtaan veden ja sanitaation tavoitteeseen vähintäänkin epäsuorasti. Tällaiset organisaatiot eivät ole kuitenkaan tunnistaneet voivansa merkittävästi edistää tavoitetta, jolloin Valtiokonttorin viitekehityksen mukaisesti tavoitteesta ei ole raportoitu vastuullisuusraportilla. Lisäksi on mahdollista, että organisaatiot katsovat vaikuttavansa tavoitteeseen ensisijaisesti oman toimintansa ekologisen jalanjäljen kautta, jonka vuoksi tavoite puhtaasta vedestä ja sanitaatiosta ei korostu kädenjälkeä kuvaavassa osiossa.

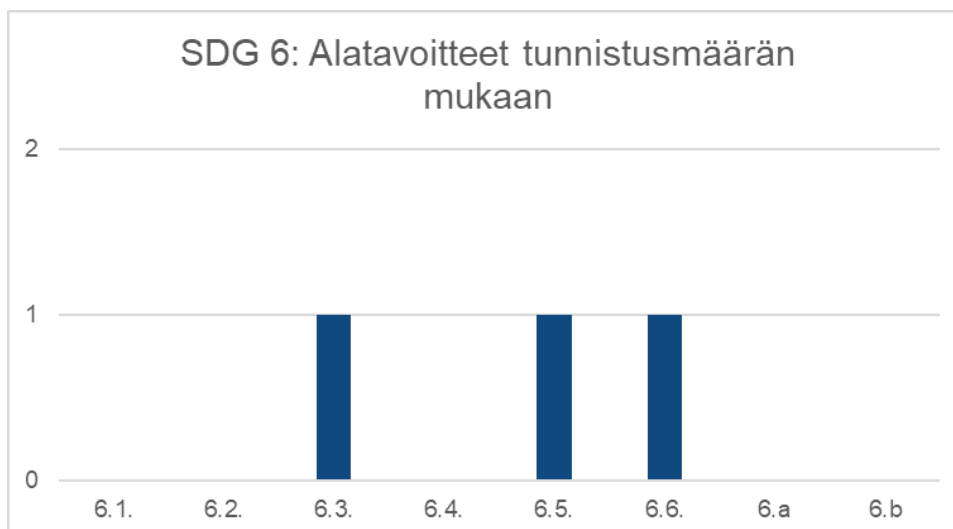
Tavoite 6 jakautuu edelleen kahdeksaan alatavoitteeseen, jotka määrittävät yksityiskohtaisemmin puhtaan veden ja sanitaation saatavuuden edistämistä. Vastuullisuusraporteissa tunnistettiin useimmin seuraavat alatavoitteet:

6.3 Parantaa vuoteen 2030 mennessä veden laatua vähentämällä saastumista, lopettamalla kaatopaikat ja minimoimalla vaarallisten kemikaalien ja materiaalien päästöt, puolittamalla käsittelemättömän jäteveden määrä ja lisäämällä merkittävästi maailmanlaajuisia kierrätystä ja turvallista uudelleenkäyttöä.

6.5 Toteuttaa vuoteen 2030 mennessä integroitu vesivarojen hallinta kaikilla tasoilla esimerkiksi valtioiden välisellä yhteistyöllä tarpeen mukaan.

6.6 Suojella ja ennallistaa vuoteen 2020 mennessä vesistöihin liittyviä ekosysteemejä, kuten vuoria, metsiä, kosteikkoja, jokia, pohjavesiä ja järviä.

Kuvio 24: Kestävän kehityksen tavoitteen 6 alatavoitteet tunnistusmäärän mukaan

Poimintoja raporteissa kuvatuista toimenpiteistä ja mittareista

Suomen ympäristökeskus seuraa veden määrää ja tilaa, sekä tuottaa ja kokoaa Suomen kansallisia indikaattoritietoja tavoitteeseen 6 liittyen. Vuonna 2022 Suomen ympäristökeskus tuki useiden maiden veden laadun seurannan kehittämistyötä: hankkeita edistettiin mm. Kirgisiassa, Kolumbiassa ja Nepalissa.

Geologian tutkimuskeskus tekee Suomessa vuosittain noin kymmenen pohjavesialueiden rakenneselvitystä, joita viranomaiset ja vesilaitokset hyödyntävät mm. vedenhankinnan suunnittelussa, kaavoituksessa ja pilaantuneiden alueiden riskinarvioinnissa. **Mittarina** Geologian tutkimuskeskus seuraa niiden projektien lukumäärää, jotka edistävät tavoitetta 6 (vuonna 2022 41 hanketta).

4.14 SDG 7: Edullista ja puhdasta energiaa

Kestävän kehityksen tavoitteen 7 tarkoituksena on varmistaa edullinen, luotettava, kestävä ja uudenaikainen energia kaikille. Eri seurantalähteissä on arvioitu, että tavoite on kansallisesti saavutettu.²³

Seuraavat viisi organisaatiota tunnistivat 2022 vastuullisuusraporteissaan voivansa edistää tätä tavoitetta:

- Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus
- Energiavirasto
- Geologian tutkimuskeskus
- Säteilyturvakeskus
- Työ- ja elinkeinoministeriö

Tavoite 7 on vuoden 2022 vastuullisuusraporteissa neljästoista tunnistetuin YK:n kestävän kehityksen tavoite, kun vuoden 2021 vastuullisuusraporteissa tavoite oli kahdestoista. Sekä vuoden 2021 että vuoden 2022 vastuullisuusraporteissa tavoitteen tunnisti viisi organisaatiota. Tavoitteen 7 osuus kaikista vastuullisuusraporteissa tunnistetuista kestävän kehityksen tavoitteista oli 2,63 prosenttia raportointivuonna 2021 ja 2,07 prosenttia vuonna 2022. Tavoitteen suhteellinen tunnistusosuus on siis pienentynyt 0,57 prosenttiyksiköä. Pudotus johtuu siitä, että tavoitteen absoluuttinen tunnistusmäärä on pysynyt samana, mutta muita tavoitteita on tunnistettu raportointivuonna 2022 tavoitteeseen 7 nähden enemmän.

Tavoitteen 7 suhteellisesti alhaista tunnistusastetta voidaan tulkita useammasta näkökulmasta. Ensinnäkin tavoite 7 kattaa sisällöllisesti hyvin tarkkarajaisen kokonaisuuden, mikä rajaa myös niiden organisaatioiden määrää, joilla on merkittävää vaikuttavuutta tavoitteen edistymiseen. Toisekseen, vaikka muillakin organisaatioilla on todennäköisesti vähintään epäsuoraa vaikuttavuutta tavoitteen toteutumiseen, ovat ne voineet priorisoida muita tavoitteita siksi, että tavoite 7 on arvioitu kansallisesti saavutetuksi. Lisäksi on mahdollista, että tavoitteeseen vaikutetaan pääsääntöisesti esimerkiksi toimitilojen energiaratkaisujen kautta, jolloin energiakysymyksiä käsitellään ekologisen jalanjäljen yhteydessä.

Tavoite 7 jakautuu edelleen viiteen alatavoitteeseen, jotka määrittävät yksityiskohtaisemmin edullisen ja puhtaan energian saatavuuden edistämistä. Vastuullisuusraporteissa tunnistettiin useimmin seuraavat alatavoitteet:

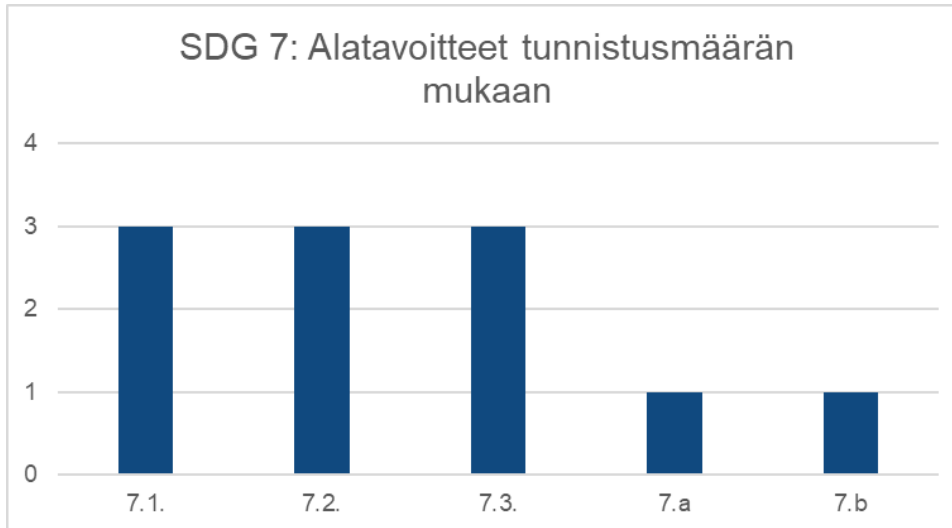
²³ Sachs et al. 2023, s. 240–241; Lafortune et al. 2022, s. 128–129

7.1 Varmistaa vuoteen 2030 mennessä edulliset, luotettavat ja uudenaikaiset energiapalvelut kaikille.

7.2 Lisätä vuoteen 2030 mennessä uusiutuvan energian osuutta merkittävästi maailmanlaajuisessa energialähteiden yhdistelmässä.

7.3 Tuplata vuoteen 2030 mennessä energiatehokkuuden maailmanlaajuinen parantumisvauhti.

Kuvio 25: Kestävän kehityksen tavoitteen 7 alatavoitteet tunnistusmäärän mukaan

Poimintoja raporteissa kuvatuista toimenpiteistä ja mittareista

Säteilyturvakeskus valvoo Suomessa ydinenergian käyttöä ja turvallisuutta. Keskeinen osa Säteilyturvakeskuksen vuoden 2022 työtä tavoitteen 7 edistämiseksi oli ydinenergiain uudistuksen valmistelu.

Energiavirasto vastaa Suomessa uusiutuvan energian EU- ja kansallisen politiikan toimeenpanosta. **Mittarina** Energiavirasto seuraa uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian kokonaisosuutta Suomen loppukulutuksesta.

4.15 SDG 14: Vedenalainen elämä

Kestävän kehityksen tavoitteen 14 tarkoituksena on säilyttää meret ja merten tarjoamat luonnonvarat sekä edistää niiden kestävää käyttöä. Eri seurantalähteiden mukaan tavoitteen kansallisessa edistymisessä on havaittu positiivista kehitystä.²⁴ Rannikkovesien ravinnekuormitus ja rehevöityminen ovat kuitenkin yhä kansallisesti tunnistettuja haasteita.²⁵

Seuraavat viisi organisaatiota tunnistivat 2022 vastuullisuusraporteissaan voivansa edistää tätä tavoitetta:

- Luonnonvarakeskus

²⁴ Sachs et al. 2023, s. 240–241; Lafortune et al. 2022, s. 128–129

²⁵ Prime Minister's Office 2020, s. 128–129

- Rajavartiolaitos
- Suomen ympäristökeskus Syke
- Suomenlinnan hoitokunta
- Ympäristöministeriö

Tavoite 14 on vuoden 2022 vastuullisuusraporteissa viidestoista tunnistetuista tavoite raportointivuoden 2021 tavoin. Vuoden 2021 vastuullisuusraporteissa tavoitteen tunnisti kaksi organisaatiota ja vuoden 2022 raporteissa viisi organisaatiota. Tavoitteen 14 osuus kaikista vastuullisuusraporteissa tunnistetuista kestävästä kehityksen tavoitteista oli 1,05 prosenttia raportointivuonna 2021 ja 2,07 prosenttia vuonna 2022. Muutos vuosien välillä on 1,01 prosenttiyksikköä, mikä selittyy ennen kaikkea sillä, että uudet raportointijat ovat tunnistanneet voivansa edistää tavoitetta.

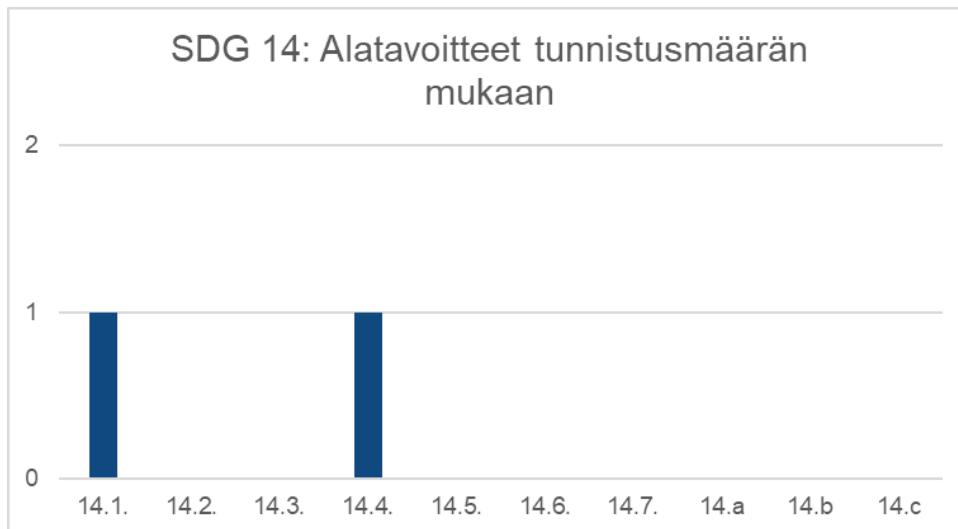
Tavoitteen tunnistaneiden organisaatioiden lisäksi on todennäköisesti muitakin organisaatioita, jotka toiminnallaan vaikuttavat vedenalaiseen elämään vähintäänkin epäsuorasti. Tällaiset organisaatiot eivät ole katso-neet voivansa merkittävästi edistää tavoitetta, jolloin Valtiokonttorin viitekehysten mukaisesti tavoitteesta ei ole raportoitu vastuullisuusraportilla. Lisäksi voi olla, että tavoitteeseen vaikutetaan ensisijaisesti oman toiminnan ekologisen jalanjäljen kautta, jolloin on luonnollista, että tavoite vedenalaisesta elämästä ei korostu kädenjälkeä kuvaavassa osiossa. Vedenalaisen elämän suojeleminen ja edistäminen saatetaan nähdä kokonaisuutena, joka vaatii kohdennettua asiaosaamista.

Tavoite 14 jakautuu edelleen kymmeneen alatavoitteeseen, jotka määrittävät yksityiskohtaisemmin vedenalaisen elämän suojelun edistämistä. Vastuullisuusraporteissa tunnistettiin useimmin seuraavat alatavoitteet:

14.1 Ehkäistä ja vähentää vuoteen 2025 mennessä merkittävästi merten saastumista erityisesti maalla tapahtuvien toimintojen vaikutuksesta, kuten meriin päätyvien jätteiden ja ravinnekuormituksen kautta.

14.4 Säädellä kalastusta tehokkaasti vuoteen 2020 mennessä ja lopettaa liikakalastus, laiton, raportoimaton ja sääntelemätön kalastus sekä tuhoisat kalastuskäytänteet ja toteuttaa tiedepohjaisia hallintasuunnitelmia, jotta kalakannat voidaan palauttaa mahdollisimman lyhyessä ajassa vähintään tasolle, joilla voidaan taata suurin mahdollinen kestävä tuotto kalakantojen biologisten ominaisuuksien mukaisesti.

Kuvio 26: Kestävästä kehityksen tavoitteen 14 alatavoitteet tunnistusmäärän mukaan

Poimintoja raporteissa kuvatuista toimenpiteistä ja mittareista

Ympäristöministeriö vastaa EU-rahoituksen jakamisesta valuma-alueiden kipsikäsittely-hankkeisiin. Vuonna 2022 kipsikäsittelyn laajennettiin kattamaan kaikki rannikkoalueiden kipsille soveltuvat pellot. Ympäristöministeriön **mittarin** mukaan tukihakemuksia vastaanotettiin 38 000 peltohehtaarille, ja syksyn 2022 aikana kipsikäsittely tehtiin niistä noin 27 000 hehtaarille.

Rajavartiolaitos on parantanut valmiutta ympäristövahinkojen torjuntatehtäviin tilaamalla vuonna 2022 kymmenen ympäristövahinkojen torjuntakalustolavaa. Rajavartiolaitoksen ympäristövahinkojen torjunnan tuloksellisuuden **mittareita** uudistettiin vuonna 2022: seurannassa ovat mm. öljy- ja kemikaalivahinkojen torjuntavalmius, toteutettujen valvontatarkastusten lukumäärä sekä keskeisten kansallisten ja kansainvälisten harjoitusten lukumäärä.

4.16 SDG 1: Ei köyhyyttä

Kestävän kehityksen tavoitteen 1 tarkoituksena on poistaa köyhyys sen kaikissa muodoissa kaikkialta. Eri seurantalähteiden mukaan tavoite on kansallisesti saavutettu, mutta edistyminen on toistaiseksi seisahtunut.²⁶

Seuraavat neljä organisaatiota tunnistivat 2022 vastuullisuusraporteissaan voivansa edistää tätä tavoitetta:

- Rahoitusvakausvirasto
- Sosiaali- ja terveysministeriö
- Taiteen edistämiskeskus
- Ulosottolaitos ja Konkurssiasiamiehen toimisto

Tavoite 1 on vuoden 2022 vastuullisuusraporteissa toiseksi vähiten tunnistettu YK:n kestävän kehityksen tavoite, kun vuoden 2021 vastuullisuusraporteissa tavoitetta tunnustettiin vähiten. Vuoden 2021 vastuullisuusraporteissa tavoitteen tunnisti yksi organisaatio ja vuoden 2022 raporteissa neljä organisaatiota. Tavoitteen 1 osuus kaikista vastuullisuusraporteissa tunnistetuista kestävän kehityksen tavoitteista oli 0,53 prosenttia raportointivuonna 2021 ja 1,65 prosenttia vuonna 2022. Suhteellinen tunnistusmäärä on siis kasvanut 1,13 prosenttiyksikköä. Tavoitetta ovat tunnistaneet sekä uudet että jo aiemminkin raportoineet organisaatiot.

Molempina raportointivuosina köyhyyttä (tavoite 1) ja nälkää (tavoite 2) koskevia tunnustettiin vähiten. Kuten muidenkin harvemmin tunnustettujen tavoitteiden kohdalla, on tavoitteen tunnustaneiden organisaatioiden lisäksi todennäköisesti muitakin organisaatioita, jotka toiminnallaan vaikuttavat tavoitteen toteutumiseen vähintään epäsuorasti. Nämä organisaatiot eivät ole välttämättä tunnustaneet voivansa merkittävästi edistää tavoitetta, jolloin Valtiokonttorin viitekehysten mukaisesti tavoitteesta ei ole raportoitu vastuullisuusraportilla. Lisäksi tavoite 1 on arvioitu kansallisesti saavutetuksi, jonka vuoksi raporteilla on saatettu priorisoida sellaisia tavoitteita, joihin raportoivan organisaation toiminnalla on selkeämpi kytkös ja joiden edistäminen on kansallisessa kontekstissa kiireellisempää.

Tavoite 1 jakautuu edelleen seitsemään alatavoitteeseen, jotka määrittävät yksityiskohtaisemmin köyhyyden poistamisen edistämistä. Vastuullisuusraporteissa tunnustettiin useimmin seuraavat alatavoitteet:

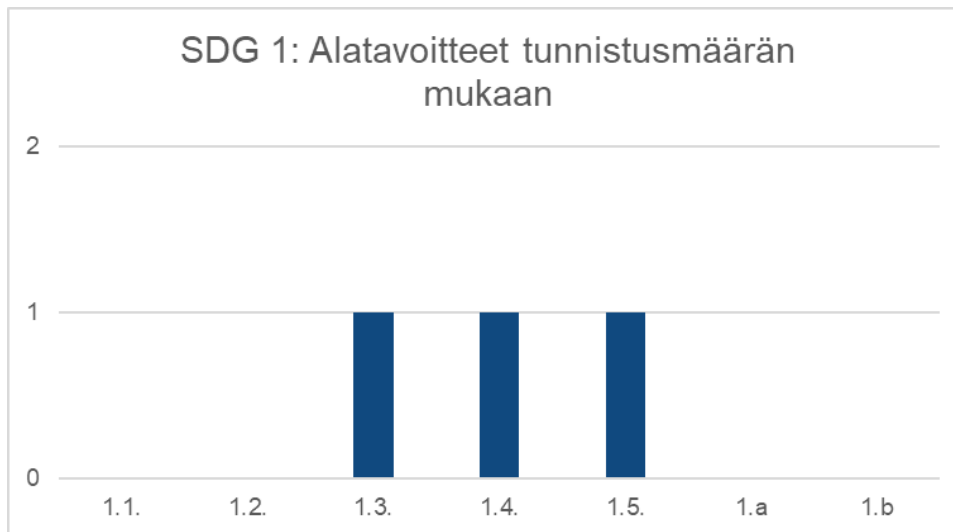
²⁶ Sachs et al. 2023, s. 240–241; Lafortune et al. 2022, s. 128–129

1.3 Toteuttaa kansallisesti asianmukaiset sosiaaliturvajärjestelmät ja -toimenpiteet, sosiaaliturvan vähimmäistasot mukaan lukien, sekä saavuttaa merkittävä vakuutusuoja köyhille ja huono-osaisille vuoteen 2030 mennessä.

1.4 Taata vuoteen 2030 mennessä, että kaikilla, erityisesti köyhillä ja huono-osaisilla, on yhtäläiset oikeudet taloudellisiin resursseihin sekä mahdollisuus peruspalveluihin, maan ja muunlaisen omaisuuden omistukseen sekä hallintaan, perintöön, luonnonvaroihin, uuteen teknologiaan ja rahoituspalveluihin, esimerkiksi mikrorahoitukseen.

1.5 Kehittää köyhien ja huono-osaisten sopeutumiskykyä vuoteen 2030 mennessä ja vähentää heidän alttiuttaan ja haavoittuvuuttaan ilmastoon liittyville ääri-ilmiöille ja muille taloudellisille, sosiaalisille ja ympäristöön liittyville tuhoille sekä katastrofeille.

Kuvio 27: Kestävän kehityksen tavoitteen 1 alatavoitteet tunnistusmäärän mukaan

Poimintoja raporteissa kuvatuista toimenpiteistä ja mittareista

Rahoitusvakuusvirastolle säädettiin vuonna 2022 uusi tehtävä liittyen päivittäismaksamisen huoltovarmuuden turvaamiseen yhteiskunnan vakavissa häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa. **Mittarina** virasto seuraa rajoitusjärjestelmän häiriöiden aiheuttamia taloudellisia menetyksiä suhteessa Suomen bruttokansantuotteeseen.

Taiteen edistämiskeskus jatkoi vuonna 2022 Reilu taide -kampanjaa, jolla pyritään edistämään mm. taiteilijoiden toimeentuloa. **Mittarina** tavoitteen 1 edistämiseksi Taiteen edistämiskeskus seuraa taiteilijoille maksettujen palkkojen ja palkkioiden kehitystä.

4.17 SDG 2: Ei nälkää

Kestävän kehityksen tavoitteen 2 tarkoituksena on poistaa nälkä, saavuttaa ruokaturva, parantaa ravitsemusta ja edistää kestävää maataloutta. Tavoitteen saavuttamiseen kansallisesti liittyy eri seurantalähteiden perusteella suuria haasteita. Kansalliset haasteet liittyvät etenkin ylipainoisuuden yleisyyteen sekä energiantensiivisten eläinkunnan tuotteiden korkeaan kulutustasoon.²⁷

Seuraavat kolme organisaatiota tunnistivat 2022 vastuullisuusraporteissaan voivansa edistää toiminnallaan tätä tavoitetta:

- Luonnonvarakeskus
- Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus
- Ruokavirasto

Tavoite 2 on vuoden 2022 vastuullisuusraporteissa vähiten tunnistettu YK:n kestävä kehityksen tavoite, kun vuoden 2021 vastuullisuusraporteissa tavoitetta tunnistettiin toiseksi vähiten. Vuoden 2021 vastuullisuusraporteissa tavoitteen tunnisti kaksi organisaatiota ja vuoden 2022 raporteissa kolme organisaatiota. Tavoitteen 2 osuus kaikista vastuullisuusraporteissa tunnistetuista kestävä kehityksen tavoitteista oli 1,05 prosenttia raportointivuonna 2021 ja 1,65 prosenttia vuonna 2022. Suhteellinen tunnistusmäärä on siis kasvanut 0,19 prosenttiyksikköä.

Molempina raportointivuosina köyhyyttä (tavoite 1) ja nälkää (tavoite 2) koskevia tavoitteita tunnistettiin vähiten. Kuten muidenkin harvemmin tunnistettujen tavoitteiden kohdalla, on tavoitteen tunnistaneiden organisaatioiden lisäksi todennäköisesti muitakin organisaatioita, jotka toiminnallaan vaikuttavat tavoitteen toteutumiseen vähintään epäsuorasti. Nämä organisaatiot eivät ole välttämättä tunnistaneet voivansa merkittävästi edistää tavoitetta, jolloin Valtiokonttorin viitekehysten mukaisesti tavoitteesta ei ole raportoitu vastuullisuusraportilla. Tavoitteeseen 2 voi olla vaikeaa tunnistaa suoraa vaikuttavuutta etenkin, jos organisaation toiminta ei ole kytköksissä ruuantuotantoon. On kuitenkin huomattava, että Suomen kansalliset haasteet tavoitteen saavuttamisessa eivät kytkeydy suoranaisesti perinteiseen ruuantuotantoon, vaan ennemminkin ruoan kulutuksen käytäntöihin.

Tavoite 2 jakautuu edelleen kahdeksaan alatavoitteeseen, jotka määrittävät yksityiskohtaisemmin nälän poistamista ja ruokaturvan edistämistä. Vastuullisuusraporteissa tunnistettiin useimmin seuraavat alatavoitteet:

2.1 Poistaa vuoteen 2030 mennessä nälkä ja varmistaa, että kaikki, erityisesti köyhät ja huono-osaiset, mukaan lukien pikkulapset, saavat riittävästi turvallista ja ravinteikasta ruokaa ympäri vuoden.

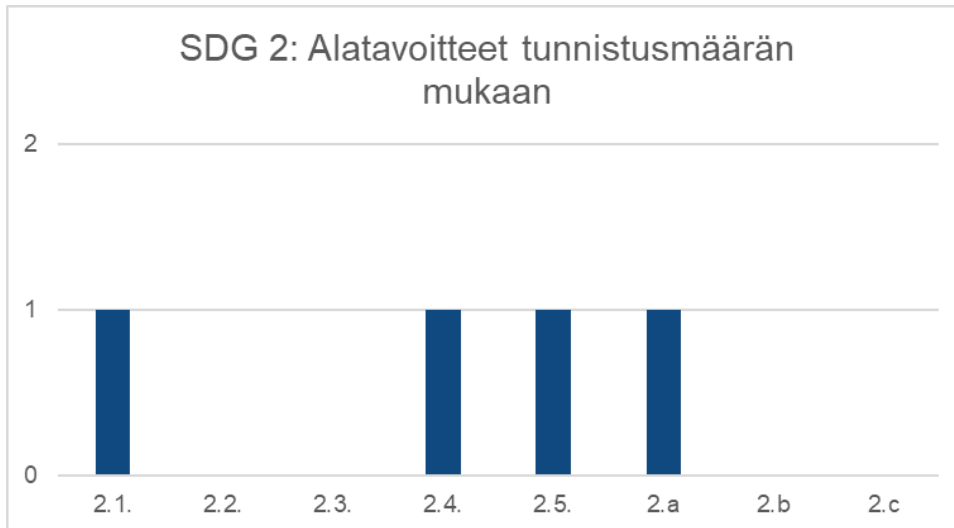
2.4 Taata vuoteen 2030 mennessä kestävät ruuantuotantojärjestelmät ja toteuttaa sopeutuvia maanviljelykäytäntöjä, jotka lisäävät tuottavuutta ja tuotantoa, auttavat ekosysteemien suojelussa, vahvistavat kykyä sopeutua ilmastonmuutokseen, äärimmäisiin sääoloihin, kuivuuteen, tulviin ja muihin tuhoihin ja parantavat asteittain maaperän laatua.

2.5 Säilyttää vuoteen 2020 mennessä siementen, viljelykasvien ja tuotantoeläinten sekä niiden sukuisten villien lajien geneettinen monimuotoisuus esimerkiksi järkevästi hallintoitujen ja hajautettujen kansallisen, alueellisen ja kansainvälisen tason siemen- ja kasvipankkien avulla sekä edistää geeniresurssien ja niihin liittyvien perinnetietojen saantia ja niiden käytöstä aiheutuvien hyötyjen oikeudenmukaista sekä yhtäläistä jakamista kansainvälisesti sovitulla tavalla.

2.a Lisätä muun muassa tehostetun kansainvälisen yhteistyön avulla panostuksia maaseudun infrastruktuuriin, maatalouden tutkimus- ja laajennuspalveluihin, teknologian kehitykseen ja kasvien sekä tuotantoeläinten geenipankkeihin, jotta kehitysmaiden, erityisesti vähiten kehittyneiden maiden, maatalouden tuotantokapasiteettia voidaan kasvattaa.

²⁷ Sachs et al. 2023, s. 240–241; Lafortune et al. 2022, s. 128–129

Kuvio 28: Kestävän kehityksen tavoitteen 2 alatavoitteet tunnistusmäärän mukaan

Poimintoja raporteissa kuvatuista toimenpiteistä ja mittareista

Luonnonvarakeskus selvitti vuonna 2022 julkaistussa synteesiraportissa suomalaisen ruuantuotannon ravinnetarvetta ja mahdollisuuksia korvata tuontilannoitteita. Aiheen merkitys myös sosiaalisesti kestävien ruokajärjestelmien kehittämistyössä korostui Venäjän hyökkäyssodan myötä, kun typpilannoitteiden keskeisen raaka-aineen tuonti Venäjältä tyrehtyi.

Ruokavirastossa toimiva Valtion ravitsemusneuvottelukunta julkaisi vuonna 2022 ravitsemusterveyden edistämistä käsittelevät verkkosivut. Palvelu tuotettiin kuntien ja hyvinvointialueiden työn tueksi.

5 Valtionhallinnon jalanjälki

Valtiokonttori suosittelee vastuullisuusraportissa kuvattavan, miten organisaatio on ottanut huomioon toimintansa jalanjäljen. Jalanjälkeä voi tarkastella ainakin ekologisten, sosiaalisten ja taloudellisten näkökulmien kautta, kuten Valtiokonttorin ohjeistuksessa on suositeltu. Olennaista on, että vastuullisuusraporteilla käsitellään sitä osaa toiminnan jalanjäljestä, johon organisaatio voi itse toiminnallaan ja valinnoillaan vaikuttaa. Moni organisaatio on esimerkiksi vuokrannut toimitilansa, jolloin vuokraavan organisaation vaikutusmahdollisuudet toimitilasta aiheutuviin suoriin ekologisiiin vaikutuksiin ovat suppeammat kuin tilan omistajalla.

5.1 Valtionhallinnon suorat vaikutukset toimintaympäristöön

Toiminnan jalanjälkeä on tarkasteltu omana osionaan 87 prosentissa tämän yhteenvedon vastuullisuusraportteja.

Valtionhallinnon organisaatiot ovat raporteillaan löytäneet keinoja myös jalanjäljen vaikutusten mittaamiseen, toiminnan kehittämiseen sekä tulevaisuuteen sijoittuvien tavoitteiden asettamiseen.

Jalanjäljestä raportoidessa on hyvä hahmottaa, että usein tarkastellulla toiminnalla on yhteys moneen eri jalanjäljen ulottuvuuteen. Esimerkiksi toimitiloja käsitellään tavallisesti ekologisen jalanjäljen yhteydessä, mutta toimitilavalinnoilla voi olla selkeitä vaikutuksia myös sosiaaliseen ja taloudelliseen vastuullisuuteen. Myös matkustaminen on perinteisesti sisällytetty ekologiseen jalanjälkeen, mutta se voi kytkeytyä myös sosiaaliseen hyvinvointiin ja sitä myötä sosiaaliseen jalanjälkeen.

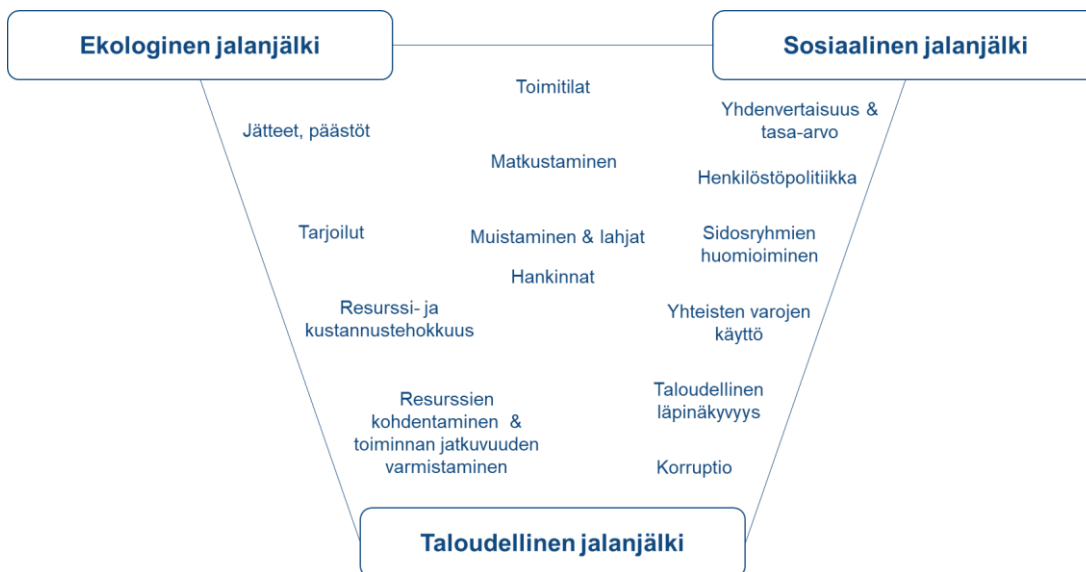
Nosto ympäristöministeriön vastuullisuusraportilta:

”Vaikka koronapandemian aikana etäosallistumisen puitteita kehitettiin myös kansainvälisillä areenoilla, etenkin neuvottelukokouksiin on edelleen tarve matkustaa paikan päälle. Suuremmissa neuvottelukokouksissa on yleensä samanaikaisesti käynnissä sopimusprosessin eri osa-alueisiin liittyviä neuvotteluja aamusta iltaan, minkä vuoksi on tärkeää, että kunkin osa-alueen asiantuntijat ja vastuuvirkahenkilöt ovat paikalla. Neuvottelujen lisäksi virkahenkilöt osallistuvat muun muassa EU:n sisäisiin koordinaatioihin, joissa keskustellaan ja päätetään EU:n neuvottelukannat. Joissain prosesseissa on edelleen pandemian jäljiltä mahdollisuus myös etäosallistumiseen, minkä myötä kaikkien asiantuntijoiden ei tarvitse matkustaa neuvotteluihin paikan päälle. Osa asiantuntijoista voi seurata neuvotteluja etäyhteydellä ja tukea paikan päällä olevien neuvottelevien virkahenkilöiden työtä Suomesta käsin. Neuvotteluihin ei kuitenkaan pysty osallistumaan etäyhteydellä yhtä tehokkaasti kuin paikan päällä, sillä yhteistä ymmärrystä ja luottamusta osapuolien välille luodaan myös käytäväkeskusteluissa, lounailla ja virallisten neuvotteluhuoneiden ulkopuolella. Onkin tärkeää, että neuvotteluihin osallistuu paikan päällä riittävästi virkahenkilöitä, jotta Suomen ja EU:n tavoitteiden toteutumista voidaan edistää parhaalla mahdollisella tavalla.”

Kytkeytyneisyyden vuoksi yhden jalanjälkiulottuvuuden edistäminen voi toisinaan johtaa siihen, että toisen ulottuvuuden vastuullisuutta heikennetään. Esimerkiksi ekologisiin perustein tehdyt toimenpiteet toimitiloihin, matkustamiseen ja tarjoiluihin liittyen voivat toisinaan heikentää sosiaalista hyvinvointia ja siten vaikuttaa sosiaaliseen jalanjälkeen. Ekologisen kestävyuden parantamiseksi tehtyjä toimenpiteitä tulisi siis tarkastella kokonaisvaltaisesti myös sosiaalisten ja taloudellisten vaikutusten näkökulmasta – ja päinvastoin.

Ekologiseen, sosiaaliseen ja taloudelliseen jalanjälkeen vaikuttavia tekijöitä voi tarkastella esimerkiksi kuvion 29 mukaisessa kolmikentässä. Kolmikenttä kuvaa tekijöiden keskinäisriippuvuutta eli niiden kytkeytyneisyyttä jalanjäljen eri ulottuvuuksiin. Esimerkiksi hankinnat vaikuttavat usein jokaiseen jalanjäljen osa-alueeseen, kun puolestaan jätteet ja päästöt vaikuttavat merkittävimmin ekologiseen jalanjälkeen. Oheinen kolmikenttä on vain yksi tapa hahmottaa ekologisen, sosiaalisen ja taloudellisen jalanjäljen eri tekijöitä ja niiden suhdetta toisiinsa.

Kuvio 29: Ekologisen, sosiaalisen ja taloudellisen jalanjäljen kolmikenttä

Tarkastelemalla organisaation jalanjälkeä kokonaisvaltaisesti sekä ekologisten, sosiaalisten että taloudellisten vaikutuksien näkökulmasta on mahdollista perustella organisaatiossa valittuja toimintatapoja sidosryhmille ja vastuullisuusraportin lukijoille.

Nosto Tuomioistuinlaitoksen vastuullisuusraportilta:

”Päästövähennysten ja sitä kautta pienemmän hiilijalanjäljen saavuttamiseen vaikuttavat keskeisesti ainakin toimitilat ja matkustamisen vähentäminen. Toimitilojen osalta tulee kuitenkin huomioida, että tilojen käyttötarkoitus ja käyttäjä määrittävät sen, minkälaisia tiloja ja niihin liittyviä ratkaisuja tarvitaan.

Vuoden 2022 tuomioistuinlaitoksen toimintamenoista noin 12 % kohdistui toimitilamenoihin. Toimitilojen strategisessa ohjauksessa tulee asianmukaisesti huomioida tuomioistuinten riippumaton asema. Toimitilojen tulee ennen muuta olla sellaisia, että kansalainen ymmärtää asioivansa tuomioistuimessa. Tuomioistuinten toimitilat tulisi suunnitella tuomioistuinten toiminnallisista tarpeista lähtien siten, että pääsy tuomioistuimiin turvataan. Tärkeää on huomioida myös oikeudenkäyntien sensitiivisyys, niiden osapuolten ja myös erityisryhmien tarpeet erityisesti tiloja ja kulkureittejä suunniteltaessa. Henkilöstön työskentelytilojen tulee tukea toimintaa; niiden tulee olla asianmukaiset esimerkiksi salassa pidettävien asioiden käsittely huomioon ottaen.”

Kohti keskitettyä jalanjälkitiedon keräämistä

Vastuullisuusraportoinnin viitekehyksen tarkoituksena on ohjata valtionhallinnon organisaatioita keskittymään kestävyys- ja raportointityössään siihen, miten ne voivat merkittävimmin edistää kestäväää kehitystä. Merkittävään vaikuttavuus saavutetaan useimmiten toiminnan kädenjäljen eli oman ydintoiminnan toteutustavan ja siinä tehtävien valintojen kautta. Vaikka jalanjäljen pienentämisen kautta saavutettava vaikuttavuus on usein rajatumpaa, on oman toiminnan jalanjälki silti tärkeää huomioida.

Valtiokonttorin ohjeessa viitataan selvitystyöhön, jossa pyritään kohti valtionhallinnon jalanjälkitietojen keskitettyä keräämistä julkiselle tietoaalustalle. Monet valtionhallinnon organisaatioiden toiminnan jalanjälkeä mitaavat tiedot ovat konsernitoimijoiden vastuulla tai hallinnoimia, ja lisäksi useat jalanjälkeä koskevat tiedot ovat yhdenmukaisia yli organisaatorajojen. Jalanjälkitietojen keskitetty kerääminen olisi perusteltua, sillä se keventäisi organisaatioiden raportointityötä ja toisaalta mahdollistaisi organisaatioiden jalanjälkitietojen tarkastelun rinnakkain.

Valtiokonttori toteutti valtiovarainministeriön toimeksiannosta arvion valtionhallinnon aiheuttamista päästöistä vuosilta 2020 ja 2021. Päästöarvio julkaistiin kesäkuussa 2023 [tutkihallintoa.fi-sivustolla](https://tutkihallintoa.fi/sivustolla), ja se on tarkoitettu toistaiseksi vain viranomaiskäyttöön. Päästöarvion tarkoituksena on ennen kaikkea tuottaa kokonaiskuva valtionhallinnon aiheuttamista päästöistä, eikä tarkastella yksittäisten organisaatioiden toimintaa yksityiskohdaisesti. Tämä on vaikuttanut myös arvion valittuun toteutustapaan. Arvio perustuu valtion kirjanpidon tietoihin ja Suomen ympäristökeskuksen ENVIMAT-menetelmällä laskemiin päästökertoimiin. Niissä tiettyyn tuotekategoriaan käytetyille eurolle on arvioitu keskimääräinen päästömäärä (kg Co2e). Päästöarviota voi tarkastella koko valtionhallinnon tai hallinnonalojen tasolla. Valtiokonttori selvittää mahdollisuuksia laajentaa jalanjälkitietojen keskitettyä keräämistä tulevaisuudessa yhdessä valtiovarainministeriön ja konsernitoimijoiden kanssa.

5.2 Ekologinen jalanjälki

Ekologinen jalanjälki on jalanjäljen ulottuvuuksista useimmiten tunnistettu ja raportoitu. Tähän vaikuttanee esimerkiksi se, että ekologinen jalanjälki on ollut perinteisesti tunnetuin teema kestävyuden ja vastuullisuuden saralla – esimerkiksi käsitteet *hiilijalanjälki* sekä *päästöt* ovat lähes kaikille tuttuja termejä organisaatiosta, työnkuvasta tai sektorista riippumatta.

Ekologista jalanjälkeä on käsitelty 84 prosentissa vastuullisuusraporteja.

Nosto Valtorin vastuullisuusraportilta:

”Luovutamme Valtorin omassa käytössä olleita, elinkaarensa lopussa olevia omistusnäyttöjä hyväntekeväisyyteen. Näin saamme ne hyödylliseen jatkokäyttöön ja säästämme lisäksi valtion varoja, kun vältymme laitteiden kierrätysmaksuilta.”

Ekologiseen jalanjälkeen yhdistetään monesti hankintojen, toimitilojen, jätteiden ja matkustamisen teemat. Näihin aihealueisiin liittyvää dataa on kerätty usein jo ennestään. Ekologiseen jalanjälkeen liittyen on mahdollista saada sparraustukea kattavasti eri toimijoilta, sillä ekologiseen jalanjälkeen vaikuttavat tekijät ovat poikkihallinnollisesti hyvin samanlaisia ja valtionhallinnossa on olemassa yhteisiä käytänteitä esimerkiksi matkustamista koskien.

Nosto Palkeiden vastuullisuusraportilta:

”Valtion virkamatkustusta ohjataan valtion matkustusstrategialla sekä virkaehtosopimuksella valtion virkamiesten matkakustannusten korvaamisesta. Virkaehtosopimus linjaa reunaehdot matkuksesta aiheutuvien kustannusten korvaamiseen ja painottaa seuraavia näkökulmia:

- Valtiolle edullisin matkustustapa. Edullisimpana matkustustapana on lähtökohtaisesti pidetty julkisia kulkuneuvoja. Oman auton käyttö kilometrikorvauksella on harvoin edullisin matkustustapa ja erityisesti lentäminen on perinteisesti ollut kallis tapa matkustaa. Palkeiden linja on aina ollut kustannustietoinen ja olemme voimakkaasti ohjanneet mm. junan käyttöön virkamatkoilla. Myös vuokra-autoja on suosittu silloin, kun esim. aikataulusyistä on matkustettava autolla.

- Ympäristötietoisuus. Palkeet on pyrkinyt systemaattisesti vähentämään liikkumisesta aiheutuvia päästöjä. Olemme seuranneet matkustuksen laajuutta, matkustustapoja ja siitä aiheutuvia päästöjä jo useiden vuosien ajan. Erityistä huomiota olemme kiinnittäneet oman auton käyttölopun myöntämiseen sekä lento- ja matkustuksen vähentämiseen. Näissä olemme saaneet aikaan merkittäviä säästöjä ja päästöjen vähentymistä. On huomattava, että joskus hitaampi matkustustapa tuo lisäkustannuksia, kun matka-aika pitenee ja matkaan joudutaan sisällyttämään esim. yöpymisiä. Kokonaistaloudellisuutta arvioidaankin tehokkaan työajan käytön, kustannusten sekä ympäristövastuullisuuden näkökulmista.

- Matkustusturvallisuus.

Uusittu valtion matkustusstrategia painottaa edellä mainittujen näkökulmien lisäksi myös matkustajien hyvinvointia ja matkuksesta aiheutuvan rasituksen vähentämistä ja palautumisen edistämistä. Paras tapa vähentää matkustuksen kuormittavuutta on matkustusmäärien vähentäminen/kohtuullistaminen yksilötasolla. Toissijainen tapa on matkustustapojen valinta myös kuormittavuuden näkökulmasta. Matkustusmääriin voidaan vaikuttaa linjaamalla valtion organisaatioiden kesken yhteisesti etä- ja läsnäkokousten politiikasta.”

Tulevaisuudessa voi olla mahdollista, että ekologiseen jalanjälkeen liittyvät toimet ja kuvaukset laajenevat. Ekologiseen jalanjälkeen vaikuttavat tekijät eivät ole välttämättä täysin yksiselitteisiä johtuen eri jalanjäljen ulottuvuuksien kytkeytymisestä toisiinsa. Esimerkiksi joissakin organisaatioissa on tunnistettu, että etätöiden ja digitaalisuuden suosiminen johtuu osittain sekä päästövähennystavoitteista että toimintakulttuurin muutoksesta. Tällöin etätöiden käytännöllä on vaikutuksia paitsi ekologiseen jalanjälkeen, myös sosiaaliseen jalanjälkeen esimerkiksi henkilöstön hyvinvoinnin kautta. Lisäksi myös digitaalisilla työvälineillä ja -tavoilla on päästöjä aiheuttavia vaikutuksia, jotka on saatettu toisinaan ottaa huomioon organisaation toiminnan kuvauksessa.

Nosto Tuomioistuinlaitoksen vastuullisuusraportilta:

”Pandemian myötä on huomattu, että esimerkiksi koulutuksia ja palavereja voidaan pitää etänä tai hybridinä, mikä ilman muuta vähentää matkustamista. Työmatkapäästöjä säästää etätömahdollisuus. Ilmastonmuutoksen torjuminen ei ole kuitenkaan ollut varsinainen tavoite vaan poikkeuksellisista olosuhteista johtuva sivutuote. Etäkokouksia suositaan ja etäyhteyksiä on hyödynnetty tuomioistuinlaitoksessa myös kansainvälisesti ja siten säästetty lentopäästöissä, tätä aiotaan jatkaa.”

Ekologista jalanjälkeä ja siihen vaikuttavia tekijöitä voi olla syytä pohtia tulevaisuudessa yhä monipuolisemmista näkökulmista. Organisaatioilla voi olla esimerkiksi vaikuttavuutta myös muiden toimijoiden ekologiseen jalanjälkeen.

Nosto Tilastokeskuksen vastuullisuusraportilta:

”Teimme pandemia-aikana aloitteen EU:n tilastovirasto Eurostatin järjestämien läsnäolokokousten korvaamisesta etäkokouksilla. Tämä vähentää matkustustarvetta jatkossakin.”

5.3 Sosiaalinen ja kulttuurinen jalanjälki

Sosiaalinen jalanjälki on jalanjäljen ulottuvuuksista toiseksi tunnistetuin. Sosiaaliseen jalanjälkeen on liitetty etenkin henkilöstön hyvinvointiin liittyvät teemat. Lisäksi sosiaalinen jalanjälki koostuu esimerkiksi yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon edistämisestä, sidosryhmien kanssa tehtävästä yhteistyöstä sekä työnantajakuvasta.

Sosiaalista jalanjälkeä on käsitelty 58 prosentissa vastuullisuusraportteja.

Nosto Business Finlandin vastuullisuusraportilta:

”Vuonna 2022 tasa-arvoa on edistetty Business Finland Oy:n puolella erityisesti palkkauksen näkökulmasta. Vuonna 2021 aloitettua palkkatasa-arvotyötä jatkettiin vuonna 2022 jakamalla Business Finland Oy:n puolella uusi tasa-arvoerä. Vuonna 2022 tarkastelu ulotettiin myös ulkomaan verkostoon, jossa erityisen kohderyhmän muodostivat ne roolit, joiden sisältöä oli kirkastettu alkuvuonna. Palkka-aineiston perusteella tunnistettiin palkkaeroja, jotka eivät suoraan selittyneet eroilla työn vaativuudessa, koulutustasossa tai työkokemuksessa. Tarkastelun kohteena olevasta rajatusta joukosta tunnistettiin 50 henkilöä (12 miestä, 38 naista), joiden palkka ei vastannut heidän osaamistaan ja kokemustaan.”

Näiden henkilöiden palkkoja korotettiin erillisellä tasa-arvoerällä joulukuusta 2022 alkaen. Palkkatasa-arvotyötä jatketaan tulevinakin vuosina.

Vastaavia selittämättömiä palkkaeroja ei ole tunnistettu tasa-arvosuunnitelmaan liittyvän palkkakartoituksen yhteydessä Rahoituskeskuksen puolella.”

Sosiaalisen jalanjäljen tekijät yhdistävät organisaatioita usein toimialasta ja tehtävästä riippumatta. Monesti organisaatiot hyödyntävät sosiaalisen jalanjäljen yhteydessä samankaltaisia tietoaineistoja, dataa ja lähteitä. Monella raportilla esimerkiksi vuosittain toteutettava valtion henkilöstötutkimus VMBaro on tärkeä tietolähde sosiaalista jalanjälkeä tarkasteltaessa.

Kulttuurinen jalanjälki on yhä enenevässä määrin tunnistettu, mutta vielä melko tuntematon käsitteeltään ja sisällöltään. Kulttuurista jalanjälkeä ei mainita Valtiokonttorin viitekehyksessä, mutta organisaatiot voivat halutessaan kuvata myös tätä jalanjäljen osa-aluetta. Etenkin jos omalla toiminnalla on vahvoja vaikutuksia kulttuuriseen kestävyys, voi näkökulman huomioiminen raportilla olla tarkoituksenmukaista.

Kulttuurista jalanjälkeä ei juurikaan käsitellä valtionhallinnon organisaatioiden vastuullisuusraporteissa. Taiteen edistämiskeskus on raportissaan kuvannut organisaation tuoreen Kestävän kehityksen tiimin työtä kulttuurisen jalanjäljen huomioimiseksi.

Nosto Taiteen edistämiskeskuksen vastuullisuusraportilta:

”Tiimin toimesta kirkastetaan kulttuurisen kestävyys käsitettä talon sisällä. Mitä kaikkea se sisältää ja mitä Taiken asiantuntijuus tällä alueella tulisi olla. Tehdään yhteistyötä moninaisuusasiantuntijoiden kanssa ja viestitään teemasta talon sisäisesti sekä ulkoisten verkkosivujen kautta.”

5.4 Taloudellinen jalanjälki

Taloudellinen jalanjälki on valtiohallinnon kontekstissa jalanjäljen ulottuvuuksista vähiten tunnistettu. Taloudelliseen jalanjälkeen vaikuttavat laaja-alaisesti erilaiset tekijät, joilla on vahvoja kytköksiä organisaation kestävyys- ja vastuullisuustyöhön. Näitä ovat esimerkiksi resurssien käyttö suhteessa niiden määrään sekä julkisen hallinnon kontekstissa merkityksellinen yhteisten varojen asian- ja lainmukainen käyttö. Esimerkiksi kestävyttä ja vastuullisuutta vahvistavia toimenpiteitä on syytä toteuttaa tavalla, joka ei vaaranna organisaation kykyä toteuttaa yhteiskunnan hyvää edistävää lakisääteistä tehtävää tai mahdollisuuksia edistää kestävää kehitystä myös tulevaisuudessa.

Taloudellisen jalanjäljen tunnistamista voi hankaloittaa myös se, että taloudellisen jalanjäljen ominaispiirteet eroavat jossain määrin valtiohallinnon ja yksityisen sektorin konteksteissa. Esimerkiksi verojalanjälki on usein raportoitava kokonaisuus yritysten vastuullisuusraportoinnissa, mutta valtiohallinnon kontekstissa ei niinkään.

Taloudellista jalanjälkeä on käsitelty 38 prosentissa vastuullisuusraporteja.

Nosto Maanmittauslaitoksen vastuullisuusraportilta:

”Tuottavuuslaskenta antaa mahdollisimman laajan kokonaiskuvan Maanmittauslaitoksen tuotantotoiminnan tuottavuudesta. Laskenta toteutetaan yhteistyössä valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskuksen Palkeiden kanssa Tilastokeskuksen parivuositilua käyttävän mallin mukaisesti. Tuottavuustiedon avulla arvioidaan toiminnan tehokkuutta sekä suunnitellaan ja käynnistetään korjaavia toimenpiteitä.

Vuonna 2022 työn tuottavuus laski 1,7 %, kun työpanoksen määrä kasvoi syntynyttä tuotosmäärää enemmän. Maanmittauslaitokseen rekrytoitiin paljon uutta henkilöstöä, ja henkilötyövuosien määrä kasvoi 7,9 % edellisvuodesta. Myös korvausrekrytointeja tehtiin. Uuden henkilöstön perehdytysvaihe vähentää työn tuottavuutta, kunnes toiminta vakiintuu.

Kokonaistuottavuus laski 2,9 % vuonna 2022. Tuotomäärän kehittyminen ei riittänyt kompensoimaan kustannuskehityksen vaikutuksia. Yleisen hintatason nopean nousun lisäksi tulokseen vaikutti panostaminen tietojärjestelmäkehitykseen. Järjestelmien käyttöönottoaiheessa syntyy enemmän kustannuksia kuin ehditään saamaan hyötyä. Jatkossa tilanne tulee tasaantumaan, kun hyödyt saadaan täysimääräisesti käyttöön.”

Osalla taloudelliseen jalanjälkeen vaikuttavista tekijöistä on kaksoisrooli. Kaksoisroolilla viitataan tässä yhteydessä siihen, että taloudelliset tekijät mahdollistavat monia toimia muilla kestävä kehityksen osa-alueilla, mutta samaan aikaan taloudellinen jalanjälki kertoo organisaation oman toiminnan vastuullisuudesta samalla tavoin kuin ekologinen ja sosiaalinen jalanjälkikin kertovat.

6 Vastuullisuusraportointi elää ajassa

6.1 Näkökulmia vastuullisuusraportoinnin viitekehukseen

Vastuullisuusverkostossa²⁸ on toisinaan esitetty ajatuksia ja toiveita liittyen vastuullisuusraportoinnin viitekehysten päivittämiseen. Tällä hetkellä ei ole tiedossa ohjeistuksen päivittämistä, sillä nykyinen ohjeistus tarjoaa yhdenlaisen rungon vastuullisuusraportin koostamiselle, mutta antaa kuitenkin hyvin vapaat kädet organisaatioille toteuttaa raportti parhaaksi katsomallaan tavalla.

Ohjeistuksen vapaamuotoisuus on herättänyt keskustelua myös siitä, tulisiko ohjeistuksen olla ohjaavampi, jotta raportit olisivat sisällöltään ja rakenteeltaan samankaltaisempia. Kuitenkin valtionhallinnon organisaatioiden tehtävät, resurssit, henkilöstö ja sidosryhmät ovat keskenään hyvin erilaisia. Siksi on katsottu, että yleisluontoisempi ohjeistus palvelee valtionhallinnon moninaista tehtäväkenttää. Mitä kokeneemmaksi organisaatiot raportoinnissaan tulevat, sitä enemmän ne hyötyvät yleisluontoisesta ohjeistuksesta, joka mahdollistaa raportoinnin kehittämisen omaan organisaatioon sopivaksi.

Jonkin verran pohdintaa on herättänyt ohjeistuksessa käytetty termi *vastuullisuusraportointi* ja siten myös *vastuullisuusraportti*. Kuten yhteenvedon ensimmäisessä luvussa todetaan, ovat sekä *kestävyys-* että *vastuullisuusraportointi* molemmat perusteltuja käsitteitä raportin sisältöön peilaten. Valtiokonttorin vastuullisuusraportoinnin ohjeistusta valmisteltaessa olivat vastuullisuus ja sitä myötä vastuullisuusraportointi käytettyjä käsitteitä valtionhallinnon kontekstissa. Nykyään myös *kestävyysjohdannaiset* käsitteet ovat yleistyneet julkisessa ja valtionhallinnon sisäisessä keskustelussa. Yksi esitetty ajatus on ollut, että Valtiokonttorin ohjeistusta päivitetäisiin vastaamaan käsitteistöön (*vastuullisuus* ja *kestävyys*) liittyviin eroihin.

Termistön lisäksi *kestävyyden* ja *vastuullisuuden* ala on kehittynyt viime vuosien saatossa suuresti. Esimerkiksi Euroopan unionin tasoiset direktiivit tulevat vaikuttamaan etenkin yritysten työhön, mutta myös kokonaisvaltaisesti *kestävyyden* alaan. Uudistavaan talouteen, arvonluontiin, nettovaikuttavuuteen sekä kaksoisluonnaisuuteen liittyvät uudet käsitteet vaikuttanevat yhä vahvemmin tulevaisuudessa myös julkishallintoon. Tämä puolestaan vaikuttaa luonnollisesti myös siihen, millainen ohjeistus palvelee parhaiten valtionhallinnon ja julkishallinnon organisaatioita.

Viitekehys Suomen Agenda2030-toimeenpanon arvioinnissa

Keväällä 2023 julkaistiin arviointi Suomen Agenda2030-toimeenpanoa koskien. Arviointi keskittyy tarkastelemaan toimintaohjelman toimeenpanoa valtionhallinnossa.²⁹ Osana arviointia tarkasteltiin lyhyesti myös Valtiokonttorin vastuullisuusraportoinnin viitekehystä. Viitekehyksessä nähtiin olevan sekä vahvuuksia että heikkouksia.

Heikkoutena nähtiin muun muassa se, että joissakin organisaatioissa raportoinnin kokonaisuus on jäänyt irralliseksi muusta ohjauksesta. Yleisesti ottaen arvioinnissa nousi esille pohdinta siitä, onko erilliselle vastuullisuusraportoinnille tarvetta sen sijaan, että raportointi toteutettaisiin osana muuta raportointia. Lisäksi pohdintaa on herättänyt vastuullisuusraportoinnin kytkökset strategiseen ohjaukseen, johtamiseen sekä organisaatioiden kykyyn kytkeä toiminta osaksi kansallisen tason ponnisteluja. Vastuullisuusraporttien rooli isossa kokonaiskuvassa koettiin hankalana eri raportointikäytännöistä johtuen.³⁰

Myönteisenä nähtiin, että monessa organisaatiossa oli pystytty tunnistamaan oman toiminnan kytköksiä *kestävän kehityksen* tavoitteisiin ja että raportointia on myös systematisoitu. Vastuullisuusraportoinnin

²⁸ Vastuullisuusverkosto kokoaa yhteen valtionhallinnon organisaatioiden *kestävyys-* ja *vastuullisuus*työn parissa työskentelevät virkamiehet. Verkoston päätarkoituksena on tarjota tukea työhön ja raportointiin.

²⁹ Haila et al. 2023

³⁰ Haila et al. 2023, s. 78–79.

vahvuudet nähtiin erityisesti julkisen tilivelvollisuuden vahvistamisessa ja kestävyystyön tulosten kommunikoinnissa sidosryhmille.³¹

Käden- ja jalanjäljen erottaminen

Vastuullisuusraporttien perusteella organisaatioilla voi olla toisinaan hankaluuksia erottaa toisistaan toiminnan kädenjälkeä ja jalanjälkeä. Keskeinen syy tähän lienee se, että yhden valtionhallinnon organisaation kädenjälki voi olla toisen organisaation jalanjälkeä. Määritelmä käden- ja jalanjäljen sisällöstä tulee aina tehdä organisaatio- ja tehtäväkohtaisesti.

Kädenjäljen tärkein elementti on se, että sillä tarkoitetaan YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden ja organisaation toiminnan välistä yhteyttä. Kyse on siitä, mitä kestävän kehityksen tavoitteita voidaan edistää organisaation ydintoiminnalla ja -osaamisella. Kädenjäljen perusta on usein löydettävissä jo organisaation lakisääteisestä tehtävästä. Tavoitteena on vahvistaa kestävän kehityksen toteutumista ja edistymistä yhteiskunnan eri osa-alueilla.

Jalanjälki puolestaan koostuu niistä toiminnoista ja osa-alueista, joita tarvitaan ydintoiminnan toteuttamiseen. Tämä sisältää esimerkiksi toimitilat, henkilöstön ja hankinnat, sillä useimmiten näiden elementtien avulla mahdollistetaan ja toteutetaan lakisääteistä tehtävää. On kuitenkin mahdollista, että esimerkiksi hankinnat muodostuvat kiinteäksi osaksi ydintoimintaa. Tämä perustuu usein siihen, että lakisääteiseen tehtävään sisältyy keskeisesti tiettyjen tavaroiden ja palveluiden hankkiminen ja tarjoaminen, tai hankintojen volyyymi on erityisen suuri. Näissä tilanteissa on perusteltua, että hankintoihin liittyvät toimenpiteet käsitellään raportin kädenjälkeä kuvaavassa osiossa.

Jalanjäljen kohdalla pätee paremmin ajatus siitä, että organisaatiot pyrkisivät pienentämään niitä suoria tai negatiivisia vaikutuksia, joita niiden omasta olemassaolosta ja toiminnasta aiheutuu. Kyse ei siis ole niinkään myönteisten ja kestävyttä edistävien toimenpiteiden toteuttamisesta vaan oman toiminnan vaikutusten pienentämisestä.

Kädenjälkeä voi hahmottaa myös niin, että kyse on arvon luomisesta ympäröivään yhteiskuntaan. Tarkoituksena on organisaation toiminnan avulla edistää yhteiskunnallisen hyvän toteutumista. Jalanjälki kuvaa näin ollen resursseja, joita tähän arvon luontiin tarvitaan. Jalanjälki koostuu siis niistä tekijöistä, joita organisaatio tarvitsee voidakseen luoda ja edistää hyvää yhteiskunnassa. Esimerkiksi harva organisaatio kykenee pelkästään hankintojen avulla luomaan hyvinvointia, mutta hankinnat voivat auttaa sellaisten hankkeiden toteuttamisessa, joilla tähdätään esimerkiksi liikenneonnettomuuksien vähentämiseen.

Käden- ja jalanjäljen välisen eron tunnistaminen on tärkeää ennen kaikkea oman vaikuttavuuden kasvattamisen näkökulmasta. Kun omassa vastuullisuusraportissa onnistuu tekemään eron käden- ja jalanjäljen välille, on mahdollista löytää niitä toimia, osa-alueita ja teemoja, joiden avulla edistetään tehokkaimmin kestävää kehitystä.

Yhteinen mittaristo vastuullisuusraportoinnin tueksi?

Vastuullisuusverkostossa on käyty keskustelua yhteisten kädenjälkimittareiden kehitystyöstä. Ajatuksena on ollut, että yhteinen mittaristo voisi tukea organisaatioiden työtä ja omien mittareiden kehittämistä sekä auttaa tarkastelemaan organisaatioita rinnakkain.

Vastuullisuusraporttien perusteella organisaatioiden toimet ja tavoitteet kädenjäljen kasvattamiseksi eroavat suuresti toisistaan niin sisällöltään, mittasuhteiltaan kuin myös aikajänneiltään. Tämä hankaloittaa yhteisen mittariston kehittämistä. Yhdenkin tavoitteen alla raportoidut edistämistoimet voivat erota toisistaan niin paljon, että yhteisen mittarin asettaminen olisi liki mahdotonta. Vaihtoehtoisesti saattaisi käydä niin, että yhteiseen käyttöön kehitetyt mittarit olisivat luonteeltaan niin suurpiirteisiä, että ne eivät tarjoaisi ratkaisua edistymisen seurantaan ja vertailuun.

Globaali kädenjäljen mittaristo on jo olemassa YK:n kestävän kehityksen indikaattorien muodossa. Mittaristo on kuitenkin hyvin laaja: 17 globaalia kestävän kehityksen tavoitetta sisältää 169 alatavoitetta ja 231 virallista

³¹ Haila et al. 2023, s. 79–80.

indikaattoria tavoitteiden edistymisen seurannan tueksi. Raportoivat organisaatiot voivat hyvin hyödyntää kestävyys- ja raportointityössään sekä alatavoitteita että virallisia indikaattoreita. Useimmiten on kuitenkin tarpeen kehittää myös organisaation omia tavoitteita ja niille tarkempia mittareita. [Tilastokeskuksen verkkosivuilta](#) voi tarkastella kestävän kehityksen indikaattoreita.

Näistä syistä organisaatiokohtaiset mittarit palvelevat tarkoitustaan usein kaikkein parhaiten. Selkeä ja tarkoituksenmukainen mittari kertoo siitä, millaista vaikuttavuutta organisaation toiminnalla on mittarissa mitattavaan arvoon ja sen kehittymiseen. Lisäksi mittarista olisi hyvä käydä ilmi, miten organisaation toiminnassa edetään kohti toivottua tavoitetasoa. Nämä ominaisuudet vaativat sen, että mittari on tarpeeksi rajattu, kontekstiinsa sopiva sekä organisaatiokohtaisesti asetettu.

Kädenjäljen ohella myös yhteinen jalanjäljen standardi on noussut esiin keskusteluissa. Jalanjälki sisältää organisaation toimintakentästä riippumatta monia samoja elementtejä. Tästä syystä jalanjäljen pienentämiseen liittyvän työn tueksi voisi olla mahdollista koota tarkempaa ohjeistusta ja mittaristoa. Jalanjäljen yhteisen standardin kokoaminen olisi kädenjäljen standardointiin verrattuna huomattavasti suoraviivaisempaa ja todennäköisesti myös hyödyllisempää. Standardi voisi auttaa raportoivia organisaatioita erottamaan toisistaan käden- ja jalanjäljen, kun jalanjäljen osatekijät olisi määritelty kaikille yhteisesti. Yhteinen määrittely ja tältä osin yksityiskohtaisempi viitekehys voisi keventää raportointiprosessia etenkin uusien raportoijien kohdalla.

Mahdollisuutta yhteiseen jalanjäljen standardiin selvitetään ja työssä hyödynnetään organisaatioiden tuottamia vastuullisuusraportteja sekä Vastuullisuusverkostosta saatua palautetta. Valtionhallinnon yhteisestä päästöarviosta vuosilta 2020 ja 2021 kerrotaan tämän yhteenvedon pääluvussa viisi.

6.2 Lopuksi

Vuotta 2022 koskevalla vastuullisuusraportointikierröksellä raportit laadittiin toista kertaa yhteisellä ja yhteisellä ohjeistuksella. Taustalla oli siten jo yksi kierros yhteistä raportointia. On myös organisaatioita, jotka ovat raportoineet kestävyys- ja vastuullisuusystyöstään jo ennen Valtiokonttorin ohjeistusta.

Valtiokonttorin viitekehyksellä on neljä keskeistä tarkoitusta. Ensinnäkin yhteinen ohjeistus mahdollistaa vastuullisuusraporttien tarkastelun rinnakkain: yhtenäisemmän raportointikäytännön myötä valtionhallinnon organisaatiot ja sidosryhmät voivat tutustua rakenteellisesti ja sisällöllisesti yhdenmukaisiin raportteihin. Toiseksi yhteinen ohjeistus mahdollistaa valtionhallinnon tasaisen yhteenvedon kokoamisen. Yhteenvedo tarjoaa katsauksen valtionhallinnossa tehtyyn työhön siten, että sidosryhmien ei tarvitse perehtyä kaikkiin yksittäisiin raportteihin saadakseen yleiskuvan valtionhallinnossa tehtävästä kestävyys- ja vastuullisuusystyöstä. Kolmanneksi yhteinen ohjeistus tarjoaa hyvät mahdollisuudet organisaatioiden väliselle yhteistyölle vastuullisuusraportoinnin merkeissä. Kun ohjeistus on organisaatioille sama, on eri toimijoilla mahdollisuus tarjota ja vastaanottaa apua raportointiin niin muilta raportoijilta kuin myös Valtiokonttorilta.

Viitekehysten neljäs ja keskeisin tarkoitus on antaa eväät mahdollisimman suuren yhteiskunnallisen hyvän toteuttamiseen. Näin ollen ohjeistuksen pääpaino on organisaatioiden kädenjäljen tunnistamisessa ja kasvattamisessa. Tavoitteena on, että organisaatiot pystyisivät hyödyntämään olemassa olevat vaikutusmahdollisuutensa kestävän kehityksen tavoitteiden edistämiseksi.

Vastuullisuusraportin tärkein tarkoitus on toimia raportoivalle organisaatiolle työkaluna oman toimintansa kestävyden ja vastuullisuuden kehittämiseen. Lisäksi vastuullisuusraportti tarjoaa organisaation sidosryhmille mahdollisuuden tarkastella tehtyä työtä. On todennäköistä, että vastuullisuusraportoinnin alkuvuosina raportti toimii ennemmin tarkastelun välineenä sidosryhmille kuin työkaluna organisaatiolle itselleen. Tämä johtuu ensisijaisesti siitä, että raportin käyttökelpoisuus aitona työvälineenä vaatii aikaa: raportointi edellyttää esimerkiksi rakenteita, käytäntöjä sekä rutiineja, joiden muodostuminen ja vakiintuminen voi vaatia useampia raportointikierröksiä.

Monelle organisaatiolle ensimmäiset raportointivuodet voivat näyttäytyä ikään kuin harjoituskierröksinä, joiden aikana raportointia harjoitellaan ja sen vaatimia resursseja ja rakenteita vakiinnutetaan osaksi organisaatiota. Tämä voi näkyä eri raporteilla esimerkiksi mittareiden kehitystyön ja tavoitteenasetannan haasteina. Raportoivat organisaatiot saattavat myös vielä kehittää organisaation sisäisiä käytänteitä ja rakenteita raportoinnin tueksi. Vastuullisuusraportteja lukiessa on siten syytä pitää mielessä, että raportointi on monella tavalla alkutekijöissään ja kehittynee tulevaisuudessa yhä järjestelmällisempään ja suunnitelmallisempaan

suuntaan. Kuten muunkin raportoinnin ja toiminnan kehittäminen, myös kestävyiden ja vastuullisuuden edistäminen vaativat resursseja, organisaation toiminnan syvällistä tuntemusta sekä suunnitelmallista otetta.

Liitteet

Liite 1 Agenda2030-toimintaohjelman kestävän kehityksen tavoitteet ja alatavoitteet

Tavoite 1. Poistaa köyhyys sen kaikissa muodoissa kaikkialta

1.1 Poistaa vuoteen 2030 mennessä äärimmäinen köyhyys (nykymittarien mukaan ihmiset, jotka elävät alle 1,25 dollarilla päivässä).

1.2 Vähentää vuoteen 2030 mennessä ainakin puolella niiden kaikenikäisten ihmisten määrää, jotka kansallisten määritelmien mukaan elävät köyhydessä.

1.3 Toteuttaa kansallisesti asianmukaiset sosiaaliturvajärjestelmät ja -toimenpiteet, sosiaaliturvan vähimmäistasot mukaan lukien, sekä saavuttaa merkittävä vakuutusuoja köyhille ja huono-osaisille vuoteen 2030 mennessä.

1.4 Taata vuoteen 2030 mennessä, että kaikilla, erityisesti köyhillä ja huono-osaisilla, on yhtäläiset oikeudet taloudellisiin resursseihin sekä mahdollisuus peruspalveluihin, maan ja muunlaisen omaisuuden omistukseen sekä hallintaan, perintöön, luonnonvaroihin, uuteen teknologiaan ja rahoituspalveluihin, esimerkiksi mikrorahoitukseen.

1.5 Kehittää köyhien ja huono-osaisten sopeutumiskykyä vuoteen 2030 mennessä ja vähentää heidän alttiuttaan ja haavoittuvuuttaan ilmastoon liittyville ääri-ilmiöille ja muille taloudellisille, sosiaalisille ja ympäristöön liittyville tuhoille sekä katastrofeille.

1.a Taata merkittävä resurssien mobilisointi eri lähteistä, esimerkiksi tehostetun kehitysyhteistyön kautta, jotta kehitysmailla, erityisesti vähiten kehittyneillä mailla, voidaan tarjota riittävät ja ennakoitavissa olevat keinot toimeenpanna ohjelmia ja politiikkoja, jotka tähtäävät köyhyyden poistamiseen kaikissa muodoissaan.

1.b Luoda kansallisella, alueellisella ja kansainvälisellä tasolla järkevät, köyhien asemaa edistäviin ja sukupuolten tasa-arvon huomioiviin kehitysstrategioihin perustuvat toimintakehykset, jotka tukevat tehostettuja investointeja köyhyyden poistamiseen.

Tavoite 2. Poistaa nälkä, saavuttaa ruokaturva, parantaa ravitsemusta ja edistää kestäväää maataloutta

2.1 Poistaa vuoteen 2030 mennessä nälkä ja varmistaa, että kaikki, erityisesti köyhät ja huono-osaiset, mukaan lukien pikkulapset, saavat riittävästi turvallista ja ravinteikasta ruokaa ympäri vuoden.

2.2 Poistaa vuoteen 2030 mennessä kaikki aliravitsemuksen muodot esimerkiksi saavuttamalla vuoteen 2025 mennessä alle 5-vuotiaiden lasten kasvun hidastumista ja kuihtumista koskevat kansainvälisesti sovitut tavoitteet, sekä vastata murrosikäisten tyttöjen, raskaiden ja imettävien naisten sekä ikääntyneiden ihmisten ravitsemuksellisiin tarpeisiin.

2.3 Tuplata vuoteen 2030 mennessä maatalouden tuottavuus ja pienruoantuottajien, erityisesti naisten, alkuperäiskansojen, perheviljelijöiden, paimentolaisten ja kalastajien, tulot esimerkiksi takaamalla yhtäläinen oikeus maahan, muihin tuotantoresursseihin ja -panoksiin, tietoon, rahoituspalveluihin, markkinoihin ja arvonluontimahdollisuuksiin sekä työllistymiseen maatalouden ulkopuolella.

2.4 Taata vuoteen 2030 mennessä kestävät ruoantuotantojärjestelmät ja toteuttaa sopeutuvia maanviljelykäytäntöjä, jotka lisäävät tuottavuutta ja tuotantoa, auttavat ekosysteemien suoje- lussa, vahvistavat kykyä sopeutua ilmastonmuutokseen, äärimmäisiin sääoloihin, kuivuuteen, tulviin ja muihin tuhoihin ja parantavat asteittain maaperän laatua.

2.5 Säilyttää vuoteen 2020 mennessä siementen, viljelykasvien ja tuotantoeläinten sekä nii- den sukuisten villien lajien geneettinen monimuotoisuus esimerkiksi järkevästi hallintoitujen ja hajautettujen kansallisen, alueellisen ja kansainvälisen tason siemen- ja kasvipankkien avulla sekä edistää geeniresurssien ja niihin liittyvien perinnetietojen saantia ja niiden käytöstä ai- heutuvien hyötyjen oikeudenmukaista sekä yhtäläistä jakamista kansainvälisesti sovitulla ta- valla.

2.a Lisätä muun muassa tehostetun kansainvälisen yhteistyön avulla panostuksia maaseudun infrastruktuuriin, maatalouden tutkimus- ja laajennuspalveluihin, teknologian kehitykseen ja kasvien sekä tuotantoeläinten geenipankkeihin, jotta kehitysmaiden, erityisesti vähiten kehitty- neiden maiden, maatalouden tuotantokapasiteettia voidaan kasvattaa.

2.b Oikaista ja estää kaupan rajoituksia ja vääristymiä maailman maatalousmarkkinoilla esi- merkiksi poistamalla samanaikaisesti kaikki maatalouden vientitukien muodot ja vaikutuskel- taan vastaavanlaiset vientitoimet Dohan kehityskierroksen mandaatin mukaisesti.

2.c Ottaa käyttöön menetelmiä, joilla voidaan taata elintarvikkeiden raaka-ainemarkkinoiden ja niiden johdannaisten toimivuus ja mahdollistaa ajantasaisen markkinatietojen saanti muun muassa elintarvikevarastoista, jotta elintarvikehintojen voimakasta heilahtelua voitaisiin rajoit- ta.

Tavoite 3. Taata terveellinen elämä ja hyvinvointi kaiken ikäisille

3.1 Vähentää vuoteen 2030 mennessä maailmanlaajuista äitiyskuollei- suutta niin, että alle 70 äitiä kuolee 100 000 elävänä syntynyttä lasta kohden.

3.2 Lopettaa vuoteen 2030 mennessä vastasyntyneiden ja alle 5-vuotiaiden lasten ehkäistä- vissä olevat kuolemat; tavoitteena on, että jokaisessa maassa tuhannesta elävänä synty- neestä lapsesta enintään 12 kuolee vastasyntyneinä ja enintään 25 kuolee ennen 5 vuoden ikää.

3.3 Lopettaa vuoteen 2030 mennessä AIDS-, tuberkuloosi- ja malariaepidemiat sekä hoita- mattomien trooppisten tautien epidemiat ja estää hepatiitin, veden välityksellä tarttuvien tau- tien ja muiden tarttuvien tautien leviäminen.

3.4 Vähentää vuoteen 2030 mennessä kolmanneksella tarttumattomien tautien aiheuttamia ennenaikaisia kuolemia ennaltaehkäisyn ja hoidon avulla sekä edistää henkistä terveyttä ja hyvinvointia.

3.5 Tehostaa päihteiden, mukaan lukien huumeiden ja alkoholin, väärinkäytön ehkäisemistä ja hoitoa.

3.6 Puolittaa vuoteen 2020 mennessä maailmanlaajuisten liikenneonnettomuuksista johtuvien kuolemien ja vammojen määrää.

3.7 Taata vuoteen 2030 mennessä kaikille pääsy seksuaali- ja lisääntymisterveyden hoitopal- velujen, kuten perhesuunnittelun, tiedottamisen ja koulutuksen, piiriin sekä varmistaa lisäänty- misterveysten ottaminen mukaan kansallisiin strategioihin ja ohjelmiin.

3.8 Saavuttaa yleiskattava terveydenhuolto, mukaan lukien turva taloudellisilta riskeiltä, pääsy laadukkaiden ja olennaisten terveydenhoitopalvelujen piiriin sekä turvalliset, tehokkaat, laa- dukkaat ja edulliset välttämättömät lääkkeet ja rokotukset kaikille.

3.9 Vähentää vuoteen 2030 mennessä merkittävästi vaarallisista kemikaaleista ja ilman, veden ja maaperän saastumisesta sekä pilaantumisesta johtuvia kuolemia ja sairauksia.

3.a Tukea tupakoinnin torjuntaa koskevan Maailman terveysjärjestön (WHO) puitesopimuksen täytäntöönpanoa kaikissa maissa tarpeen mukaan.

3.b Tukea pääasiassa kehitysmaihin vaikuttaviin tarttuviin ja tarttumattomiin tauteihin tarkoitettujen rokotteiden sekä lääkkeiden tutkimusta ja kehitystä, taata edullisten ja välttämättömien lääkkeiden ja rokotteiden saanti TRIPS-sopimusta ja kansanterveyttä koskevan Dohan julistuksen mukaisesti, joka vahvistaa kehitysmaiden oikeuden hyödyntää täysimääräisesti teollis- ja tekijänoikeuksien kauppaan liittyvistä näkökohdista tehtyyn sopimukseen sisältyviä määräyksiä, jotka koskevat kansanterveyden turvaamiseen liittyviä joustoja, ja erityisesti varmistaa lääkkeiden saanti kaikille.

3.c Lisätä merkittävästi terveyteen kohdennettavaa rahoitusta ja terveydenhuollon työvoiman rekrytointia, kehittämistä, kouluttamista ja säilyttämistä kehitysmaissa, erityisesti vähiten kehittyneissä maissa ja pienissä kehittyvissä saarivaltioissa.

3.d Vahvistaa kaikkien maiden, erityisesti kehitysmaiden, valmiuksia kansallisten ja maailmanlaajusten terveysriskien ennakkovaroituksiin, minimointiin ja hallintaan.

Tavoite 4. Taata kaikille avoin, tasa-arvoinen ja laadukas koulutus sekä elinikäiset oppimismahdollisuudet

4.1 Varmistaa vuoteen 2030 mennessä, että kaikki saavat päätökseen ilmaisen, tasa-arvoisen ja laadukkaan perus- ja keskiasteen koulutuksen, joka johtaa olennaisiin ja tehokkaisiin oppimistuloksiin.

4.2 Varmistaa vuoteen 2030 mennessä kaikille mahdollisuus laadukkaaseen varhaislapsuuden kehitykseen ja hoitoon sekä perusasteen koulutukseen valmistavaan esiopetukseen.

4.3 Varmistaa vuoteen 2030 mennessä kaikille mahdollisuus edulliseen ja laadukkaaseen tekniseen, ammatilliseen ja kolmannen asteen koulutukseen korkea-asteen koulutus mukaan lukien.

4.4 Lisätä vuoteen 2030 mennessä merkittävästi niiden nuorten ja aikuisten määrää, joilla on työllistymiseen, säällisiin työpaikkoihin ja yrittäjyyteen tarvittavat taidot, kuten tekninen ja ammatillinen osaaminen.

4.5 Poistaa vuoteen 2030 mennessä sukupuolten eriarvoisuus koulutuksessa ja varmistaa heikossa asemassa oleville, kuten vammaisille, alkuperäiskansoille ja huono-osaisille lapsille, yhtäläinen mahdollisuus kaiken tasoiseen koulutukseen ja ammatilliseen valmennukseen.

4.6 Varmistaa vuoteen 2030 mennessä, että kaikki nuoret ja merkittävä osa aikuisista ovat luku- ja laskutaitoisia.

4.7 Varmistaa vuoteen 2030 mennessä, että kaikki oppijat saavat kestävänsä kehityksen edistämiseen tarvittavat tiedot ja taidot esimerkiksi kestävästä kehityksestä ja kestäviä elämäntapoja, ihmisoikeuksia, sukupuolten tasa-arvoa, rauhan ja väkivallattomuuden kulttuurin edistämistä, maailmankansalaisuutta, kulttuurien monimuotoisuuden sekä kulttuurin osuutta kestävässä kehityksessä arvostavan koulutuksen kautta.

4.a Rakentaa ja uudistaa lapset, vammaisuuden ja sukupuolten tasa-arvon huomioon ottavia koululaitoksia sekä tarjota turvallisia, väkivallattomia, osallistavia ja tehokkaita oppimisympäristöjä kaikille.

4.b Lisätä vuoteen 2020 mennessä merkittävästi kehitysmaiden, erityisesti vähiten kehittyneiden maiden, pienten kehittyvien saarivaltioiden ja Afrikan maiden saatavilla olevia stipendejä, joiden turvin voidaan hakeutua korkeamman asteen koulutukseen, esimerkiksi ammatilliseen

koulutukseen sekä tieto- ja viestintäteknologian, tekniikan, konerakennuksen ja tieteen koulutusohjelmiin kehittyneissä maissa ja muissa kehittyvissä maissa.

4.c Lisätä vuoteen 2030 mennessä merkittävästi pätevien opettajien tarjontaa kehitysmaissa, erityisesti vähiten kehittyneissä maissa ja pienissä kehittyvissä saarivaltioissa, esimerkiksi kansainvälisen opettajankoulutusta koskevan yhteistyön avulla.

Tavoite 5. Saavuttaa sukupuolten välinen tasa-arvo sekä vahvistaa naisten ja tyttöjen oikeuksia ja mahdollisuuksia

5.1 Lopettaa kaikenlainen naisiin ja tyttöihin kohdistuva syrjintä kaikkialla.

5.2 Lopettaa kaikenlainen naisiin ja tyttöihin kohdistuva väkivalta julkisissa ja yksityisissä yhteyksissä, kuten ihmiskauppa ja seksuaalinen tai muu hyväksikäyttö.

5.3 Lopettaa kaikki haitalliset käytännöt, kuten lapsi- ja pakkoavioliitot sekä naisten sukupuolielinten silpominen.

5.4 Tunnustaa palkaton hoito- ja kotityö sekä antaa sille arvo tarjoamalla julkisia palveluja, infrastruktuuri ja sosiaaliturvaan liittyviä käytäntöjä sekä edistämällä jaettua vastuuta kodista ja perheestä kansallisten erityispiirteiden mukaisesti.

5.5 Taata naisille täysivaltainen ja tehokas osallistuminen sekä yhtäläiset johtamismahdollisuudet kaikilla päätöksenteon tasoilla politiikassa, taloudessa ja julkisessa elämässä.

5.6 Taata yhtäläiset mahdollisuudet seksuaali- ja lisääntymisterveyteen sekä lisääntymisoi-keudet kansainvälisen väestö- ja kehityskonferenssin toimintaohjelman ja Pekingin toiminta-ohjelman sekä niiden arviointikonferenssien päätösasiakirjojen mukaisesti sovitulla tavalla.

5.a Toteuttaa uudistuksia, joilla naiset saavat yhtäläiset oikeudet taloudellisiin resursseihin, maan ja muunlaisen omaisuuden omistajuuteen sekä hallintaan, rahoituspalveluihin, perintöön ja luonnonvaroihin kansallisten lakien mukaisesti.

5.b Tehostaa mahdollistavan teknologian, erityisesti tieto- ja viestintäteknologian, käyttöä naisten oikeuksien ja mahdollisuuksien vahvistamiseksi.

5.c Kehittää ja vahvistaa järkeviä käytäntöjä ja täytäntöönpanokelpoista lainsäädäntöä, joilla edistetään sukupuolten tasa-arvoa ja naisen sekä tyttöjen oikeuksia ja mahdollisuuksia kaikilla tasoilla.

Tavoite 6. Varmistaa veden saanti ja kestävä käyttö sekä sanitaatio kaikille

6.1 Varmistaa vuoteen 2030 mennessä turvallisen ja edullisen juomaveden saatavuus kaikille.

6.2 Taata vuoteen 2030 mennessä riittävä ja yhtäläinen sanitaatio ja hygienia kaikille ja lopettaa avokäymälät kiinnittäen erityistä huomiota naisten ja tyttöjen sekä huono-osaisten tarpeisiin.

6.3 Parantaa vuoteen 2030 mennessä veden laatua vähentämällä saastumista, lopettamalla kaatopaikat ja minimoimalla vaarallisten kemikaalien ja materiaalien päästöt, puolittamalla käsittelemättömän jäteveden määrä ja lisäämällä merkittävästi maailmanlaajuisia kierrätystä ja turvallista uudelleenkäyttöä.

6.4 Lisätä vuoteen 2030 mennessä merkittävästi vedenkäytön tehokkuutta kaikilla sektoreilla, varmistaa kestävä vedenotto ja makean veden riittävyys vesipulan ehkäisemiseksi sekä vähentää merkittävästi vesipulasta kärsivien määrää.

6.5 Toteuttaa vuoteen 2030 mennessä integroitu vesivarojen hallinta kaikilla tasoilla esimerkiksi valtioiden välisellä yhteistyöllä tarpeen mukaan.

6.6 Suojella ja ennallistaa vuoteen 2020 mennessä vesistöihin liittyviä ekosysteemejä, kuten vuoria, metsiä, kosteikkoja, jokia, pohjavesiä ja järviä.

6.a Laajentaa vuoteen 2030 mennessä kansainvälistä yhteistyötä ja valmiuksien kehittämiseen liittyvää tukea kehitysmaille veteen ja sanitaatioon liittyvissä toimenpiteissä ja ohjelmissa, jotka koskevat esimerkiksi veden talteenottoa, suolanpoistoa, vedenkulutuksen tehostamista, jätevesien käsittelyä sekä kierrätys- ja uudelleenkäyttöteknologioita.

6.b Tukea ja vahvistaa paikallisyhteisöjen osallistumista vesistöjen ja sanitaation hallinnan kehittämiseen.

Tavoite 7. Varmistaa edullinen, luotettava, kestävä ja uuden aikainen energia kaikille

7.1 Varmistaa vuoteen 2030 mennessä edulliset, luotettavat ja uuden aikaiset energiapalvelut kaikille.

7.2 Lisätä vuoteen 2030 mennessä uusiutuvan energian osuutta merkittävästi maailmanlaajuisessa energialähteiden yhdistelmässä.

7.3 Tuplata vuoteen 2030 mennessä energiatehokkuuden maailmanlaajuinen parantumisvauhti.

7.a Tehostaa vuoteen 2030 mennessä kansainvälistä yhteistyötä, joka tarjoaa mahdollisuuksia puhtaan energian tutkimukseen ja teknologiaan, uusiutuvan energian käyttö, energiatehokkuus ja edistynyt sekä entistä puhtaampi fossiilisten polttoaineiden käyttöteknologia mukaan lukien, sekä edistää investointeja energiainfrastruktuuriin ja puhtaan energian teknologiaan.

7.b Laajentaa vuoteen 2030 mennessä infrastruktuuria ja uudistaa teknologioita uuden aikaisen ja kestävien energiapalvelujen tarjoamiseksi kaikille kehitysmaissa, erityisesti vähiten kehittyneissä maissa, pienissä kehittyvissä saarivaltioissa ja kehittyvissä sisämaavaltioissa niiden omien tukiohjelmien mukaisesti.

Tavoite 8. Edistää kaikkia koskevaa kestävää talouskasvua, täyttä ja tuottavaa työllisyyttä sekä säällisiä työpaikkoja

8.1 Ylläpitää kaikkia koskevaa talouskasvua kansallisten olosuhteiden mukaisesti ja erityisesti vähintään 7 % BKT:n vuosittaista kasvua vähiten kehittyneissä maissa.

8.2 Saavuttaa korkeampi taloudellisen tuottavuuden taso monipuolistamisen, teknologian uudistamisen ja innovaatioiden avulla, esimerkiksi panostamalla lisäarvoa luoviin ja työvoimavaltaisiin aloihin.

8.3 Edistää kehityslähtöisiä käytäntöjä, jotka tukevat tuottavaa toimintaa, säällisten työpaikkojen luontia, yrittäjyyttä, luovuutta ja innovointia sekä kannustavat mikro- ja pienyritysten sekä keskiuurten yritysten perustamiseen ja kasvattamiseen, esimerkiksi takaamalla rahoituspalvelujen saanti.

8.4 Parantaa vuoteen 2030 saakka asteittain maailmanlaajuista resurssitehokkuutta kulutuksessa ja tuotannossa ja pyrkii erottamaan talouskasvu ja ympäristön pilaantuminen toisistaan kestävästä kulutuksesta ja tuotantoa koskevan kymmenvuotisen ohjelmakehyksen mukaisesti, kehittyneet valtiot eturintamassa.

8.5 Saavuttaa vuoteen 2030 mennessä täysi ja tuottava työllisyys ja säällinen työ kaikille, mukaan lukien nuorille ja vammaisille, sekä sama palkka samanarvoisesta työstä.

8.6 Vähentää vuoteen 2020 mennessä merkittävästi niiden nuorten määrää, jotka eivät käy työssä tai opiskele.

8.7 Ryhtyä välittömiin ja tehokkaisiin toimiin pakkotyön, modernin orjuuden ja ihmiskaupan poistamiseksi, varmistaa lapsityön pahimpien muotojen, kuten lapsisotilaiden värväämisen ja käytön, kieltäminen ja poistaminen sekä lopettaa lapsityö kaikissa muodoissaan vuoteen 2025 mennessä.

8.8 Suojata työelämän oikeuksia ja taata turvallinen työympäristö kaikille työntekijöille, mukaan lukien siirtotyöläisille, erityisesti naisille ja epävarmassa työsuhteessa oleville.

8.9 Laatia ja toimeenpanna vuoteen 2030 mennessä käytäntöjä työpaikkoja luovan ja paikallista kulttuuria sekä tuotteita edistävän kestävästä matkailun edistämiseksi.

8.10 Tukea kotimaisten rahoituslaitosten kykyä tarjota pankki-, vakuutus- ja rahoituspalveluja kaikille.

8.a Lisätä kauppaa tukevaa kehitysapua kehitysmailla, erityisesti vähiten kehittyneille maille, esimerkiksi vähiten kehittyneille maille suunnattua kauppaaan liittyvää teknistä apua koskevan laajennetun integroidun toimintakehyksen kautta.

8.b Kehittää ja ottaa vuoteen 2020 mennessä käyttöön maailmanlaajuinen strategia nuorten työllistämiseksi ja panna ILO:n kansainvälinen työllisyysopimus täytäntöön.

Tavoite 9. Rakentaa kestävä infrastruktuuria sekä edistää kestävä teollisuutta ja innovaatioita

9.1 Kehittää laadukasta, luotettavaa ja kestävä infrastruktuuria, kuten alueellista ja rajat ylittävää infrastruktuuria, taloudellisen kehityksen ja ihmisten hyvinvoinnin tueksi panostamalla sen edulliseen ja yhtäläiseen saantiin kaikille.

9.2 Edistää laajamittaista ja kestävä teollistumista ja nostaa vuoteen 2030 mennessä merkittävästi teollisuuden osuutta työllistäjänä ja bruttokansantuotteessa kansallisten olosuhteiden mukaisesti sekä tuplata sen osuus vähiten kehittyneissä maissa.

9.3 Lisätä pienimuotoisten teollisuus- ja muiden yritysten pääsyä rahoituspalvelujen, kuten edullisten luottojen, piiriin erityisesti kehitysmaissa ja niiden integroitumista arvoketjuihin sekä markkinoille.

9.4 Uudistaa vuoteen 2030 mennessä infrastruktuuria ja jälkiasennusaloja kestävä kehityksen mukaisiksi, tehostaa resurssien käyttöä ja lisätä puhtaiden sekä ympäristöystävällisten teknologioiden ja tuotantoprosessien käyttöönottoa jokaisen maan omien valmiuksien mukaisesti.

9.5 Lisätä tieteellistä tutkimusta, uudistaa teollisuudenalojen teknologisia valmiuksia kaikissa maissa, erityisesti kehitysmaissa, esimerkiksi kannustamalla innovointiin ja lisäämällä merkittävästi tutkimus- ja kehityshenkilöstön määrää miljoonaa ihmistä kohti sekä julkista ja yksityistä rahoitusta tutkimus- ja kehitystoimintaan vuoteen 2030 mennessä.

9.a Mahdollistaa kestävä ja joustava infrastruktuurin kehittäminen kehitysmaissa Afrikan maille, vähiten kehittyneille maille, kehittyville sisämaavaltioille ja pienille kehittyville saarivaltioille tarjottavan tehostetun rahoituksellisen, teknologisen ja teknisen tuen avulla.

9.b Tukea kehitysmaiden omaa teknologista kehitystä, tutkimusta ja innovaatioita esimerkiksi varmistamalla suotuisa toimintaympäristö teollisuuden monipuolistamiseksi ja hyödykkeiden jalostusarvon lisäämiseksi.

9.c Lisätä merkittävästi tieto- ja viestintäteknologian saatavuutta ja pyrkiä tarjoamaan yhtäläinen ja edullinen Internetin käyttömahdollisuus vähiten kehittyneissä maissa vuoteen 2020 mennessä.

Tavoite 10. Vähentää eriarvoisuutta maiden sisällä ja niiden välillä

10.1 Nostaa vuoteen 2030 mennessä väestön köyhimmän 40 %:n tulojen kasvu asteittain korkeammalle tasolle kuin kansallinen keskiarvo ja pitää se siellä.

10.2 Edistää vuoteen 2030 mennessä kaikkien sosiaalista, taloudellista ja poliittista osallistumista ja kannustaa siihen iästä, sukupuolesta, vammaisuudesta, rodusta, etnisyydestä, alkuperästä, uskonnosta tai taloudellisesta tai muusta asemasta riippumatta.

10.3 Taata yhtäläiset mahdollisuudet ja vähentää eriarvoista kohtelua muun muassa poistamalla syrjinnän mahdollistavat lait, politiikat ja käytännöt sekä edistämällä asianmukaista lainsäädäntöä, politiikkoja ja toimenpiteitä.

10.4 Toteuttaa erityisesti finanssipoliittisia, palkkaan ja sosiaaliturvaan liittyviä käytäntöjä ja edistää tasa-arvoa asteittain.

10.5 Parantaa globaalien rahoitusmarkkinoiden ja -instituutioiden sääntelyä ja valvontaa sekä tukea tällaisen sääntelyn käyttöönottoa.

10.6 Turvata kehitysmaiden parempi edustus ja ääni kansainvälisten talous- ja rahoitusinstituutioiden päätöksenteossa entistä tehokkaampien, uskottavampien, vastuullisempien ja legitiimpiempien instituutioiden kehittämiseksi.

10.7 Mahdollistaa ihmisten turvallinen, järjestelmällinen ja vastuullinen siirtolaisuus sekä liikkuvuus esimerkiksi suunnitelmallisten ja hyvin hallintoitujen siirtolaispolitiikkojen avulla.

10.a Ottaa kehitysmaita, erityisesti vähiten kehittyneitä maita, varten käyttöön erityisen ja eriytetyn kohtelun periaate Maailman kauppajärjestön sopimusten mukaisesti.

10.b Kannustaa viralliseen kehitysapuun ja rahansiirtoihin, kuten ulkomaisiin suoriin sijoituksiin valtioille, joissa tarve on suurin, erityisesti vähiten kehittyneille maille, Afrikan maille, pieniin kehittyviin saarivaltioihin ja kehittyviin sisämaavaltioihin niiden kansallisten suunnitelmien ja ohjelmien mukaisesti.

10.c Pienentää vuoteen 2030 mennessä maahanmuuttajien tekemien rahalähetysten käsitteilykuluja alle 3 prosenttiin ja poistaa rahalähetyskanavat, joiden kulut ovat yli 5 prosenttia.

Tavoite 11. Taata turvalliset ja kestävät kaupungit sekä asuinyhdyskunnat

11.1 Taata vuoteen 2030 mennessä kaikille riittävä, turvallinen ja edullinen asunto ja peruspalvelut sekä parantaa slummialueita.

11.2 Taata vuoteen 2030 mennessä kaikille turvallinen, edullinen, luotettava ja kestävä liikennejärjestelmä, parantaa liikenneturvallisuutta erityisesti lisäämällä julkista liikennettä ja kiinnittämällä erityistä huomiota huono-osaisten, naisten, lasten, vammaisten ja ikääntyneiden tarpeisiin.

11.3 Lisätä vuoteen 2030 mennessä laajamittaista ja kestävästä kaupungistumista ja mahdollisuuksia osallistavaan, integroituun ja kestäväan asuinyhdyskuntien suunnitteluun sekä hallintoihin kaikissa maissa.

11.4 Tehostaa hankkeita maailman kulttuuri- ja luontoperinnön suojelemiseksi.

11.5 Vähentää vuoteen 2030 mennessä merkittävästi katastrofien, kuten vesistöjen pilaantumisen, aiheuttamia kuolemantapauksia ja niille altistuvien ihmisten määrää sekä niihin liittyviä suoria taloudellisia tappioita suhteessa maailmanlaajuiseen bruttokansantuotteeseen panostamalla erityisesti köyhien ja huono-osaisten suojelemiseen.

11.6 Vähentää vuoteen 2030 mennessä kaupunkien haitallisia ympäristövaikutuksia kiinnittämällä erityistä huomiota esimerkiksi ilmanlaatuun sekä yhdyskunta- ja muiden jätteiden käsittelyyn.

11.7 Taata vuoteen 2030 mennessä yhtäläinen pääsy turvallisiin, osallistaviin, vihreisiin ja julkisiin tiloihin erityisesti naisille ja lapsille, ikääntyneille sekä vammaisille.

11.a Tukea kaupunkialueiden, niiden lähialueiden ja maaseudun välisiä positiivisia taloudellisia, sosiaalisia ja ympäristöön liittyviä yhteyksiä tukemalla kansallisia ja alueellisia kehityssuunnitelmia.

11.b Lisätä vuoteen 2020 mennessä merkittävästi kaupunkien ja asuinyhdyskuntien määrää laatimalla ja toteuttamalla osallistamiseen, resurssitehokkuuteen, ilmastonmuutoksen vaikutusten lievittämiseen ja niihin sopeutumiseen sekä katastrofeista selviytymiseen tähtäviä yhtenäisiä politiikkoja ja suunnitelmia, sekä kehittää ja toteuttaa kokonaisvaltaisia katastrofiriskien hallintatoimia kaikilla tasoilla katastrofiriskien vähentämistä koskevan Sendain toimintakehityksen 2015–2030 puitteissa.

11.c Tukea vähiten kehittyneitä maita kestävien ja joustavien, paikallisista materiaaleista tehtyjen rakennusten pystyttämässä esimerkiksi rahoituksen ja teknisen avun keinoin.

Tavoite 12. Varmistaa kulutus- ja tuotantotapojen kestävyys

12.1 Panna täytäntöön kestävästä kulutuksesta ja tuotantotavoista koskeva kymmenvuotinen ohjelmakehitys kaikissa maissa kehittyneiden maiden johdolla kehitysmaiden kehitystaso ja valmiudet huomioiden.

12.2 Saavuttaa vuoteen 2030 mennessä luonnonvarojen kestävä ja tehokas käyttö.

12.3 Puolittaa vuoteen 2030 mennessä maailmanlaajuinen ruokajätteen määrä jälleenmyyjä- ja kuluttajatasolla sekä vähentää ruokahävikkiä tuotanto- ja jakeluketjuissa sadonkorjuun jälkeinen hävikki mukaan lukien.

12.4 Varmistaa vuoteen 2020 mennessä ympäristön kannalta kestävä kemikaalien ja jätteiden käsittely niiden koko elinkaaren ajan sovittujen kansainvälisten toimintakehysten mukaisesti ja vähentää merkittävästi niiden vapautumista ilmaan, veteen tai maahan, jotta haitalliset vaikutukset terveyteen ja ympäristöön voidaan minimoida.

12.5 Vähentää vuoteen 2030 mennessä merkittävästi jätteiden syntymistä ennaltaehkäisyn, kierrätyksen ja uudelleenkäytön keinoin.

12.6 Kannustaa erityisesti suuria ja kansainvälisiä yhtiöitä ottamaan käyttöön kestävästi käytännöt ja sisällyttämään kestävästi kehitystä koskevat yritys vastuutiedot raportointiinsa.

12.7 Edistää kestäviä julkisia hankintakäytäntöjä kansallisten lakien ja prioriteettien mukaisesti.

12.8 Varmistaa vuoteen 2030 mennessä, että kestävästä kehityksestä ja luontoa suosivista elämäntavoista ollaan tietoisia kaikkialla.

12.a Tukea kehitysmaita tieteellisten ja teknologisten valmiuksiensa vahvistamisessa, jotta ne voivat siirtyä kestävämpiin kulutus- ja tuotantotapoihin.

12.b Kehittää ja ottaa käyttöön työkaluja, joilla voidaan valvoa kestävä kehityksen vaikutusta työpaikkoja luovan ja paikallista kulttuuria ja tuotteita edistävän kestävä matkailun kannalta.

12.c Järkeistää tehottomia ja tuhlailevaan kulutukseen kannustavia fossiilisten polttoaineiden tukia poistamalla markkinoiden vääristymiä paikallisten olosuhteiden mukaisesti, esimerkiksi uudistamalla verotusta ja karsimalla haitallisia tukia niiden ympäristövaikutusten perusteella ottaen kuitenkin huomioon kehitysmaiden erityistarpeet ja tilanne sekä minimoiden niiden kehitykselle mahdollisesti aiheutuvat haitat siten, että köyhien ja toimenpiteille altistuvien yhteisöjen asema voidaan turvata.

Tavoite 13. Toimia kiireellisesti ilmastonmuutosta ja sen vaikutuksia vastaan

13.1 Parantaa kaikkien maiden kykyä sopeutua ilmastoon liittyviin riskitekijöihin ja luonnonkatastrofeihin.

13.2 Integroida ilmastonmuutosta koskevat toimenpiteet kansalliseen politiikkaan, strategiaan ja suunnitteluun.

13.3 Parantaa ilmastonmuutoksen hidastamiseen, sopeutumiseen, vaikutusten lievittämiseen ja ennakkovaroitukseen liittyvää koulutusta, tietämyksen lisäämistä sekä kansalaisten ja instituutioiden valmiuksia.

13.a Panna täytäntöön YK:n ilmastonmuutosta koskevaan puitesopimukseen osallistuvien kehittyneiden maiden lupaus mobilisoida vuoteen 2020 mennessä vuosittain 100 miljardia dollaria kehitysmaiden ilmastotoimiin ja varmistaa vihreän ilmastorahaston läpinäkyvä täytäntöönpano ja toiminnan aloittaminen pääomittamisen kautta mahdollisimman pian.

13.b Edistää mekanismeja, joilla lisätään tietoisuutta tehokkaasta ilmastonmuutokseen liittyvästä suunnittelusta ja hallinnasta vähiten kehittyneissä maissa ja pienissä kehittyvissä saarivaltiossa, painopisteinä erityisesti naiset, nuoret ja paikalliset sekä marginalisoituneet yhteisöt.

* Ottaen huomioon, että YK:n ilmastonmuutoksen puitesopimus on pääasiallinen kansainvälinen ja hallitusten välinen foorumi ilmastonmuutoksen vastaisista maailmanlaajuisista toimista neuvoteltaessa.

Tavoite 14. Säilyttää meret ja merten tarjoamat luonnonvarat sekä edistää niiden kestävästi käyttöä

14.1 Ehkäistä ja vähentää vuoteen 2025 mennessä merkittävästi merten saastumista erityisesti maalla tapahtuvien toimintojen vaikutuksesta, kuten meriin päätyvien jätteiden ja ravinnekuormituksen kautta.

14.2 Suojella ja hallita vuoteen 2020 mennessä kestävästi merten ja rannikkoalueiden ekosysteemejä merkittävien haittavaikutusten ehkäisemiseksi esimerkiksi vahvistamalla

niiden kestävyys sekä ryhtyä ennallistamistoimiin terveiden ja tuottavien merialueiden turvaamiseksi.

14.3 Minimoida ja torjua merten happamoitumisen vaikutuksia esimerkiksi tehostamalla tiedellistä yhteistyötä kaikilla tasoilla.

14.4 Säännellä kalastusta tehokkaasti vuoteen 2020 mennessä ja lopettaa liikakalastus, laitton, raportoimaton ja sääntelemätön kalastus sekä tuhoisat kalastuskäytänteet ja toteuttaa tiedepohjaisia hallintasuunnitelmia, jotta kalakannat voidaan palauttaa mahdollisimman lyhyessä ajassa vähintään tasolle, joilla voidaan taata suurin mahdollinen kestävä tuotto kalakan-
tojen biologisten ominaisuuksien mukaisesti.

14.5 Suojella vuoteen 2020 mennessä vähintään 10 % rannikko- ja merialueista kansallisten ja kansainvälisten lakien sekä parhaan käytettävissä olevan tutkimustiedon mukaisesti.

14.6 Kieltää vuoteen 2020 mennessä tietyt kalastustukien muodot, jotka edistävät liikakapasiteettia ja -kalastusta, poistaa tuet, jotka edistävät laitonta, raportoimatonta ja sääntelemätöntä kalastusta ja pidättyä uusista vastaavanlaisista tuista ottaen huomioon, että kehitysmaita ja vähiten kehittyneitä maita koskevan asianmukaisen ja tehokkaan erityisen ja eriytetyn kohtelun tulisi olla kiinteä osa Maailman kauppajärjestön kalastusalan tukia koskevia neuvotteluja. *

14.7 Kasvattaa vuoteen 2030 mennessä pienille kehittyville saarivaltioille ja vähiten kehittyneille maille kertyviä taloudellisia hyötyjä kestävästä meriresurssien käytöstä esimerkiksi kalastuksen, vesiviljelyn ja matkailun kestävä hallinnoinnin keinoin.

14.a Lisätä tutkimustietoa, kehittää tutkimuskapasiteettia ja siirtää meriteknologiaa ottaen huomioon Hallitustenvälisen meritieteellisen komission meriteknologian siirtämistä koskevat ehdot ja ohjeet, jotta merten tilaa voidaan parantaa ja merten biologisen monimuotoisuuden positiivista vaikutusta kehitysmaiden, erityisesti pienten kehittyvien saarivaltioiden ja vähiten kehittyneiden maiden, kehitykseen voidaan lisätä.

14.b Tarjota pienimuotoisen kalastuksen harjoittajille mahdollisuus käyttää merten tarjoamia luonnonvaroja ja pääsy merimarkkinoille.

14.c Tehostaa merten ja niiden tarjoamien luonnonvarojen suojelua ja kestävä käyttöä paneamalla täytäntöön YK:n merioikeusyleissopimuksessa kuvattu kansainvälinen lainsäädäntö, joka tarjoaa oikeudellisen kehyksen merten ja niiden tarjoamien luonnonvarojen suojelulle ja kestävälle käytölle, kuten "The future we want" -loppuasiakirjan 158 kappaleessa palautetaan mieliin.

* Ottaen huomioon Maailman kauppajärjestelyn meneillään olevat neuvottelut, Dohan kehitys-ohjelma ja Hongkongin ministerikokouksen mandaatti.

Tavoite 15. Suojella maaekosysteemejä, palauttaa niitä ennalleen ja edistää niiden kestävä käyttö; edistää metsien kestävä käyttö; taistella aavikoitumista vastaan; pysäyttää maaperän köyhtyminen ja luonnon monimuotoisuuden häviäminen

15.1 Suojella ja palauttaa vuoteen 2020 mennessä ennalleen maanpäällisiä ja sisämaassa sijaitsevia makean veden ekosysteemejä ja niiden tarjoamia palveluja, erityisesti metsiä, koskeikkoja, vuoria ja kuivan maan alueita, sekä turvata niiden kestävä käyttö kansainvälisiin sopimuksiin sisältyvien velvoitteiden mukaisesti.

15.2 Edistää vuoteen 2020 mennessä kaiken tyyppisten metsien kestävien hoitomenetelmien käyttöönottoa, pysäyttää metsäkatot, ennallistaa turmeltuneita metsäalueita ja lisätä maailmanlaajuisista metsitystä merkittävästi.

15.3 Taistella vuoteen 2030 mennessä aavikoitumista vastaan, ennallistaa pilaantunut maaperä esimerkiksi aavikoitumiselle, kuivuudelle ja tulville altistuneilla alueilla ja pyrkiä saavuttamaan nollataso maaperän pilaantumisessa.

15.4 Varmistaa vuoteen 2030 mennessä vuoriekosysteemien ja niiden biologisen monimuotoisuuden suojeleminen, jotta voidaan tukea niiden kykyä tarjota kestävän kehityksen kannalta olennaisia hyötyjä.

15.5 Ryhtyä kiireellisiin ja merkittäviin toimenpiteisiin luontaisten elinympäristöjen turmeltumisen vähentämiseksi, luonnon monimuotoisuuden katoamisen pysäyttämiseksi ja uhanalaisten lajien suojelemiseksi sekä niiden sukupuuttoon kuoleminen estämiseksi vuoteen 2020 mennessä.

15.6 Edistää geeniresurssien hyödyntämisestä saatavien hyötyjen oikeudenmukaista ja tasa-vertaista jakautumista sekä edistää tällaisten resurssien asianmukaisia käyttömahdollisuuksia kansainvälisesti sovitulla tavoilla.

15.7 Ryhtyä kiireellisiin toimenpiteisiin suojeltujen kasvien ja eläinten salametsästyksen ja -kaupan pysäyttämiseksi sekä puuttua laittomien villieläinperäisten tuotteiden kysyntään ja tarjontaan.

15.8 Ottaa vuoteen 2020 mennessä käyttöön menetelmiä, joilla voidaan estää ja merkittävästi vähentää haitallisten vierasperäisten lajien vaikutuksia maa- ja vesiekosysteemeihin sekä pitää ensisijaisten lajien määrä kurissa tai karsia niitä.

15.9 Integroida vuoteen 2020 mennessä ekosysteemiin ja luonnon monimuotoisuuden liittyvät arvot kansalliseen ja paikalliseen suunnitteluun, kehitysprosesseihin ja köyhyyden vähentämisstrategioihin sekä -toimenpiteisiin.

15.a Mobilisoida ja merkittävästi lisätä rahoitusta kaikista lähteistä luonnon monimuotoisuuden ja ekosysteemien suojelemaan sekä kestäväan käyttöön.

15.b Mobilisoida merkittävästi resursseja kaikista lähteistä ja kaikilla tasoilla kestäväan metsänhoidon rahoittamiseen sekä tarjota riittäviä kannustimia kehitysmaalle tällaisen metsänhoidon sekä suojele- ja metsitystoimien edistämiseksi.

15.c Lisätä maailmanlaajuisuudesta tukea suojeltujen lajien salametsästyksen ja -kaupan vastaiseen taisteluun esimerkiksi parantamalla paikallisten yhteisöjen valmiuksia hankkia elantonsa kestäväillä tavoilla.

Tavoite 16. Edistää rauhanomaisia yhteiskuntia ja taata kaikille pääsy oikeuspalveluiden pariin; rakentaa tehokkaita ja vastuullisia instituutioita kaikilla tasoilla

16.1 Vähentää merkittävästi kaikkia väkivallan muotoja ja niihin liittyviä kuolemantapauksia kaikkialla.

16.2 Lopettaa kaikki lapsiin kohdistuva pahoinpitely, hyväksikäyttö, ihmiskauppa ja kaikki väkivallan muodot sekä lasten kiduttaminen.

16.3 Edistää oikeusturvaa kansallisilla ja kansainvälisillä tasoilla sekä varmistaa kaikille yhtäläinen pääsy oikeuspalveluiden piiriin.

16.4 Vähentää vuoteen 2030 mennessä merkittävästi rahan sekä aseiden laittomia siirtoja, tehostaa varastetun omaisuuden palauttamista ja taistella kaikkea järjestäytyneen rikollisuuden muotoja vastaan.

16.5 Vähentää merkittävästi korruptiota ja lahjontaa kaikissa muodoissaan.

16.6 Kehittää tehokkaita, vastuullisia ja läpinäkyviä instituutioita kaikilla tasoilla.

16.7 Varmistaa joustava, kaikkia koskeva, osallistava ja edustava päätöksenteko kaikilla tasoilla.

16.8 Laajentaa ja vahvistaa kehitysmaiden osallistumista maailmanlaajuisiin hallinnointijärjestelmiin.

16.9 Taata vuoteen 2030 mennessä kaikille laillinen henkilöllisyys, kuten rekisteröinti syntymässä.

16.10 Taata julkinen tietojen saanti ja turvata perusvapaudet kansallisen lainsäädännön ja kansainvälisten sopimusten mukaisesti.

16.a Vahvistaa tärkeimpiä kansallisia instituutioita esimerkiksi kansainvälisen yhteistyön avulla, jotta väkivallan ehkäisemiseen ja terrorismin sekä rikollisuuden torjumiseen tarvittavia valmiuksia voidaan kehittää kaikilla tasoilla, erityisesti kehitysmaissa.

16.b Edistää ja panna täytäntöön syrjinnän vastaisia lakeja ja kestävän kehityksen käytäntöjä.

Tavoite 17. Tukea vahvemmin kestävän kehityksen toimeenpanoa ja globaalia kumppanuutta

Rahoitus

17.1 Vahvistaa kotimaisten resurssien mobilisointia esimerkiksi kehitysmailla kohdistettavan kansainvälisen tuen kautta, jotta ne voivat kehittää valmiuksiaan verojen ja muiden tuottojen keräämiseen.

17.2 Kannustaa kehittyneitä maita toteuttamaan täysimääräisesti sitoutumisensa viralliseen kehitysapuun, esimerkiksi monien kehittyneiden maiden sitoutuminen tavoitteeseen siitä, että 0,7 prosentin osuus BKT:stä käytetään viralliseen kehitysapuun (ODA/GNI) kehitysmailla ja 0,15–0,2 prosenttia viralliseen kehitysapuun (ODA/GNI) vähiten kehittyneille maille.

17.3 Mobilisoida lisää rahoitusresursseja kehitysmaihin useista lähteistä.

17.4 Auttaa kehitysmaita saavuttamaan pitkän aikavälin velanhoitokyky koordinoituilla käytännöillä, joiden tavoitteena on edistää velkarahoitusta, velkahelpotuksia ja velkojen uudelleenjärjestelyä tarpeen mukaan sekä puuttua erittäin velkaantuneiden köyhien maiden ulkoiseen velkaan velkakierrerriskin pienentämiseksi.

17.5 Ottaa vähiten kehittyneitä maita varten käyttöön investointien edistämiseen tähtäviä ohjelmia.

Teknologia

17.6 Tehostaa pohjois-etelä- ja etelä-etelä-akselilla tapahtuvaa sekä kolmenvälistä alueellista ja kansainvälistä tieteeseen, teknologiaan ja innovaatioihin liittyvää yhteistyötä ja valmiuksia sekä kehittää tietojen jakamista keskinäisesti sovituihin ehtoihin, esimerkiksi parantamalla nykyisten mekanismien keskinäistä koordinaointia erityisesti YK:n tasolla sekä maailmanlaajuisen teknologiansiirtoa helpottavan mekanismin avulla.

17.7 Edistää ympäristöystävällisten teknologioiden kehittämistä, siirtoa ja levittämistä kehitysmaihin suotuisin ehdoin, myös ilman täyttä vastiketta ja etuoikeutetusti, jos näin keskinäisesti sovitaan.

17.8 Ottaa täysimääräisesti käyttöön teknologiapankki sekä tutkimus-, teknologia- ja innovaatiovalmiuksia kehittävä mekanismi vähiten kehittyneille maille vuoteen 2017 mennessä ja lisätä mahdollistavan teknologian, erityisesti tieto- ja viestintäteknologian, käyttöä.

Valmiuksien kehittäminen

17.9 Tarjota kehitysmailla vahvistettua kansainvälistä apua tehokkaaseen ja kohdistettuun valmiuksien kehittämiseen, jotta kansallisia suunnitelmia kestävän kehityksen tavoitteiden toimeenpanemiseksi voidaan tukea esimerkiksi pohjois-etelä- ja etelä-etelä-akselilla tapahtuvan sekä kolmenvälisen yhteistyön kautta.

Kauppa

17.10 Edistää yleismaailmallista, sääntöihin perustuvaa, avointa, syrjimätöntä ja yhdenvertaista monenvälistä Maailman kauppajärjestön alaisuudessa toimivaa kauppaa muun muassa viemällä päätökseen Dohan kehitysohjelman alaiset neuvottelut.

17.11 Lisätä merkittävästi kehitysmaiden vientiä siten, että erityisesti vähiten kehittyneiden maiden osuus maailmanlaajuisesta viennistä voidaan kaksinkertaistaa vuoteen 2020 mennessä.

17.12 Taata vähiten kehittyneille maille viipymättä tulliton ja kiintiötön, pysyvä pääsy markkinoille Maailman kauppajärjestön päätösten mukaisesti esimerkiksi varmistamalla, että vähiten kehittyneistä maista tapahtuvaa tuontia koskevat etuuskohteluun oikeuttavat alkuperäsäännöt ovat läpinäkyviä ja yksinkertaisia sekä markkinoille pääsyä edistäviä.

Järjestelmän ongelmat

Poliittinen ja institutionaalinen yhtenäisyys

17.13 Parantaa maailmanlaajuista makrotalouden vakautta muun muassa poliittisen koordinaation ja johdonmukaisuuden avulla.

17.14 Parantaa kestävästä kehitystä koskevan politiikan johdonmukaisuutta.

17.15 Kunnioittaa kunkin maan poliittista liikkumisvaraa ja johtoa köyhyyden poistamiseen ja kestävään kehitykseen tähtäävän politiikan laatimisessa ja toteuttamisessa.

Useiden sidosryhmien kumppanuudet

17.16 Tehostaa kestävästä kehityksen globaalia kumppanuutta ja täydentää sitä useiden sidosryhmien kumppanuuksilla, jotka jalkauttavat ja jakavat tietoja, asiantuntemusta, teknologiaa ja rahoitusresursseja kestävästä kehityksen tavoitteiden tueksi kaikissa maissa, erityisesti kehitysmaissa.

17.17 Kannustaa ja edistää tehokkaita julkisia, julkisen ja yksityisen sektorin sekä kansalaisyhteiskunnan välisiä kumppanuuksia niiden oman asiantuntemuksen ja resursointistrategioiden pohjalta.

Tiedot, valvonta ja vastuut

17.18 Tehostaa vuoteen 2020 mennessä tukea kehitysmaiden, mukaan lukien vähiten kehittyneiden maiden ja pienten kehittyvien saarivaltioiden, valmiuksien kehittämiseksi siten, että laadukkaiden, ajantasaisten ja luotettavien, tulotason, sukupuolen, iän, rodun, etnisyyden, maahanmuuttaja-aseman, vammaisuuden, maantieteellisen sijainnin ja muiden kansallisissa konteksteissa merkittävien ominaisuuksien perusteella eriytettyjen tietojen saatavuutta voidaan merkittävästi parantaa.

17.19 Kehittää vuoteen 2030 mennessä kestävästä kehityksen etenemistä koskevia mittareita bruttokansantuotteen täydennykseksi nykyisten hankkeiden pohjalta sekä tukea tilastointivalmiuksien kehittämistä kehitysmaissa.

Lähdeluettelo

Haila, K., Salminen, V., Roiha, U., Uitto, H., Vikstedt, E., Vinnari, E., Vakkuri, J., Oreschnikoff, A., Uusikylä, P. (2023). Suomen Agenda2030-toimeenpanon arviointi. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 2023:8. Valtioneuvoston kanslia, Helsinki, 2023.

Lafortune, G., Fuller, G., Bermont-Diaz, L., Kloke-Lesch, A., Koundouri, P., Riccaboni, A. (2022). Achieving the SDGs: Europe's Compass in a Multipolar World. Europe Sustainable Development Report 2022. SDSN and SDSN Europe. France: Paris.

Prime Minister's Office. (2020). Voluntary National Review 2020 Finland. Report on the Implementation of the 2030 Agenda for Sustainable Development. Publications of the Prime Minister's Office 2020:8, Helsinki, 2020.

Sachs, J.D., Lafortune, G., Fuller, G., Drumm, E. (2023). Implementing the SDG Stimulus. Sustainable Development Report 2023. Paris: SDSN, Dublin: Dublin University Press, 2023. 10.25546/102924

VALTIOKONTTORIN JULKAISUJA | KESTÄVÄ KEHITYS, VASTUULLISUUS 9/2023

Yhteistyötä kestäväen tulevaisuuden rakentamiseksi

Yhteenvedo ja näkökulmia valtionhallinnon vastuullisuusraporteista vuodelta 2022

Valtiokonttori

Julkaisija: Valtiokonttori

ISSN/ISBN: ISSN 2489-4761, ISSN 2953-8432 / ISBN 978-951-53-3880-8

Sörnäisten rantatie 13, Helsinki | PL 14, 00054 VALTIOKONTTORI

Puh. 0295 50 2000, Faksi 0295 50 3333, www.valtiokonttori.fi